

Dr. Balló István:

Tervek és tervezetek a volt M. Kir. Csendőrség igazolására és visszaállítására

1.

A hadi helyzet rohamos romlása következtében 1944 őszén megkezdődött Budapesten a H.M. osztályok zömének és a családtagoknak hátraletelepítése. A legsürgősebb és legfontosabb tennivalókat ezután — a főépületbe összevonva — osztályonként már csupán néhány főből álló szűk törzs intézte. A 20. osztályból vitéz Szilasy László ezredes úr osztályvezető, jómagam és Sente Géza zls. őrnök maradtunk vissza. November utolsó napjaiban mi is megkaptuk az indulási parancsot és december 2-án kora reggel gépkocsival útbaindultunk Perenyére (Vas vm.), azaz Gyepü II-re és bevonultunk osztályunkhoz. Rajtunk kívül a 8. osztály volt még ott elhelyezve vitéz Tusa János ezredes úr osztályvezetővel.

A következő hetekben fontos szervezeti változás történt az osztályban. Ugyanis a m. kir. Rendőrség átszervezéséről intézkedő 1944. XII. 2-án kelt 6220/1944 M.E. számú rendelet végrehajtása során az osztályon belül megalakult a 20.b (rendőrségi) alosztály és bevonultak az oda beosztott rendőrtisztek.

Csakhamar elérkezett március hónapja és ezzel együtt a vég kezdete is. III. 2-án megindult a nagy reményekkel kecsegtető német-magyar ellentámadás a Dunántúl felszabadítására. A támadás azonban már 9-én elakadt és 16-án, erős tűzérési előkészítés után az oroszok megkezdték a már előre várt ellentámadásukat. Helyzetünk reménytelenné vált és 28-án, a kora reggeli órákban, sebtiben requirált szekerekkel és hajtókkal útbaindultunk valahova Nyugatra, a nagy bizonytalanságba.

Pontosan 4 hetes gyalogmenet után IV. 28-án megérkeztünk Bajorországra, újabb elhelyezési körletünkbe, a griesbachi járásba, Passautól nyugatra, kb. 30-35 km-re, ahol egy vegyes, honvéd, csendőr, levante és polgári egyénekből álló csoportnak lettem a szálláscsoport parancsnoka családtagokkal és járművekkel.

A rendőrbajtársak már az indulásnál kiváltak az osztályból.

Leküzdve az elhelyezkedéssel és berendezkedéssel járó kezdeti nehézségeket első teendőink közé tartozott a bajtársi kapcsolatok felvétele a környéken lévő és a távolabbi vidékeken élő bajtársakkal, volt előljáróinkkal és feljebbvalóinkkal. A vasuti közlekedés fokozatos javulásával az utazások is megélénkültek. Mind több és több bajtársról sikerült tudomást szerezni és megkezdhattuk a széatszóródott bajtársak nyilvántartásba vételét.

II.

Lassan-lassan kezdtünk beleilleszkedni a számunkra teljesen idegen környezetbe. Jóformán naponta jártam eligazításra a szállásomtól kb. 4 km-re lévő központba, a 8. osztályhoz. Kíváncsian, reménykedve és kétségek között vártuk a hazulról érkező híreket, amik inkább aggasztóak voltak, mint biztatók. Legközelebről érintett minket csendőrökét az a megdöbbentő közlemény, hogy otthon a csendőrséget testületileg háborús bűnösnek nyilvánították és feloszlatták. Aggodalmunkat még csak fokozta az amerikai 83. gy. ho. pság-nak 1945. IX. 15-én kelt kiadványa, mely szerint „minden magyarnak a közel jövőben haza kell mennie Magyarországra.”

Rövidesen megtudtuk a feloszlattással kapcsolatos részleteket is. A vonatkozó rendeletet Debrecenben, 1945. évi márciusi keltezéssel 1960/1945 M.E. szám alatt az ún. „Ideiglenes Nemzeti Kormány” adta ki. Az 1. paragrafus 1. pontja hazug és koholt vádak alapján megállapította „a volt M. Kir. Csendőrségnek, mint testületnek a felelősségét, ezért intézményét megszüntette és szervezetét feloszlatta. Ezzel a rendelkezéssel nemcsak a volt csendőrököt bocsátották el a szolgálatból minden ellátási igény nélkül, hanem a már régebben nyugdíjba ment csendőröknek és hozzátartozóiknak is minden illetmény, nyug és kegydíj igénye is — elenyészően csekély kivételtől eltekintve — megszűnt.

Ugyanez a rendelet intézkedett az ország közbiztonságának új megszervezése és egységes irányítás alá helyezése tárgyában is.

A rendelet a kihirdetés napján már életbe is lépett. Aláírta volt bajtársunk és egyik legmagasabb rendfokozatu katonánk Miklós Béla „miniszterelnök.” Ebben a kormányban vállalt miniszteri tárcát vitéz Fatagho Gábor altbgy., volt moszkvai katonai attasé, később a csendőrség felügyelője, aki a moszkvai tárgyalásokat vezette.

Az elkeseredés óriási volt és ezt még csak fokozták azok a hírek, amiket otthon rekedt, vagy már hazatért bajtársainkkal kapcsolatban közvetve, vagy közvetlenül kaptunk hazulról. A példa nélkül álló kegyetlen és törvénytelen jogfosztással szemben teljesen tehetetlenek voltunk és egyelőre nem tudtunk mást tenni, mint várni, amíg a cselekvésre valamilyen lehetőség adódik.

Ez is elkövetkezett, elég hamar. Bajorországban az emigrációs magyar ügyeket legfelsőbb fokon a müncheni Magyar Iroda irányította, melynek élén Henney Gusztáv szkv. vezds., volt külügyminiszter állt.

Egyik utam alkalmával, 1946. VI. 13-án megtudtam, hogy Millok Sándor, szoc.dem-párti államtitkár, hazaszállítási kormánybiztos is éppen a Magyar Irodában tartózkodik. Sikerült kieszközölnöm, hogy fogadott. Bevezetőben vázoltam az általános csendőr helyzetet, a köztünk keringő rémhíreket, amiknek eredményeképpen épp a közel múltban volt három tragikus halálesetünk: Pinczés Zoltán vör. és felesége, valamint Zékány Zoltán alez. öngyilkossága. Megkérdeztem Millokat, hogy mi a valóság otthon a csendőrök ügyében?

Millok válasza a következő volt: „Magyarországon a csendőröket épp úgy testületileg vonják felelősségre, mint Németországban az SS-eket. A mi bosszunk azonban nem fog 20 évig tartani, mint Horthyéké tartott velünk szemben.”

A továbbiakban tiltakoztam az ellen, hogy a törvényileg alapított testületet M.E. rendelettel oszlatták fel és megkérdeztem Millokat, hogy azok a csendőrök, akiket az igazoló eljárás során „Igazolt”-nak találunk számíthatnak-e a végzettségüknek és szakképzettségüknek megfelelő elhelyezkedésre a honvédségnél, vagy a rendőrségnél?

Millok válasza: „Szó sem lehet róla!” volt.

Ekkor még nem tudtam, hogy a volt csendőrökkel szemben nincs általános igazolási eljárás, csupán saját kérelemre egyéni. Az igazolás feltételei, az 1690/1945 M.E. rendelet 2 paragrafus 5. pont értelmében, a mi szemünkben egyenlők voltak a hazaárulással, vagy az esküszegéssel. Becsületére válják testületünknek, hogy alig volt olyan csendőr, akit „Igazolt”-ak és ezek állami szolgálata se volt hosszú életű.

Utolsó kérdésem volt, hogy azoknak, akik nem csapatszolgálatot teljesítettek, van-e kilátásuk állami szolgálatban való elhelyezkedésre? Millok válasza: „Nem! Állami szolgálatba csak azok kerülhetnek, akik az új demokrácia érdekében pozitív érdemeket szereztek.”

Beszélgetésünk mindvégig feszült légkörben folyt le, meglehetősen éles szökváltásokkal, de a végén azért kézfogással búcsúztunk.

Közben egy vöröskeresztes ápolónő, aki tudott Millokkal való beszélgetsemről, megkérte a Millokkal együttlévő Balla propaganda miniszter feleségét, hogy a szokásos hétfő esti Millok üzenetek keretében ismertessék a csendőrséggel kapcsolatos rendelkezéseket. Balláné ezt meg is ígérte. Magam az üzenetet nem hallottam, azonban többen, akik erről a beszélgetésről tudtak, vagy közvetve tudomást szereztek, figyelték a rádiót és annak ránk vonatkozó részét az alábbiak szerint mondták el, illetve írták meg nekem: „Millok Sándor hazatelepítési kormánybiztos németországi útjáról visszaérkezett. Útja során találkozott szegény zsidókkal, akik még ma is hontalanul bolyonganak és az országutakat rójják. Találkozott csendőrökkel is, akik ahelyett, hogy hamut hintenének a fejükre és mea culpáznának, még ma is ócsárolnak bennünket.”

Jellemző az akkori magyar demokráciára az alábbi kis történet. A Magyar Irodának volt egy kis házi ebédlője is, amit Ordódy orvos vör. felesége vezetett. A Millokkal való beszélgetés után én is ott ebédeltem

velünk volt Balláné is. Rövidesen Millok is bejöttés odaszólt Ballánénak: „Kegyelmes Asszony indulhatunk.” Erre Balláné a következőképpen válaszolt: „Azonnal Méltóságos Uram, készen vagyok.” Nemsokára távoztak és utána kitört a hangos kacagás: Íme az új magyar Demokrácia. Ennek a beszélgetésnek a híre eljutott az angol zónába is és az ottani „Magyar Bizottság” hivatalos lapja a „Nyugatos” tárgyilagosan beszámolt róla.

Millok Sándorral való beszélgetés elég lehangoló volt, de nem csüggesztett el! A csendőrség feloszlításának alapjául szolgáló testületi felelősségen kívül egyik leggyakoribb vád volt, hogy a testület nyilas volt.

Abban az időben a volt H.M. 20. osztály tisztjei majdnem mind együtt voltunk, azonkívül a Cső. Fel-nél, valamint a B.M-ben beosztott több bajtárs is könnyen elérhető volt és tudtuk volna igazolni, hogy 1944. III. 19-e után a testület a belügyminisztériumon keresztül milyen erős német politikai nyomás alatt állott. Azonkívül utolsó szolgálati beosztásomból kifolyólag nálam volt még néhány eredeti ügydarab és feljegyzés, amelyek bizonyították a vád alaptalanságát. Például igen fontos bizonyíték volt egy kivonat a m. kir. drezdai V. csendőrkerületi pság. lkt. 1945. sz. helyzetjelentéséből, melyben a ker. pság. javasolta a testülethez beosztott F.N.Sz-nak „a testület köréből való azonnali eltávolítását és ezzel ennek a besugó rendszernek a megszüntetését.”

Továbbá tudtuk volna igazolni, hogy azok a tiszték, akiket az október 15-e után felállított egyes pártalakulatokhoz, mint pl. Nemzeti Számonekérő Szék, Fegyveres Nemzetszolgálat hivatalból kellett vezényelni: egymásután kérték a testülethez való visszavezénylésüket. A Nemzetvezető azonban elrendelte, hogy a F.N.Sz-hoz vezényelt tiszteteket nem lehet visszavezényelni, sőt ott mindig kell csendőrtisztnek szolgálni.

Ki tudtuk volna mutatni a bosszú és gyűlöletszülte testületi felelősségrevonás alaptalanságát és tarthatatlanságát is.

Mindenre azonban nem került sor.

Nagy örömmel közben sikerült egy otthon maradt barátommal felvenni a kapcsolatot, kit a továbbiakban csak Kálmánnak nevezek. Kálmán civil ember volt és az egyik politikai párt vonalán jó és befolyásos összeköttetésekkel rendelkezett. Részletesen tájékoztattam a csendőr problémámról és megkértem, hogy járjon el illetékes helyeken és ha kedvező választ kap, akkor én küldöm az eredeti papírokat, esetleg, ha szükséges és érdemes, hajlandó leszek magam személyesen is hazamenni.

Ősz volt már, mire Kálmántól választ kaptam. Megnyugtató volt. Azt írta, hogy az amnesztia rendelet megjelent, várják a végrehajtási utasítást és ennek során a tömeges szabadonbocsátásokat. Rövidesen tehát mi csendőrök is hazamehetünk. Feszült hetek következtek.

Végre újabb levél jött Kálmántól. Az ügydarabokat nyugodtan elégethetem, ezek ma már nem érdekelnek senkit Magyarországon. Marad tehát minden a régiben?!...

Október vége felé azután ismét felvillant egy kis reménysugár. Régi jó barátom és bajtársam Dr. Boda József cső. örgy. látogatott meg Mayerhófi szállásomon. A Kormányzó urat kereste fel és közölte velem, hogy a Kormányzó úr az alkotmányos viszonyok helyreállítása során a

csendőrséget akarja elsőnek visszaállítani és ehhez egy tervezetre lenne szüksége, mely a rendelkezésünkre álló létszámadatok és az otthon kialakult helyzet figyelembevételével megindulási alapul szolgálna a Testület visszaállítására. Megkért, hogy vállaljam el ennek az elkészítését. Örömmel vállaltam. Megjegyezni kívánom, hogy Dr. Boda József busunkat a Kormányzó úr még Gödöllőről ismerte a kastélybeli-cső. örökülönitményi szolgálatból kifolyólag. Az egykori lovastüzér a reggeli sétalovaglások során többször is a Kormányzó úr kíséretében volt.

Pár hét alatt elkészült a tervezet és 1946. XII. 5-én, otthoni régi jó barátommal Dr. vitéz Váczy György (ügyvéd, földbirtokos) országgyűlési képviselővel személyesen jelentkeztünk Welheimben a Kormányzó úrnál. Mindkettőnk már régen ismert és igen szívélyesen fogadott. Dr. vitéz Váczy György a törvényhozásban a szolnoki kerületet képviselte és innen volt az ismeretség. Én pedig mint a kormányzósággal kapcsolatos különleges szolgálatok ellátására felállított csendőrsztály segéd tisztje, majd pedig mint a királyi kastélyban elhelyezett csendőr örökülönitmény parancsnok-e és parancsnoka éveket töltöttem Gödöllőn.

A Kormányzó urat üdvözlötük névnapja alkalmából, majd rátértünk jövetelünk céljára. A Dr. vitéz Váczy Györggyel folytatott beszélgetés főleg az otthoni és az emigrációs politikai kérdések körül forgott. Tőlem igen melegen érdeklődött az otthoni és az emigrációs csendőrök helyzete felől és nagy elismeréssel beszélt testületünkről. Helyzetmegítélése szerint a magyar békeszerződést 1947 tavaszán megkötik és utána három hónapon belül a szovjet hadseregnek ki kell vonulnia az országból. Így — számítása szerint — 1947 őszén már haza is térhetünk. (Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a Kormányzó úr helyzetmegítélése az adott körülmények között, amint annak háttéréről tájékoztatott, reális volt.)

Mint mondta, ő már fáradt, megviselt öreg ember és törvény szerint ma is az ország kormányzója. Tisztségét azonban csak addig akarja megtartani, amíg helyreáll az alkotmányos rend és helyét a nemzet által alkotmányosan választott fiatalabb utódjának átadhatja. Az alkotmányos rend helyreállítását a csendőrség nélkül elképzelhetetlennek tartotta.

Nagy vonásokban ismertettem a tervezetet (L! IV. Fejezet) amit a Kormányzó úr figyelmesen végighallgatott és néhány inkább elvi jelentőségű megjegyzést tett. Ezeknek az volt a lényege, hogy a múltból lehetőleg mentsük át mindazt, ami erkölcsi érték, a leendő csendőrségi szervezetet pedig igazítsuk hozzá a változott idők követelményeihez. Szöbakerült — egy esetleges hazatérés esetén — a Kormányzó úr személyi biztonságának kérdése is. A volt testőrséget ugyanis 1944. X. 15 után megszüntették, tagjainak sorsa ismeretlen volt. Jelenttem, hogy vállaljuk a személyével kapcsolatos biztonsági szolgálatot. Búcsúzáskor figyelmeztetett beszélgetésünk szigorúan bizalmas jellegére.

A következő év 1947. II. 14-én jelentkeztem ismét a Kormányzó úrnál. Megköszöntem a Csendőrnapi rendszeresítését, ami az emigrációban a legerősebb összekötő kapocs lett közöttünk. A beszélgetés többi része az időszéri kérdések körül forgott. Ez volt az utolsó személyes találkozásom a volt Legfelsőbb Hadurunkkal.

Valósággal meglepetés erejével hatott midőn 1947 április havában több gyűlésről is megkaptuk a Budapesten megjelent „Demokrácia” c. hetilap 1947. II. 10-iki, 25-iki és III. 5-iki számait. A két utóbbi számot sajnos a háború közepén elvesztettem, így csak a február 10-iki számom van meg. Rendkívül érdekes tartalma miatt az alábbiakban közlöm Kulcsár Lászlónak a nyugatos kérdéssel foglalkozó cikkét:

„A nyugatos csendőrök problémája.

Az amerikai zónában több táborban 15,000 magyar csendőr él. Mint az amerikaiak mondják: velük van a legkevesebb baj. Fegyelmezettek, tiszták és rendszeretők. A baj csak az, hogy minden hazai reakciósgrogmozdulás belekeveri ennek a rétegnek a létezését a mahinációikba. Itt is inkább, mivel ezek parancsnokságok alatt zárt keretekben élnek. A magyar kormányzat tudja, hogy ezt a réteget sem terheli kollektív felelősség nyugatra távozásukért.

A csendőrök 80 %-a nem háborús bűnös és örömmel térne vissza hazájába. A megoldás módja a demokratikus átnevelés keresztülvitele kiindult bizottságok útján a csendőr táborok átvizsgálására, hogy ez a tábori káder, mely 15,000 ember hontalanságának pokla a nyugatos kérdéses felszámolásával együtt eltűnjön végre Európából.

A Demokrácia napi renden tartja a nyugatos kérdést. Következő számainkban ankétszerűen foglalkozunk a problémával: Mi történjék a különböző táborokban kallódó és kivándorlási ügynökök hálójában vergődő 10,000 magyarral.”

Figyelmesen átolvasva a jóindulatu, de súlyos tévedéseket tartalmazó cikketek azt láttam, hogy bár a nyugatos kérdés otthon nagy port vert fel, csendőr részről eddig még nem volt semmi hozzászólás. Összeállítottam egy tanulmányt, melyben részletesen kifejtettem az egész messerszerűen felnagyított „csendő-rproblémá”-t. Hivatkoztam a szomszéd államok példaira és javaslatot tettem a megoldás módjára. A tanulmányt közvetve eljuttattam Kálmánhoz, Budapestre azzal a kéréssel, hogy először mutassa be Nagy Ferenc miniszterelnöknek és ha Nagy Ferenc a közzétételt időszerűnek látja, akkor adja át közlésre a „Demokrácia” szerkesztőségének. A tanulmány — sajnos — sohasem jelent meg. Nagy Ferencnek ugyanis közben hivatalos ügyből kifolyólag Svájcba kellett utaznia és ezt az alkalmat használta fel Rákosi Mátyás, hogy a szervezetet szervezőn ellene és lemondassa. Ez 1947. V. 12-én történt és Nagy Ferenc már nem tért vissza Magyarországra, hanem Svájcban megvárta családját és kivándorolt az U.S.A.-ba.

Még ugyanebben az évben, a nyár folyamán arról értesültünk, hogy az amerikai zónában megkezdődött a német őrszázlőaljak felállítás. Kilátás volt rá, hogy sikerül esetleg egy-két magyar őrszázlőaljat is felállítani. Egyik legmagasabb volt előljárónk azonnal összeköttetésbe lépett Münchenben a Magyar Irodával. A válasz rövidesen megjött: őrszázlőaljáról szó sincs! Az amerikai hatóságok csupán német üzemi őrségeket állítanak fel és az Arbeitsamt-ok útján lehet oda jelentkezni. Így az a

szép elgondoljunk, hogy a csendőr őrzészlóaljban — hazamenetel esetére — egy tágabb keretet is el lehessen rejteni, kútba esett.

1947. VIII. 20-án az altöttingi zarándoklat alkalmával Schloss Guttenburgban megalakult az emigrációs idgl. magyar kormány és a zarándoklatra összegyűlt képviselők is gyűlést tartottak. Az alakulás hatása a következő hónapokban már érezhető volt, megélnékült az emigrációs politikai és katonai élet. Münchenben és Passauban egymást érték a megbeszélések. Esetenkint jelenteni kellett a létszámadatokat. A budapesti rendfenntartásra tervezett honvéd karhatalmi ezred és cső. karhatalmi zlj. felállítására azonban soha nem került sor. A papírmunkánál nem jutottunk tovább.

Az utolsó komoly lehetőség 1949. VIII. végén mutatkozott a volt M. Kir. Csendőrség esetleges alkalmazására nézve. Mr. X, egy külföldi megbízott kérésére sürgősen el kellett készíteni egy tájékoztató jelentést a csendőrség szervezetéről, rendszeresített létszámáról és a jelenlegi tiszti és legénységi létszámhelyzetről. A kért jelentések elmentek és ezzel az ügy le is zárult.

Az érdeklődés hátterében a kelet és nyugat között kiéleződött és nagyon feszültté vált politikai helyzet állott. Erre az időre esett a berlini légi híd és a két külön német állam megalakulása. A háborús veszély elmúltával az esetleges alkalmazás lehetősége is elesett.

III.

Az amerikai hatóságok 1949 őszén kapták meg azt a tiltó rendelkezést, mely a magyar katonaviseltekre, csendőrökre, vitézekre, leventékre és a magasabb állású köztisztviselőkre vonatkozott. A katonaviseltekre és a köztisztviselőkre vonatkozó tiltó rendelkezést később feloldották, a többiekét azonban nem. Úgy látszott, hogy a kivándorlási reményeink az U.S.A.-ba kútba estek. Szerencsére, csak átmenetileg.

A következő év, azaz 1950 április elején kaptam néhai Olchváry-Milvius Attila vörgey. úr üzenetét, hogy nagyon fontos csendőr ügyben azonnal keressem fel. Mint a vörgey. úr írta „Régi tiszteletreméltó otthoni cégünk van a legsúlyosabban érintve. Nagyon, nagyon fontos ügyről van szó és biztosan számítok Reád.” Lehetőleg sürgősen válaszolni kellett egy amerikai megbízott által a vörgey. úrnak átadott kérdő pontokra. Mint a megbízott Mr. Jacobs (állítólag őrnagy) mondotta, a válasz döntő fontosságú a csendőrök kivándorlása szempontjából. Az ügy szigorúan bizalmas volt.

Nagyon nagy nehézségek előtt állottunk, mivel a kérdések úgy szervezeti, mint személyi vonatkozásban visszamentek egészen a testület alapításáig. Időrendi sorrendben névszerint kívánták a honvédelmi miniszterek, felügyelők, a H.M. és B.M. osztályvezetők felsorolását, továbbá részletesen a csendőrség szolgálatának ismertetését. Különös súlyt helyeztek a csendőrségnek a két világháború közötti működésére, továbbá részletkérdésekben is érdeklődtek testületünknek a II. Világháború alatti tevékenységéről. Ilyen részletkérdések voltak pl. A csendőrség szerepe az állítólagos 1944. VI. 2-ra tervezett puccsal, az október 15-iki események-

el, a ghettókkal és a zsidó deportálásokkal kapcsolatban. Szerencsére kihozott 20. osztálybeli iratok között volt jó néhány, amit kiválóan fel tudtunk használni. Azonkívül megtudtam, hogy Nagy József cső. bs-am. al egy egész háborús évfolyam „Csendőrségi Lapok” van bekötve. Bajársam ezt készségesen kölcsönözte és ez nagyon nagy segítséget jelentett a memorandum összeállításánál.

Közben értesültünk, hogy a tiltó rendelkezés következtében a Würzburg-i kikérdezés után két csendőrtől a regisztrálást visszavonták.

Május végéig elkészültünk magyarul az összeállítással. Ezt a vörgey úr fordította németre és a veje németből angolra. Ezt az angol fordítást adtuk át Mr. Jacobsnak. Mindkettőnknek aláírásunkkal (név és rendfokozat) továbbá tiszti becsületszavunkkal kellett megerősíteni, hogy amit írtunk, az a tiszta valóság.

Június első napjaiban újabb levelet kaptam a vörgey úrtól. Halasztatlan ügyben azonnal keressen fel. A memorandummal kapcsolatban további részlet és aktuális kérdésekre kellett választ adni. Ez is megtörtént. A memorandum sorsáról többet nem hallottunk.

A müncheni Magyar Iroda 1951. VII. 28-iki körleveléből tudtuk meg, hogy a csendőrök, leventék, vitézek stb. kivándorlására eddig fennállott tiltó rendelkezést, amelyet elvben már hónapokkal ezelőtt megszüntettek, most gyakorlatilag is hatályon kívül helyezték.

A végrehajtási utasítás is megérkezett az európai D.P. Commission központjába és ennek eredményeként megkezdődött az érdekeltek tömeges behívása processingre. A tilalom feloldása érdekében egyes amerikai magyar szervezetek, valamint a müncheni Magyar Iroda is sokat fáradozott.

A memorandumra kapott és Hoover az F.B.I. volt főnöke aláírásával ellátott dicséret elismerés tudomásom szerint a torontói Csendőr Múzeumban van. Magam 1952. februárjában szintén kivándoroltam az U.S.A.-ba és a nyilvántartás további vezetését egy Európában visszamaradt és azóta elhunyt idősebb bajtárs vette át.

IV.

Mint az előbbieken említettem a Kormányzó úr legfelsőbb parancsára egy tervezetet kellett készíteni a csendőrség visszaállítására. A tervezet elkészítésénél az alábbi szempontokra kellett tekintettel lenni:

A felső vezetésben a hármas tagozás H.M., B.M., Cső.Fel a kisebb nagyobb surlódások és zökkenők ellenére is jól bevált és a nyugodt békeidőkben a fejlesztés inkább a korszerűsítésre, mint a nagyobb szervezeti változtatásra irányult. A területvisszacsatolásokkal, főleg azonban az erős háborús igénybevétellel és fokozott követelményekkel kapcsolatban azonban mindinkább előtérbe került a közbiztonsági szolgálat átvezetésének szükségessége. A vonatkozó rendelet — sajnos — később már csak a háború vége felé került kiadásra. Ez a rendőrség katonai átszervezése tárgyában kiadott és 1944. XII. 2-án kelt 6220/1944 M.E. számú rendelet is fenntartotta a hármas tagozást, sőt azt tovább fejlesztette. A 2. paragrafus szerint ugyanis:

„A m.kir. csendőrség és a katonailag szervezett m.kir. rendőrség egy-egy egységes vezetés alá kerül. Az egységes vezetést a csendőrség és rendőrség felügyelője látja el.”

A háborús szükséghelyzet miatt ez a kinevezés már korábban, az október 15-iki változások után megtörtént és Finta László altbgy. úr volt az első felügyelő.

Mint a bevezetésben is említettem a H.M. osztályok visszamaradt törzsei épp a rendelet kiadásának napján hagyták el Budapestet és a rendelet végrehajtási utasítása a 912/el.n.I.a.1944. számú körrendelet máig csak kitelepítési helyünkön Gyepü II-n került kiadásra 1945. I. 20-án.

A teljesség kedvéért szükségesnek tartom a személyi rendelkezéselem megemlítését is. A rendelet II. fejezete szerint:

„13. paragrafus A rendőrség jelenlegi tagjai új kinevezéssel válnak a katonailag átszervezett m. kir. rendőrség tagjaivá.

14. paragrafus. Átvételre csak azok jöhetnek tekintetbe, akik a honvédségi feltételeknek minden tekintetben megfelelnek. Az elbírálást egyenként kell foganatosítani.

17. paragrafus A Nemzetvezető és a H.M. által történt kinevezéseket a Honvédségi Rendeletekben közzé kell tenni.”

Nem akarok most annak bírálatába bocsátkozni, hogy 3-4 hónappal az összeomlás előtt célszerű és kívánatos volt-e az amúgy is túlterhelt és szétesés előtt álló rendőrségi szervezetet megbolygatni. Csupán megjegyezni kívánom, hogy a 14. paragrafusban említett „egyéni elbírálást” az adott körülmények között meg se lehetett kezdeni. Az új (katonai) kinevezések nem történtek meg és így a Honvédségi Rendeletekben nem is lehetett kinevezést közzétenni. Emlékezetem szerint csupán egy katonai kinevezés történt a rendőrségnél. A Nemzetvezető Hódosy Pál csendőrezredest, (1914. okt. évf. 1942. okt. 29-iki rang) soron kívül rendőr vezérőrnaggyá és a rendőrség felügyelőjévé nevezte ki.

Az I. fejezetben már láttuk, hogy az Ideiglenes Nemzeti Kormány Debrecenben 1945 március havában kiadott 1690/1945 M.E. számú rendeletével a csendőrséget megszüntette és a csendőrség felállításáról intézkedő 1881. évi II. és III. tc-et hatályon kívül helyezte.

Ez a szervezés szakított a katonai jelleggel. A rendelet 5. paragrafus (1) bekezdés szerint: „A magyar állam egész területén a belügyminiszter legfelsőbb felügyelete és ellenőrzése alatt a magyar államrendőrség gyakorolja az összes rendőrhatósági jogokat és látja el a rendőrközegei útján a rendőri szolgálatot.”

A 7. paragrafus szerint pedig: 1. „A belügyminiszter közvetlen felügyelete alatt Budapesti Főkapitányság és Vidéki Főkapitányság létesítendő, mint II. és III. fokú rendőrhatóságok.”

Az új rendőrség megszervezéséhez a kormány és a kommunista párt nagy erővel láttak hozzá és Rajk László belügyminiszternek a költségvetési évre bejelentett adatai szerint a rendőrség költségvetése 384 millió forint volt, létszáma 35.000 fő, 3 rő.altbgy. és 25 rő.vörgy.

Erdemes megemlíteni, hogy ugyanakkor a honvédség költségvetése 208 millió forint volt és a trianoni „békeszerződés”-ben engedélyezett magyar véderő is mindössze 35.000 fő volt.

Otthon tehát már meg volt egy erős, kiépülőben lévő rendőrszervezet, amit nem lehetett figyelmen kívül hagyni. Ezzel szemben állott a teljesen szétvert, intézményeitől megfosztott és erősen kivérzett csendőrség, melynek tulajdonképpen még a számszerű adatait se ismertük, ami meg lehetne indulni. Mindössze egy biztos adatunk volt. Az 1945. március 1-i 629 fős csendőr csapattiszti karból csupán 217 volt rendszerezett cső. alakulatoknál, a többi szétszórva, hadibeosztásban és harcban rogtonzott karhatalmi alakulatoknál és nem rendszeresített helyeken. A legénységre nézve még csak megközelítő adataink se voltak.

Ezenkívül a csendőrség azonnali visszaállításának ellene voltak a csendőrség tradíciói, a csendőrség szolgálatának éveken át történt szüneteltetése és az ez alatt az idő alatt ellenünk folytatott nagyon erős lényeges propaganda is.

A.) Ilyen körülmények között rendszerváltozás esetére csupán egy megoldás kínálkozott: a már meglévő és működő rendőrség keretében kezdeni meg a testület felépítését teljesen előlről a már ismertetett 6200/1944 M.E. számú rendelet figyelembevételével. Ehhez szükségesnek mutatkozott:

- 1.) Egy főfelügyelő kinevezése a tábornoiki karból (honvéd, vagy csendőrtiszt),
- 2.) A volt H.M. és B.M. osztályok, valamint a főfelügyelő törzsének működésbe állítása,
- 3.) A vidéki főkapitányságon belül, de a vidéki főkapitánytól függetlenül a Cső. Fe. felállítása.

Szállítás szempontjából — időnyerés és szállítástechnikai okokból is — a rendes hazaszállító szerelvények igénybevétele mutatkozott célszerűnek. Az irányítás az utolsó állomáshelyre történt volna, ahol a hazakezert csendőröknek a területileg illetékes rendőr szervnél kellett volna jelentkezni nyilvántartásba vétel végett. Külön kellett intézkedni az elszakított területeken szolgálatot teljesített cső. egyénekre nézve.

A részletintézkedések csak hazatérés után következhetnek volna az akkori otthoni helyzet ismeretében. Vajon fel lehetne-e állítani néhány csendőrkerületet a megmaradt tiszti és legénységi állománnyal, vagy pedig célszerűbb lenne — átmenetileg — beleilleszkedni a meglévő rendőri szervezetbe.

Mindenesetre szükség lett volna valami átmeneti időre, mialatt a csendőrség annyira megerősödött volna, hogy a szolgálatot országosan, újból elvéthette volna.

A tervezet célja volt csupán elvi alapokat szolgáltatni a meginduláshoz. Az egységes közbiztonsági szolgálat végső szervezete csak otthon alakulhatott volna ki az átmeneti idő után.

A tervezetet 1946. XII. 5-én elfogadta a Kormányzó úr az 1947. XI. 20-án a Münchenben tartott közbiztonsági értekezlet és 1949 augusztus végén a már előbb a II. fejezetben említett Mr. X. is.

B.) A csendőrség visszaállítására vonatkozó tervek során meg kell említenem az ausztriai traunfalli csendőr táborról, mely 1945 április végétől október végéig állott fenn. A táborban a visszavonuló csendőr alakulatok kerületenkint helyezkedtek el és ha a tábor továbbra is fenn-

maradt volna, akkor a II., III. és VII. cső. kerületek már lényeges em-beranyaggal, míg az I. és VIII. kerületek ugyan jóval kevesebb, de mégis jelentős létszámmal tudtak volna beleilleszkedni az előbbi A.) pont alatti megindulásba.

C.) Két komoly és tartalmas tanulmányt állított össze néhai Domonkos László örgy. bs-unk. Az elsőt még 1950-ben Németországban és tárgya volt „Csak egy közbiztonsági szerv, vagy újra közbiztonsági szervek?” Tanulmányában arra a következtetésre jutott, hogy:

„A jövőben a közbiztonsági feladatok megoldását csak egy közbiztonsági szervre kell bízni” és az ország felszabadítása esetére az emigrációban

„a közbiztonsági szolgálatot majdan egyedül ellátó új közbiztonsági szerv felállítását kell előkészíteni.”

A második tanulmánynak tárgya „Az új közbiztonsági szervnek alárendeltsége” volt. A tervezet szerint az új katonai jellegű közbiztonsági szervet — függetlenségének és pártatlanságának megóvása céljából — függetleníteni kell a mindenkori kormánytól. Ez a szerv a főparancsnokkal együtt önálló költségvetéssel közvetlenül csak az országgyűlésnek és az államfőnek lenne alárendelve.

D.) Nem hagyhatom említés nélkül azt a komoly munkát, melyet bajtársaink Bánfai József lovas csendőr indítványára 1947. VI. 21-től Grazban (Stmk., Ausztria) mint „Magyar Csendőr Bajtársi Asztaltársaság” (cím: Geidergürte Baracke), majd mint Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség Jegenyés Pál főtörm., néhai Karsay Jenő alez., továbbá 1951. II. 1-től Salzburgban Folkusházy Lajos ny.á.altbgy., volt felügyelő vezetése alatt (cím: Ungarische Kameradschaft, Sterneckt Str.9.) s utódaik azóta is megszakítás nélkül végeznek. Bátor és önzetlen kezdeményezésükkel az összeomlás után hazulról menekülő és kint szétszóródott csendőr bajtársakat fölkarolták, a kivándorlások megindultával világszervezetünk alapjait lefektették, az összeköttetést fönntartották és szolgálják ma is a csendőr testület rehabilitálását és jövőjének megalapozását.

Folkusházy altbgy. úr eredetileg nem volt csendőr, 1935-ben jött a honvédségtől a testület élére, mint felügyelő. Az emigrációban — elődje kivándorlása folytán — csupán 1950 októberében vette át a csendőr ügyek intézését. Tartozom nemes emlékének azzal a tárgyilagos megállapítással, hogy magas kora és nehéz körülményei ellenére is munkáját olyan lelkesedéssel és odaadással végezte, hogy ez mindnyájunk számára követendő például szolgált.

E.) Értesülesem szerint hasonló természetű előkészületi munkák mást is folytak, azonban azok részleteiről nincs közelebbi tudomásom.

V.

Volt Kormányzó urunkkal a levélbeli kapcsolat az 1947. II. 14-iki jelentkezésem után is megmaradt. Az alábbiakban néhány szemelvényt közlök 2 levélből. Ezek hűen mutatják, hogy vélekedett Legfelsőbb Hadurunk a volt M. Kir. Csendőrségről.

Estoril, 1950. II. 15.: „Érdekelne tudni, hogy hány csendőr van hazánkon kívül nyilvántartva.” — „A csendőrség volt — meggyőződésem szerint — Magyarország legjobb intézménye.” — „Ha visszatérhetünk hazánkba a csendőrség megszervezése lesz a legsürgősebb és a régiüket korhatár nélkül vesszük vissza.” (A jelentés elment.)

Estoril, 1953. V. 9.: „A magyar csendőrség volt meggyőződésem szerint a legjobb és a legmegbízhatóbb közbiztonsági alakulat a világon.” — „Tartsatok össze, hogy tudósításaitok mindenkihez gyorsan eljuthassanak.” —

Hasonló szeretettel és melegséggel emlékezett meg József kir. herceg öfelsége is testületünkről. Szemelvények 2 leveléből:

Regensburg, 1950.II.11.: Ez a levél megérné, hogy teljes terjedelmében ismertessem. Röviden a tartalma: A királyi fenségnek gyermekkorában annyira tetszettek a kakastollasok, hogy 12 éves korában kis öccsével együtt elhatározták, hogy ők is kakastollasok lesznek. Édesatyja sokszor dicsérte a kakastollasokat. Felnőtt korában, már mint katoná tapaszta, hogy a kakastollasok:

„Mindig ott voltak, ahová sötét órák nehéz helyzete állította őket. Hivatásuk hősei voltak. Így tanultam meg őket őszintén tisztelni.”

„A kakastollasok szívemhez nőttek az első világégésben, mert megbízhatóságuk mindhalálig jelképezte őket, hősiességük mulhatatlan emléket emelt nekik.” — „Szeretettel gondolok a még élőkre és áldom az elesettek emlékét.”

Regensburg, 1952.II.8.: „Erős a hitem, hogy derék, oly sokszor bevált testületük régi szép hírnevét újból meg fogja alapítani az új Magyarországon.”

Az alábbi idézet Eckhardt Tibor (1888—1972) leveléből való:

New York, 1952.II.28.: „A testületi szellem és a bajtársiasság fenntartása az emigrációban kétszeres jelentőséggel bír, mert megőrzi a múltból ami jó volt és meggazdagodik külföldön azokkal az értékekkel, amelyekre az emigráció, annak tapasztalatai tanítanak.” — „Ne hadakozunk a múlttal, hanem készítsük elő a jobb jövőt.” Elgondolásunk meggyezett Eckhardt Tiboréval.

Utoljára hagytam Ottó kir. herceg. trónörökösrel való találkozásomat. Öfensége hugával Adelaide kir. hercegnővel 1950. VII. 14-én meglátogatta a magyar tábor Pssau-Waldwerke-ben. A táborvezető megkért, hogy vegyek részt a kíséretében. Megszemlélte a tábor, majd rövid beszédet tartott az egybegyűltekhez. Dicsérte a magyar emigráció helytállását és válaszolta a feszült külpolitikai helyzetet. Megkérdeztem, mi lesz a magyar légióval. háború esetén azonnal meg lesz és a magyar lobogó ott lesz az U.S.A. oldalán — válaszolta a trónörökös. Amikor megtudta, hogy csendőr voltam, nagyon melegen érdeklődött emigrációs és otthoni helyzetünk felől és elismerőleg emlékezett meg testületünkről.

VI.

Tanulmányom kissé hosszabbra nyult, mint megindulásakor gondoltam. Csak munka közben jöttem rá, hogy a teljesség, az időbeli sorrend és az

összefüggések könnyebb megérthetősége végett több olyan részletre is ki kellett térnem, ami eredetileg nem volt szándékomban.

Úgy érzem, hogy jó három évtized távlatából is köszönetet kell mondanom volt Legfelsőbb Hadurunknak és József kir. herceg Őfenségének, akiknek vértanu testületünk iránti nagyrabecsülése és erkölcsi támogatása biztos támaszunk volt az emigrációs élet útvesztőiben.

De köszönettel tartozom — rendfokozatra való tekintet nélkül — azon honvéd és csendőr bajtársaimnak is, kiknek bizalma lehetővé tette, hogy a közös cél érdekében nem a fölé és alárendeltségi viszony, hanem az őszinte bajtársiasság szellemében éveken át együtt dolgozhattunk.

Mondhatná valaki, hogy kárbavesztett fáradság volt, mert csendőr vonatkozásban a fő kitűzött célt, a Testület visszaállítását nem értük el. Erre csak azt válaszolhatom, hogy mindent megtettünk, ami az adott körülmények között lehetséges volt. De amikor egy-egy hírre felvillant egy kis reménysugár, majd hirtelen eltűnt, megdöbbenve láttuk, hogy a mi ügyünk nem az emigrációban, de nem is Budapesten, hanem Moszkvában dől el és a csendőrkérdés csak függvénye a nagy magyar tragédiának és a szétdarabolt Kárpát-medence problémájának.

Elértük azonban mindazt, ami az akkori helyzetben és a sokszor nagyon-nagyon ellenséges légkörben elérhető volt. És pedig:

Az U.S.A.-ba a hatóságok feloldották a csendőrök bevándorlási tilalmát, sikerült lemosni a ránk kent sok hazug rágalmat és bebizonyítottuk a külföld felé is, hogy a volt M.Kir. Csendőrség testületileg nem volt háborús bűnös és hogy

a volt M.Kir. Csendőrség nem volt nyilas.

Mint utólag megtudtuk, a volt M.Kir. Csendőrséggel szembeni hangulatváltozásban a különböző beadványokon kívül nagy szerepet játszottak azok a jelentések is, amelyeket a különböző csendőr egységek által a megszálló hatalmak alkalmazásában teljesített szolgálatokról kaptak az illetékes katonai hatóságok és polgári szervek. (A Magyar Nemzeti Bank csendőr őrsége, a traumfalli tábor, stb.) És amint azt Mr. X a már említett 1949. augusztus végi megbeszélésen hangoztatta, újból büszkén nézhetünk bárki szemébe, ha a külpolitikai helyzet alakulása folytán az akkori elgondolások valóra válnak, a volt M.Kir. Csendőrségre még rendkívül fontos feladat várt volna.

A tanulmány alapját eredeti levelek, feljegyzéseim és eredeti kiadványok képezték. Ezek több, mint három évtizede pihentek és nem is szándékoztam őket nyilvánosságra hozni. Dr. Kiss Gyula bajtársunk azonban megkért, hogy mindezt foglaljam össze a Bajtársi Levél jubileumi, 1980/2. száma részére, hisz ezek, mint írta „a Testület későbbi elbírálásánál fontosak lehetnek.” Helyhiány és az ügy természete miatt sok mindenre nem térhettem ki. Szeretném hinni, hogy ez nem megy a tárgyilagosság és a pontosság rovására.

Ezenkívül úgy éreztem, hogy ezzel az összeállítással tartozom volt Testületünk, valamint a hősi halálban és mártíromságban megdicsőült bajtársaim emlékének is. Ők a legszentebbet, életüket adták a Testületért és az örök Magyarországért. Méltán várhatják a szerencsés túlélők-

öl, hogy a legtöbbet tegyük meg a Testületért és érettük.

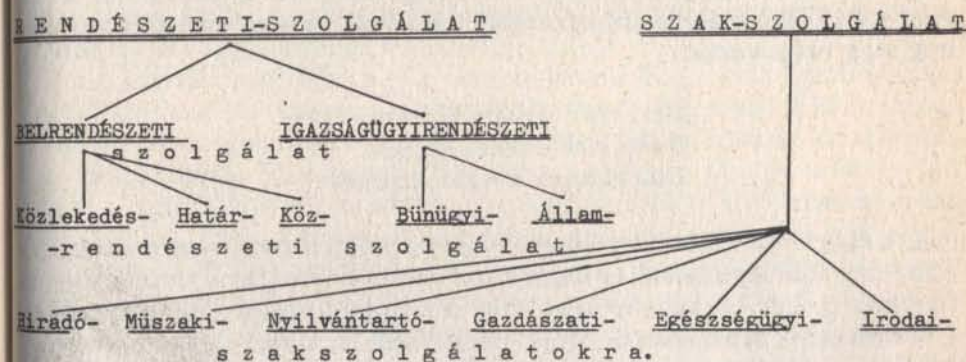
Tragikus elégtétel, hogy az események minket igazoltak és meglátásaink kísérteties pontossággal követték egymást. Nem tudjuk mit hoz a jövő! Az ideológiai háború talán közeledik a végkifejlődéshez. Bármilyen jénjék is hitünk sziklaszilárd: egy új Magyarországon és a Magyar Golgota végén ott van a Szent Kereszt, mely immár 2000 év óta hirdeti:

Feltámadunk!

Domonkos László:

A közbiztonság

A tanulmány 1952-ben, aug. 20-án kelt az emigrációban és 125 oldalon tárgyalja egy új közbiztonsági testület szervezési elveit, felállítását és szolgálatait. Az I. részben foglalkozik azzal az alapvető kérdéssel, hogy csak egy közbiztonsági szerv, vagy újra közbiztonsági szervek legyenek? Maga a közbiztonsági szolgálat feloszlik:

A II. részben a testület alárendeltségéről további jellegéről ír, katonai, polgári, valamint, hogy katonai vagy polgári BTK legyen.

Célja a tanulmánynak, hogy az eddiginél jobban és tökéletesebben oldja meg a közbiztonsági kérdéseket. Ez akkor érhető el, ha a múltból tárgyilagos kritikával átmentjük — nem azt, ami jó volt, hanem — ami jönnek ígérkeznek a jövőben az új viszonyok mellett is és ehhez hozzáadjuk a helyesnek vélt új gondolatokat.

A jelleg kérdésénél e kritika alapján azt szűrte ki a szerző, hogy az új közbiztonsági szervet a fegyveres erő részeként, megválogatott és magas erkölcsi nivón élő egyénekből kell megszervezni. A katonai BTK hatálya alá rendelt tagjait a pártpolitikától teljesen el kell tiltani.

Mindezen jellemzők együttes hatásaként az új közbiztonsági szerv katonai jellegűvé lesz és olyan testületi szellem formálódik ki benne, amelyre a szükséges szervezés, kiképzés és nevelés mellett egy pártatlanul és szakemberként működő fegyverrel meztelen közbiztonsági szervet biztosít az országnak. A következő fejezetben a tanulmányra beérkezett véleménye-

ket ismerteti, s örömmel állapítja meg, hogy mind az emigráció sajtója, mind azok, akik egyénileg reagáltak, általában elismeréssel és szívesen fogadták ezt a szakmunkát.

A II. rész utolsó fejezetében az új közbiztonsági szerv elnevezésével foglalkozik azzal, hogy Független Magyar Rendőrség, vagy Független Magyar Csendőrség látszik alkalmasnak. A magyar nyelvben ugyanis ezek a szavak fedik a közösség biztonsága felett örökös testület és személyek fogalmát. Végül is e kérdésben a választást a szerző „kedves olvasóira, a döntést pedig — az arra egyedül illetékes — törvényes magyar országgyűlésre hagyja.” Nem tartja ugyanis illendőnek, „lévén e tanulmány szerzője csendőr, hogy ebben a kérdésben véleményt nyilvánítson.”

Jegenyés Pál:

Visszaemlékezés

Most, mikor ünnepeljük a m. kir. Csendőrség 100. évfordulóját a magyar költő Gyóni Géza jut eszembe, aki jóval az első világháború előtt írta meg ezt a verset:

*„Vért szűr a pajzs Hispániában,
Rengenek a sötét hegyek,
Bús fürtnek a halál szüretre.”*

Az akkori idők Habsburgellenes hangulatában bizony nem volt ez több, mint egy tollforgatással is foglalkozó vidéki néptanító ifjonti lázadása. Azonban mikor csakugyan vért szűrte a pajzs a kárpáti sötét hegyekben, s vért szűrtek a prsemiszli erdők beton falai is, Gyóni Géza m. kir. tart. zászlós úr boldogan csatolta fel kardját és elindult egészen a krasznajarszki hadifogolytábor halálos priccséig, hogy mint Balassa, Petőfi után a legnagyobb magyar katonaköltő, a hűség, hazafiság rettenthetetlen lantosa kint kiáltsa oda minden destrukciónak:

*„Csak egy éjszakára küldjétek el őket,
Gerendatöréskor szálkakeresőket,
Csak egy éjszakára...”*

Ezek után emlékezzünk a múltra! Testületünk tagjai hatalmas áldozatok árán, a legnehezebb körülmények között is helyt álltak esküvel fogadott kötelezségeiknek mindaddig, amíg el nem jött egy új éra kezdete és annak következményeként felszámoltattunk Testületünkben és hivatásunkban. A lavinaomlás Hazánkkal és Nemzetünkkel együtt porrázústa létünket is. Azonban ezt a tragédiát nem szabad egyéni szemmel nézünk, mert itt nem egyéni, sem nemzet, vagy ország létét érte tragikus sors, hanem egyé vált Európa egy modern Mohács siralmában és pedig

zért, mert át kellett alakulnia. Részünkről egy új világ vette kezdetét, aminek alapvető tövényei teljesen felfordították a mi — különösen társadalmi — felfogásunkat és berendezéseinket. Az átalakulás szükségességét célozta lavinaomlás véres és súlyos ár azért, hogy magunkra döb- benjünk vétkeink miatt. Sajnos nekünk a tisztuláshoz nem a pokol torná- ca, hanem a gyehennák tüze jutott, mert nekünk, az Isten kegyelméből megmaradtaknak meg kell tisztulnunk. Fel kell ismerni, hogy melyik az a híd, ami átvezet bennünket a régiből az új világba és tudnunk kell, hogy mit kell a romok alatt hagyni örökre és mit kell tíz körömmel annan kikaparni, hogy megfeleljünk az új korunk haladó szellemének és megfeleljünk a jövő becsületes és tisztaságon felépülő új világnak.

Készülünk egy második honmentésre, felépítésére a szabad világban ahol korlátlan eshetőségek és kimeríthetetlen kútforrások állanak rendelkezésünkre az erők közös összefonódása terén. Amíg hazánkban golgo- tákat járnak testvéreink, amikor mártírokat, szenteket szülnék hitért, becsületért és értünk Ök! Mi gondolkozhatunk azon, hogy jogunk van-e lejtteni szánkon azt a szót, hogy „csendőr”?

Szedjük össze és csoportosítsuk egy kicsit „létünket” és nézzünk bele tisztán helyzetünkbe. Szortírozzuk az eseményeket, mint azt ami dicső helyzetünknek tényezői, kapunk egy tiszta képet, amiből meg fogjuk lát- ni miből mit, hol és mennyire kell reparálni, hogy végre egymás szemé- be nézhessünk igaz csendőr becsülettel.

Van-e testületünk? Nincs. Ez annyit jelent, hogy volt Testületünket fenntartó összes törvények, szabályzatok, utasítások, melyek létünk alap- ját képezték megsemmisültek. Tehát jogvesztettek lettünk hivatásunk- ban. Hogy miért? Igen egyszerű. Mert az új éra a haladó szellem tör- vényei alapjára helyezi mindazon jogokat, melyek a jövő irányító rugói lagnak lenni. Azok a szabályzatok stb-k, melyek bennünket mozgattak már csak azért sem lehetnek jók, mert egy olyan világnak az alapját képezték, aminek el kellett tűnnie. Tehát szelleménél fogva elvesztette létjogosultságát. Nagyobb részben és főleg alkalmazási módzataiban úgy viszonylanak a jelen korhoz, mint a New York-i expressz-hez a ku- bikos talicska.

Az, hogy az oroszok számoltak fel bennünket nem más, mint törté- nelmi sorsunk évezredestragédia sorozatának egy — reméljük — az utol- só stációja. Állítom és hiszem, hogy az új éra az oroszok nélkül is felszá- molt volna bennünket. Különbség csak az, hogy az első estben a barba- rizmus, mint a fejlődő világ szellemének anarchistája, míg az utóbbi eset- ben az új éra, mint az emberiség szellemének diadalmas fejlődése tette volna. Végrehajtási eszközökben különbség lett volna, az tény, de lénye- gében nem. Ami megmaradt, az nem más, mint „hivatásunk” szelleme. Aztán az Isten kegyelméből megmaradtunk, mint számüzött rongyos vi- harvert, de mindent kiálló acélemberek. Összekötő kapcsunk az a szel- lem, amiért annyi vér folyt ki az emberért. És most, amikor az acélnál is acélosabbaknak kell lennünk, mint valami rákfene eszi-rágja a bizal- matlanság és a bizonytalanság érzése összekötő kapcsunkat. Itt állunk egy mindannyiunkra kötelező parancs előtt, az „eggyéforrás” feladata előtt. És képtelenek okos és nagytekintélyű egyének torzsalkodásaik fő-

lé helyezni kötelességünket és feladatunkat. Ennek az a legfőbb oka, hogy mindegyikünk (egyedül és kizárólagosan) csak magát tartja hivatva, hogy kötelességünk jogos „?” képviselője legyen.

Azt pedig tudomásul kell venni mindenkinek, hogy itt hazafiui és csendőr hivatásbeli kötelességről van szó. Ezt pedig kisajátítani egy más csoportnak, vagy személynek nem lehet. Éspedig azért, mert ebben egyek vagyunk. De nem X-ben, vagy Y-ban, hanem közösségünkben. Senkinek sincs joga a csendőrök fölött kizárólagos parancsnoksági, vagy parancsnoklási jogot kisajátítani. A legfiatalabb bajtárs is jogosan megkövetelheti, aki áldozatot hozott Hazájáért, Nemzetéért és hivatásáért, hogy aki őt ezen becsületében képviseli, vagy képviselni akarja, ne a szabályokkal támassza alá rátermettségét, hanem erkölcsi értékével, mert csak ezen az alapon létezhet összetartás.

Vázoljuk csak röviden helyzetünket. Kétségtelen és elvitathatatlan az a tény, hogy a csendőrség emigrációs egységét először egy Asztaltársaság teremtette meg. Az is kétségtelen, hogy ehhez a vállalkozáshoz igazán csendőr kiállás, áldozatvállalás, merészség kellett. Legénység és a benne lévő tiszték között nem uralkodott nézeteltérés és pedig azért nem, mivel a közösség felett kizárólagosan csakis csendőr hivatásbeli szellem uralkodott. Zavaró körülmény sem volt. 1951-ben a vezetést Folkusházy altbgy. úr vette át, majd később vitéz Király Gyula ezds. úr intézte. Ezt követően a torontói csoport 8 tagja, végül a Calgary-i csoport végzi önzetlen munkával feladatát.

Jövőnk követelményei, hogy azokká az egyénekké formálódjunk át, akik megfelelnek a jövőnek. Bölcsességben és magyarságban Széchenyi és Deák szelleme hasson át bennünket és akkor büszkén tesszük csendőrkalapunkat fejünkre, szoríthatjuk meg egymás kezét csendőr becsülettel és vehessük kezünkbe csendőr kardunkat, hogy zászlónk alatt felsorakozzunk és induljunk a küzdelemre.

De addig, amíg nem jövőnk, hanem a gyásos múlt vezet bennünket, ne nyuljunk egyikhez sem, mert szentségtörést követünk el. Mélyre pedig ne süllyedjünk ennyire, mert csendőr becsületért kiomlott bajtársi vére taposunk. Vezesse Bajtársakat a magyarok Istene azon küzdelemükben, hogy az új világunk csendőrségét „Híven, Becsülettel, Vitézül” jelszavak dicső örökében az emberiség magasztos szolgálatának érdekében megalkossák és felvirágoztassák. Úgy adja a magyarok Istene!

Megjegyzés

Volt testületünk bünbakként való fölszámolása korántsem jelenti, hogy az elavult lett volna, továbbá, hogy annak szelleme a hűség, jelszava a kötelességteljesítés, a kiállás elvesztette volna létjogosultságát. A m.kir. Csendőrség 1881 óta folyamatosan, megállás nélkül fejlődött mind szakmai, mind szolgálati felfogásában a társadalmi rend követelményeinek megfelelően.

„Az emberiség szellemének diadalmas fejlődése” akár technikai síkon akár ideológiában nem nélkülözheti a fenti általános követelményeket. Az összeomlás után kialakult önkéntes társulásunk felállítására senki

sem adott parancsot, mert nem is adhatott. Egymás megsegítésére és közösségi munkára bajtársaink önként jelentkeztek, együttesen teremtették meg az anyagi alapot és együttesen örültek minden eredménynek és sikernek.

Azóta eltelt 35 esztendő. Akik ma még mindig tartják egymással a kapcsolatot, akik még mindig önként vállalnak közösségi munkát és — hogy lehet — részt vesznek a terhek viselésében is, azok igenis csak bátran nevezék magukat csendőröknek, azok „nem süllyedtek mélyre”, nem kell, hogy féljenek attól, hogy „a csendőr becsületért kiomlott bajtársi vére taposnak.”

Bajtársaink levelei, az azokból áradó erkölcsi támogatás, körülményeknek megfelelő hozzájárulások azt mutatják, hogy nem kell szégyenkezniük, hogy „a bizalmatlanság és bizonytalanság érzése, mint valami rákgyökere eszi-rágja összekötő kapcsunkat.” Ezek a bajtársaink tudják — mielőtt egy cső. barátunk Sydneyben beszédében kifejezte — „ma vezetés helyett példaadás, irányítás helyett iránymutatás és általános fegyelem helyett önfegyelem” kell hogy összetartson bennünket.

Szerző bajtársunkat az elsők között is példamutató bátor kiállásáért, folyamatos emigrációs működéséért osztatlan elismerés illeti meg. Szabadadjon azonban itt leszögezmem, hogy az újvilág csendőrségét nem mi fogjuk felállítani. Azok pedig, akik utánunk jönnek, majd amikor jönnek, elvárják tőlünk, hogy nem régi sebeinkben való vájkálással, sem pedig önmegbeismerés és önmagunk odahaza olyan jól ismert vádolásával töltsük el a még hátralévő időnket. Igenis írjuk meg azokat a sok-sok nappalból éjjelbe nyúló, hosszú, kimerítő szolgálatokat, hol nem volt se napi 8 óras munkaidő, se szabadnap. Ezeknek a sok-sok szolgálatoknak volt az eredménye az a közbiztonság, melyet a m.kir. csendőrség békében és háborúban élete és vére árán is a magyar nép érdekében és védelmében fönttartott.

Igazoljuk be régi jelszavunk örök értékét egymás megbecsülésével és a bajtársi kapcsolat zavartalan fönttartásával. Ez ma még meg van. Ezt őrizzük, ápoljuk továbbra is, míg az utolsó csendőr is be nem vonul a Hadak Útján lévő égi laktanyába. (Szerk.)

vitéz Szombathy Lajos János:

Testamentum

ÉN, Magyar Királyi Csendőrség, a Haza közbiztonságának és nyugal-
mának Öre, a Nemzet bizalmának Letéteményese, elhatározásra jutot-
tam. Minden ellenkező állítással szemben, a valóság az, hogy még élek és
mint a magyar történelem száz éves kort elért szerves része és élő tanu-
ja, kötelességemnek tartom most szólni. Jubileumomat jelentő száz
esztendőt életben elérve, elérkezettnek látom az időt arra, hogy még éle-
temben tetemrehívás legyen tartva felettem. A magyar történelemírás
igaz voltának kívánok ezzel szolgálni. Földi rendeltetésem jogosságának
és a száz hosszú esztendőn át teljesített közbiztonsági, nemzetvédelmi,
majd emigrációbeli nemzethűségi tevékenységem tárgyilagos és időbeli
vizsgálata, az igazság és igaz történelemírás szempontjából sokkal font-
osabb, semhogy mindezek e jubileumi forduló alkalmával közömbös
vállrándítással legyenek elintézve és idegen másokra hagyva, hogy
azok állapítsanak meg rólam és tegyenek, amit akarnak. Ez nem lenne
lovagias és igazsághű nemcsak velem szemben, de ugyanúgy a netaláni
vádloímmal avagy ügyem védőivel szemben sem. Szükséges és fontos,
hogy már most maradandó és tiszta vizet öntsünk a pohárba.

Születtem 1881-ben, Nemzetem legfőbb kívánságára é nélkülözhetet-
len szükségére. Elhivatottságomat törvényesen megkoronázott, apostoli
királyunk szentesítette. Életem sorsa súlyos terheket rakott reám: a Hű-
ség, a Becsület és a Vitézség maradéktalan teljesítésének súlyos terhet
kelltt hordoznom, cselekedve azokat Istennel a Hazáért mindhalálig. E
terhek alól számomra soha nem lehetett kitérés, soha nem volt kibúvás;
mindég helyt kellett állanom. De ilyeneket nem is akartam, azt magam-
hoz méltatlannak tartottam. Szolgálatomban csak egyetlen lehetőségem
volt: teljesíteni és ott meghalni, ha kell! A mindentudó Isten előtt tiszta
szívvel vallom, hogy mindezen kötelességeket mindenkor hiánytalanul
teljesíttem, a száz év alatt súlyos életárat fizetve azért, amit Hazám
és Nemzetem érdekében, legjobb szándékkal, azt eskümmel is meg-
erősítve, önként vállaltam. Ha közben netalán hibát is követtem volna
el, vállalom érte a felelősséget, úgy Isten, mint a történelem ítélőszéke
előtt. A felelősség elől soha nem tértem ki és most sem teszem. Hiva-
tásom olykor olyan súlyos feladatokat, kényszerítő körülményeket rótt
ki reám, melyek túlhaladták az átlag emberi képességeket, így tehát a

eltornyosuló problémáim közepette esetleg tévedhettem, hibázhattam is,
de szívem legőszintébb szándékát és cselekedeteimet mindég a hűség-
ben-becsületben-vitézségben megmaradás irányította. Sem ember, sem
anyag ellen bűnt, vétket soha nem követtem el, a kapzsiság ismeretlen
jellememben. A történelem és a magyar nép maga minderre a tanum.
VALAKI egykoron majd a végső és valóban megérdemelt ítéletet fogja ki-
mondani felettem, bizonyonnyal jól tudja minden tetteimet, minden gondola-
mat, mert Ő látta és tudja életem minden percét. Ő az Igazságos Ítéelő,
mely hitemben teljes bizalommal megnyugszom és várom az ítéletemet.

Száz éves életem során látszólag kétszer is megöltek, de én mégsem
haltam meg. VALAKI megmentett. Mindég alázatos hűségben igyekez-
tem járni az én Uram, az Úr Krisztus által kijelölt úton, önként és boldo-
gan választva a járni mutatott keskeny utat és szoros kaput. Végtelen a
válam, hogy mindeddig nem engedett elveszni, nem engedett meghalni,
hiszen még fontos kötelességem van itt a Földön. Hivatásom tiszta lelkét
és igazságát kell az utókornak híven átadnom.

Mindkét halálra-ítéltetésem Hazám két szerencsétlen végződésű hábo-
rújának szomorú következményei okozták, amikor idegen érdekek ide-
gen képviselői rátörtek mindenre, ami igaz, becsületes, tiszta és szent
volt. Felesküdtől életemmel az utolsóig védtem mindezen gyönyörű,
istenadta értékeket. Való igaz, óriási veszteségeket szenvedtem, azon-
ban csak a testemet rombolhatták széjjel, de a szellemem, a lelkem hal-
matatlannak bizonyult és így van az, hogy a Legfelsőbb Kegyelem aka-
ratából még itt vagyok és élek. Sőt bizonyos, hogy még hosszú-hosszú
időig élni is fogok, mert csak az hal meg igazán és végleg, akit elfe-
lejtnek. Engem pedig nem lehet elfelejteni, mert én még ma is az
igazságot szolgálom, azt testesítem meg. Márpedig az Igazság még ak-
kor is Igazság és élő, végső győztes, ha azt nem látja meg senkisé-
m. Úgy, mint ahogy Krisztus a kereszten is diadalmas király volt.

A vergődő, megkínzott és becsapott emberiség most vésszel-terhes,
boldogtalan időket él. Az elszabadult, fékevesztett Gonoszság hatalma ál-
tal szakadatlan agyomosással, testi-lelki terrorral egyre brutálisabban
van kényszerítve, hogy elfelejtse, mit jelent szabadnak és boldognak len-
ni. Ebben az eltorzult, bűnbe zuhant életben maguk a rabtartók sem
boldogok és ők sem szabadok. Rabjai annak a szerencsétlen állapotnak,
amelyet ők maguk idéztek elő és terrorjukkal tartanak fenn. Ez az el-
szabadult, riasztó világ semmiben sem az, melynek fenntartásáért annak-
idején fáradságos szolgálatomat végeztem. Ez, le egészen a gyökeréig,
elfogadhatatlan és vadidegen a szabadságszerető, emberséges érzésű,
mindig istenfélő magyarság testének-lelkének. Kétségtelen, hogy így
nem lehet sokáig élni, mert az ember szabadnak és boldogságra lett ter-
emtve. A Teremtő akarata éppen ezért, előbb-utóbb, de bizonyosan
diadalmaskodni fog és az elnyomott, rettegésben tartott ember megint
szabad és boldog lesz. Akkor jön el az én várt időm és a rabságból fel-
támadó Hazámban újra megcsillannak majd országszerte a kakastollak.
Számomra addig nincs más tennivaló, mint hinni, bízni, tenni amit csak
lehet és megmaradni annak, ami voltam. Hűséggel járni és magatar-

tásommal, cselekedeteimmel világítani másoknak a régi, megszokott úton, a példás, tiszta élet útján.

Részeimet, véremnek cseppeit alkotó bajtársak közül mindkét háború, de különösen utóbbinak szörnyű harcai, majd a veszteséget követően keserű-véresen fekete időkben a kínzó börtönök és az embert állatnak is alig tekintő Szovjet általi tömeges elhurcolások drága ezreket szakítottak ki az élők sorából. A megmaradtak sorai számban vészesen megfogyatkoztak, de hitük, hűségük és tiszta életet szolgálni akarásuk sem a Rabházában keserves életet élőkben, sem pedig az emigráció világába szétszóródottak soraiban soha nem rendült meg. Az élet vastörvénye a megmaradtakat is egyre-másra szólítja ki idő haladtával a sorból, örök pihenésre. Elháríthatatlanul bekövetkezik majd a szomorú nap, amikor a legutolsó volt magyar királyi csendőr koporsójára is elhelyezik a kegyelet koszorúját. Ha a kifürkészhetetlen Rendelés végzése szerint Hazánk akkor még mindég nem lenne szabad, úgy egy időre csend, a várakozás és hívő reménykedés csendje fog bekövetkezni, melyben csak az emlékezet örökmécsesének lángja világít és a szünetet nem ismerő Idő rágása dolgozik.

De én még akkorsem halok meg; mint örökéletre teremtett, újrafeltámadó lélek még akkor is élni fogok, mert engem nem lehet elfelejteni. Én az igaz magyar történelem felesküdt hű tanuja, szerves és feledhetetlen része vagyok, tehát élni fogok. Ha valahol a szabad világban a hozott áldozataim, veszteségeim emlékezetére oszlopot állítanának fel, arra emberbaráti és bajtársi búcsúzóul fel lehet vénsni a költő szavait: „Nyugosznak ők, a hős fiak, dúló csaták után...” Igen, az elhalt hős bajtársak nyugosznak, mert a test csak földi porhüvely, gyenge és romlandó, de én szellem-lélekben akkor is élni fogok és a Haza felszabadulása első percében újra élő testté válva feltámadok, miként a tűz hamujából a Phönix-madár. Feltámadok, mert nem felejtettek el, mert szükség lesz reám megint s mert engem Nemzetem mindenkor visszasír és visszavár. Visszasír és visszavár az én sokat szenvedett drága magyar népem, melyben közülök nekem minden egyes szeretett, soha nem feledett édestestvérem. Soraikból való, velük mindenkor egy voltam és az is maradtam. Minden tettemmel csak őket, csak nekik szolgáltam. Nincs nekem más testvérem, csak magyar!

Elcsendesülő szavaimat, meghallgatást kérve, testamentumnak számom és olyanként hagyatkozom azt az utánunk következő, felnövő és talán meg is tévesztett, félrevezetett magyar ifjuságunk számára. Ők a mi vérünk, utódaink, joguk van hozzá, sőt meg kell, hogy tudják az egyetlen igazságot, mert a nemzettel szemben nagy felelősséget vesznek ifjú vállalkra. Akik előttük jártunk, kötelességünk nekik az igaz utat megmutatni. Meg kell tudják, hogy a magyar csendőr minden magyarnak igaz, hűséges és segítőkész testvére volt. Sohasem volt „népnyuzó”, soha nem volt fajellenes, ugyanúgy, mint ahogy soha nem volt kegyetlen, becstelen, vagy megvesztegethető. Az igazság és hűség tisztalelkű katonája volt. A bosszúállás mindenkor idegen volt testének-lelkének és rengeteg ártatlan szenvedése dacára most is azt hirdeti, hogy a Haza fel-

szabadulása után ne legyen általános büntető megtorlás, csupán a valódi bűnösök számonkérése.

Vasfegyelem alatt állva, a csendőr nehéz kötelességet töltött be, melyben a parancsot teljesítenie kellett. Ha valahonnan, mindezek dacára mégis vád, rágalom érné, az olyan, mint amikor az aranyra sarat dobálnak: az sárosan is ragyogó nemesfém, tiszta arany marad! A magyar csendőr az első világháború győztes és kegyetlen hatalmai igazságtalan teleteivel darabokra szaggatott, koldusszegénnyé tett Haza által nehezen fizetni tudott szerény fizetéséből egyszerű, takarékos életet élt és istenfélő, tiszta életével mindenütt jópéldát adott. A magyar nép mindenekért szíve teljes szeretetével szerette és becsülte az ő kakastollas katonáit, mint a magyar élet, a magyar nép szabadságának, biztonságának és nyugodt álmának hűséges őreit. Amíg ÉN — a Magyar Királyi Csendőrség — szolgálhattam a létemet alkotó csendőreimmel a magyar népet, mindenki nyugodtan alhatott és álmodhatta boldog álmait, mert az éjszakákat, életet és vagyont az éber magyar csendőr vigyázta és virrasztotta. Nem voltak „elhurcolások”, soha nem hallott volt a „csengőfrász”. Mindenki tisztelte és szerette a csendőrt, csak a gonosz, a bűnben járó, hazaellenes félt és gyűlölködött ellene.

A második veszített világháború után hazátlanságba sodródott csendőrök számtalan bizonyosságot tettek a nagyvilág előtt és példát mutattak arról, hogy milyen a magyar csendőr. A világ minden táján és minden helyzetben becsülettel állták meg a helyüket, emberi értékeikre soha nem esett. Tanu erre a félvilág népe. Újra és újra bizonyosságot szolgáltatottak tiszta erkölcsű, szorgalmas és istenfélő életükről. Az idegen országok népei mindenütt bizalmukba, szeretetükbe fogadták őket. Anyagiilag bármilyen gazdag és független helyzetbe jutottak, lelkükben mindig magyar csendőrök maradtak. Hazájukat, Nemzetüket, Testületüket nem felejtették, azokhoz hűtlenek nem lettek. Soha nem szégyelték-tagadták, ha a Magyar Himnusz, vagy Boldogasszony Anyánk éneklésénél, még sok-sok év után is, fájón alágördülő könnyeseppüket kellett letörölniök.

Fiatal Magyar Testvéreim, Fiak, Unokák! Hozzatok szólok most, reátok hagyatkozok. Eljő egyszer, bizonyjal eljő az idő, amikor a Magyar Haza megint szabad lesz és ismét életrehívja az Ő csendőrségét, oda jelentkezőket hirdet. Aki közületek úgy érzi, hogy kijelölt útja, szíve dikélt útja arra vezet, amerre a Hűség-Becsület-Vitézség gyönyörű kötelességének teljesítése lakozik, haladéktalanul jelentkezzen felvételre, mert dicsősége lesz az neki. Tegyétek megint biztonságossá, nyugalmassá a magyar életet, vagyont, éjszakákat. Tegyétek szabaddá és védté minden gonosz ellen a mi sokat szenvedett, eltiport és bűnös szándékok által a kipusztulás lassú kínhalálára ítélt drága magyar népünket. Tegyétek boldoggá őket, az én és a Ti véreiteket, hiszen minden szeretetet és gondoskodást százszorososan megérdemelnek. Ha vádaskodás érne engem, aki előttetek jártam, a legjobb hitetek szerint vizsgálódjatok, egyedül csak az igazságra hallgassatok, azt védjétek és hirdessétek. Az igazság engem fog igazolni! ÉN, a Magyar Királyi Csendőrség, tiszta nevet, mocsoktalan becsületet és a Hazáért minden áldozatra kész szívet hagyok reátok örökségül. Azt óvjátok és őriztétek

meg. Ha pedig majdan az elkövetkezett, felszabadult időkben, mint a megújult Testület új tagjai járjátok és vigyázzátok a sötét magyar éjszakákat, éreztétek, hogy soha nem vagytok egyedül, soha nem vagytok elhagyottak. Becsületben élt és halt elődeitek, az öreg csendőrök halhatatlan szelleme ott fog virrasztani elettetek, segítő gonddal kísér és önbenneteket. Az előttek járt régi csendőrök mondták: „Becsületesen élni lehet nehéz, de mindig jó!” Búcsúzóul csak azt kérem tőletek, hogy úgy éljete.

Az ismeretlen jövő homályában rejtőző napjaink még sok megpróbáltatást, bánatot, keserű könnyeket hozhatnak, de tudjátok meg és higgyétek, hogy az égi Atya egyetlen intésével, egyetlen szerető csókjával átváltoztathatja a könnyeket az öröm gyémántcseppjeivé. Ezért soha ne csüggedjete, soha el ne fáradjatok magyaroknak maradni és magyarokként élni. Minden szomorú és fájó lehet, de az mint csak átmeneti, mert van egy igaz Barát, AKI végül még sohasem hagyta el azokat, akik az Ő gondviselésében bíztak. Bízhatok Öbenne. Útjai kifürkészhetetlenek, de mindig a jóra vezetnek. A MA a mienk, minden gondjával, küzdelmével és olykor felcsillanó, reménykedő örömeivel. A TEGNAP könyve örökre becsukódott, a HOLNAP lapja pedig még nincs felnyitva, de föléje már oda van írva a kegyelmet adó, megtartó ígéret. Higgyetek ebben az ígéretben és akkor mindenre lesz erőtök.

Ettől az érzéstől és meggyőződéstől áthatva mondom Nektek előre is

(Sydney-i csoportunk felvétele)

Sydney-i (N.S.W., Ausztrália) bajtársaink egyik csoportja a Hősök keresztje előtt 1962. VI. 24-én
HŐSÖK NAPJÁN.

szöveget azokért a jókért, amiket a Hazáért és Nemzetért tesztek és élni fogtok. Bízom abban, hogy méltó utódokként járjátok majd az előttek becsülettel és sok fáradsággal kitaposott régi utakat, a magyar csendőrbecsület és hűség igaz útját.

Isten gondviselő szeretetébe és oltalmába ajánlva Hazánkat és Népeinket, — zárom a testamentumomat:

ÉN

az 1881-ben alapított Magyar Királyi Csendőrség

elnöke (Nyugat-Ausztrália), 1980. január 3-án.

Közösségi, Egyesületi és Társadalmi események

Ausztrália

Sydney (N.S.W.) 1980. III. 23-án tartotta meg csoportunk a hagyományos, őszi csendőr kirándulást — Csendőr Piknik — a bajtársak, hozzátartozók és a csendőrbarátok részvételével. A megjelentek, 24-én, közösen emléklapon küldötték el üdvözlőüket és „köszönőüket a MKCsBK 'Bajbársi Levél' Szerkesztőségének” a közösségi munkáért. Már csak két csendőr bajtárs van, 65 alatt, aki még dolgozik, a többi mind nyugdíjas és az ezzel járó, mozgást gátló sok betegség is kezdi éreztetni hatását. Ezért sokan hiányoztak.

(Az igen jól eső kedves figyelmet hálásan köszöni és a jókívánságokat szeretettel viszonzza a Szerkesztő Bizottság.)

1980. V. 10-én tartották meg bajtársaink Csendőrnapi díszvacsorájukat a csendőr, hozzátartozók és csendőrbarátok részvételével, akik örömmel fogadták meg az alkalmat, hogy a fehér asztal mellett megint találkozhassanak. A megemlékezést a MKCsBK tb. tagja, a csoport barátja, Tóth Tolnay Lajos szkv. vk. szds., az ausztrál hadsereg alezredese tartotta, aki alapos fölkészültséggel összeállított beszédében többek között az alábbiakat mondotta:

„... Ma este a m. kir. Csendőrség alapításának 99. évfordulójára emlékezünk, arra a testületre, mely a II. Világháború előtt nem harcra hívatott, hanem mint az államhatalom képviselője a törvényes rend és első béke támasza az ország nyugalmanak és közbiztonságának őre volt.

A háború vége felé azonban, mikor a harc határainkat elérte a csendőrség a SZUT 71. paragrafusa értelmében mint az állam és nemzet balmának letéteményese felmorzsolódott az apránkinti bevetésben. Tiszti létszámának 60 — legénységi létszámának pedig 50 %-át veszítette. Így még 1944 nyarán 22.000 főt számláló csendőrségből 1945 márciusában 11.000 fő maradt élve.

A háború után a csendőrséget egyetemesen vonták felelősségre, kollektíven bírálták el mint „népellenes” és „zsidóüldöző” testületet. Nem volt népellenes, de a hazaárulókat és felforgatókat üldözte. A zsidó-

kat pedig — parancs szerint — összetelepítette, de nem kitelepítette — ezt a német SS végezte. De nem volt védekezés az alaptalan vádak ellen: a csendőrséget minden ágazatában amegsemmisítette az új államrendszer. Így alakult meg a sokat említett 8-ik törzs, a Nyék, Megyer, Kürtgyarmat, Tarján, Jenő, Kara, Kaza után a SZABAD magyarok törzse szerte a világban. Alig ezer csendőr tagja van. Nem száműzöttek és nem bujdosók, idegen földön élők, de SZABADOK. Azok, akik ma, bár hazatelepülhetnének, de nem tudnak élni az ottani rendszerben.

Ennek a 8. törzsnek a csendőrök az oszlopos tagjai. Legfőbb jellegzetességük az összetartozás megnyilvánulása ma is, 35 évvel a háború után. Az okait kutathatjuk: a kettős honvéd és csendőreskü, önkéntes jelentkezés a testületbe? A fegyelem, a kiképzés? Az elszennvedett veszteségek közös emléke? Mindezek. De ezekhez járul a MKCsBK vezetőinek ernyedetlen fáradozása. A Bajtársi Levél szerkesztőbizottságának és munkatársainak oda-adó munkássága. A gyűlések, társadalmi események, elismerések, emlékérmek, a halottak „Csendőrtemetése” mind az összetartozást ápolja.

És ne felejtjük el a csendőr asszonyokat, akiknek hűséges támogatása nélkül ma nem volnánk ott, ahol vagyunk. Ők méltóak a mai napon a megemlékezésre...”

Vitéz Tolnay Lajos megemlékezését nagy tetszéssel és őszinte köszönettel fogadta a hallgatóság. Ezt követően a késő éjjeli órákig maradt együtt a csoport beszélgetve, a múltat idézve, élcelődve és talán kicsit irigylve a még mindig dolgozó két „fiatalt”, mert még csak 61, illetve 63 évesek. Így szaladt el az idő és oszlottak szét a vacsora résztvevői. (A csoport 481.25 Cdn dollárt küldött 1980 évre a B.L. kiadási költségeire melyet ezúton is hálás köszönettel nyugtázunk.) (Dr. vitéz J.I. 1980. V. 26.)

Adelaide (S.A.) Csoportunk az ezévi Csendőrnapot 1980. II. 17-én tartotta meg sok éves szokás szerint a város szívében elterülő Botanikus Park-ban, óriás fák árnyékában, jó meleg de kellemes nyári időben, egész napon „majális” keretében. A bajtársak — bár a 30 év erősen megritkította soraikat — még mindig nem csökkenő szép számban, 14-en jöttek össze hozzátartozóikkal, barátaikkal összesen 65-en. A magukkal hozott ebéd elfogyasztása után meghallgatták a rádió magyar műsora végén az üdvözlést: „Szerettel köszöntjük a hajdani m. kir. Csendőrség Adelaide-ban élő tagjait a dicső Testület alapításának 99. évfordulója alkalmával, amikor családi és baráti körben emlékeznek a Botanikus Park gyönyörű fái alatt. A most következő pezsgő ritmusu dalt velük kapcsolatban mindnyájan jól ismerjük... és lemezzel lejátszották, hogy: Már én többet zsandárkaplár nem leszek... c. nótát...”

Ezt követően a csoport vezetője tartotta meg Csendőrnapi megemlékezését, áldozva az elesett csendőrhősök és a csoport elhunyt bajtársai emlékének. Utána ismertette a Testület 100 év előtt történt létesítésének emlékére az 1981-re tervezett ünnepeket. A megjelentek a késő délutáni órákig maradtak együtt kellemes beszélgetésben és nótázásban.

A csoport 210.30 Cdn dollárt küldött 1980 évre a B.L. kiadási költségeire melyet ezúton is hálás köszönettel nyugtázunk.)

(J.M. 1980. III. 5.)

Melbourne (Viktoria) A Csendőrnapi összejövetelt 1980. II. 16-án, egy hónapos előkészület után tartotta meg csoportunk Bánkúti József örm., csoportvezető Melbourne-től északra kb. 40 km-re lévő tanyáján. A bajtársi szeretettel hívó szóra 48-an jelentek meg a bajtársak hozzátartozóikkal, akik között jócskán akadtak olyanok, akik a csoportvezető szorgalmas kutatása folytán kerültek ismét a nyilvántartásba és kapcsolódtak bele a bajtársi életbe. Öröm volt látni azokat a csendőr bajtársakat családjakkal, akiknek ez volt az első részvételük Csendőrnapon, mióta szolgálataink beosztásunk megszűnt. Dr. Szentandrásyék vendége Dr. Sándor Pál szds. Sydneyből feleségével szintén eljött. Az érkező vendégeket Pásztor Pista fogadta jóféle brandy-vel, majd szemrevételezték a csinosan berendezett nyaralót, hol Bánkutiné Nusika várta őket sütemény és pogácsahalmazok közepette. Közben már inycsiklandozó szagokat hozott a szellő a hátsó udvarról, hol Pásztor Rózsika főzte a bográcsgulyást. 1 órakor sorakozott fel a társaság a bográc felé (még valódi csajka is akadt), majd letelepedtek ki a házban, ki az árnyas fák alatt felállított asztalokhoz. utána hideg sültök következtek, míg a befogadóképesség fel nem mondta a szolgálatot. Nem hiányoztak a jégbehűtött italok se a gondos házigazda és a katonatiszti iskolát végzett és Vietnambot végigjárt szép szál fia jóvoltából. Utána megeredt a szó a rég nem látott, vagy egyáltalán eddig még nem ismert bajtársak között.

Délután 3-kor gyülekezett össze mindenki, hogy a csoportvezető üdvözlő szavait meghallgassák, aki felolvasta a távolmaradottak üzeneteit is, (köztük Utczás Mihály szds. adelaidei csop. vez-től), megemléltette a betegeket (Tursányi Mihály alhgy., Tóth Lajos törm., Gulyás Bertalan csendőr) s felkérte a jelenlévőket, hogy látogatásukkal osztozzanak velük és könnyítsék sorsuk továbbvitelét. Ismertette a csoport terveit a 100 éves évforduló megünneplésére, majd kért a csoport nevében a bajtársaktól anyagi támogatást.

A csoportvezető beszéde után Péterffy Zsombor szds. beszélt a nap jelentőségéről és beszámolt világjáró útjáról. 8 hónap alatt bejárta mindkét Amerikát, Kanadától Argentínáig. Európát, Magyarországot és őshazáját Erdélyt is. Összehasonlításokat tett a különféle közbiztonsági szervezetek között, kiemelve a katonailag szervezettek előnyeit és magas erkölcsi nivóját a polgári szervezetű rendőrséggel szemben. A csendőrség közbiztonsági szolgálatot teljesített és akkor Magyarországon volt közbiztonság. Míg nálunk a kiderítetlen bűncselekmények száma 5 %-on alul volt, Ausztráliában és némely nyugati államban ez 50 % körül van.

A beszámoló után kb. 5 órakor a távolabb lakók oszladozni kezdtek, noha a hazai és disznópecsenye sistergett a hatalmas roston. Aki ezek fogyasztásának nem lehetett részese, az nyers állapotban kapta meg, hogy érezze, hogy a napnak nemcsak a szelleme volt magyar, hanem az ize is. A csoport utolsó vendégei este 11 óra után hagyták el a gázlámpákkal kivilágított tanyát. Nem volt kétséges, hogy a megjelentek mindegyike bajtársi szellemben megerősödvé tért vissza az álomvilágból a hét-

köznap, nekünk örökre idegennek maradó ausztrál világba. Nem mulaszthatom el, hogy ne idézzem Antalffy Pál örgy. (Pali Battyánk) kedves sorait. „Ki kell, hogy emeljem az összejövétel koronázatlan királynőt a csendőr asszonyokat. Az Ő önzetlen és odaadó munkásságuk nélkül bizony aligha sikerült volna ez a Csendőrnapi. Ha a magyar asszonyok beleteszik valahova a szívüket, ott a siker biztosítva van.” (A csoportvezető 300.00 Cdn dollárt küldött 1980. évre a B.L. kiadási költségeire, melyet ezúton is hálás köszönettel nyugtázunk. (B.J. 1980. IV.21.)

A Melbourne-i Csendőrnapi résztvevőinek egyik csoportja Bánkúti Józsefék tanyáján 1980. II. 16-án.

Északamerikai Egyesült Államok

New Brunswick (N.J.) Csoportunk a r.kath magyar Szt. László egyházközség tágas nagytermében 1980. III. 1-én tartotta meg társasvacsorával egybekötött Csendőrnapi megemlékezését kb. 250 vendég részvételével igen szép sikerrel. Ez hűen tükrözi vissza a helybeli magyar egyházakkal hosszú éveken át fönntartott együttműködést. Nekik köszönhető, hogy a csendőrségre szórt rágalom ma már a múlté és egyik összejövétel se olyan népszerű, mint a mienk. A vacsora előtt a közönség Hódy Sándor vezetésével elénekelt az amerikai és a magyar Himnuszt, amit követett Horváth Sándor zls., csoportvezető, az est főrendezőjének beszéde, aki többek között az alábbiakat mondotta:

„...a szovjet által még mindig megszállva tartott véreinknek szükségük van a magyar emigrációra, az emigráns örtornyokra, akik nyugat

lé elkiálthatják mindazt a panaszt, amit otthonélő testvéreink nem mondhatnak el. Igen is szükségünk van a magyar sajtóra, ifjuságot nevelő iskolákra, a cserkészetre, s nem utolsó sorban jó magyar papokra, akik magyar nagyjaink szeretetével szolgálják az oltárt és a gyülekezetet. Szükségünk van gerinces jó magyarokra, akikben még mindig ég a láng, hogy előmozdítsák Magyarország függetlenségét és segíthessék megmaradását. Végezetül hadd mondjak köszönetet a jelenlévő lelkész barátoknak és Nektek magyar testvéreim mind a magam, mind bajtársaim nevében. Nem tudjuk Isten milyen jövőt tartogat számunkra, de ha élünk, akkor 1981-ben a 100. évfordulót még szeretnénk megrendezni, talán az utolsót, s megemlékezni a m. kir. Csendőrségről, annak tagjairól, akik a magyar földből nőttek ki és akik összeforrtak a magyar hazával és annak népével. Az Úristen adjon még ezeknek az öreg bajtársaknak pár szentendőt, hogy ezeken a Csendőrnapiokon meg tudjanak jelenni... Híven, Becsülettel, Vitézül... Mindhaláig!”

A beszédet követte Nt. Bertalan Imre ref. lelkipásztor gyönyörű, mindnyájunkat egybekapcsoló vacsora előtti imája. Utána gyümölcscocktail, magyaros töltöttkáposzta, sült dicsnópecsenye, sült kolbász — tetszés szerint — sütemény és kávé került fölszolgálatra. Az igen szép társadalmi és anyagi eredménnyel záródó est jövedelméből a r. kath egyháznak 100.- (teremhasználat) a ref. egyháznak 50.- dolláros adományt juttattak. A sikeres est megrendezéséért a rendező bizottságot, abban Földes Domokos és Zimonyi Vendel bs-akat dicséret illeti. (Egyidejűleg a B.L. kiadási költségeire az előfizetésekkel együtt 315.- dollárt utalt át a csoportvezető, melyet ezúton is hálás köszönettel nyugtázunk.)

(H.S. 1980. III. 8.)

A Cleveland-i csendőr bajtársak egyik csoportja az 1980-as MHBK bálon:

B-ról j-ra vitéz Szentpétery László, vitéz Mészáros Iván, Molnár István elnök, Záhonyi Arzén, Dr. Balló István, Nyilas Iván, vitéz Kemes László, Elek Sándor, Gaál Mihály és Tóth István

Cleveland (Ohio). A Magyar Csendőrök Családi Közösségébe tömörült bajtársi csoportunk Csendőrnapi összejövetelét 1980. III. 2-án tartotta meg hozzátartozói és barátai társaságában. A megemlékezést Torday Egon bs., MHBK főcsoportvezető mondotta és szeretettel emlékezett meg a volt m. kir. Csendőrségről, melynek szervezetét és működését ő is és édesapja is ismerték, 160 személy vett részt az igen jól sikerült bajtársi összejövetelen.

1980. V. 17-én közgyűlést tartottak, mikor is az 1980. évre 250.00 dollárt szavaztak meg egyhangúan az MKCsBK Bajtársi Levél kiadási költségeire. Néhai Madarász Ernő g. szds. elhunytával megüresedett pénztárosi tisztségre ugyancsak egyhanguan Gaál Mihály lovas őrm. bs-unkat választották meg, aki Bajtársi Levél helyi tudósítását is elvállalta.

(G.M. 1980. IV. 14 és VI. 12.)

Cleveland (Ohio). Az MHBK helyi főcsoportja 1980. V. 20-án közgyűlést tartott, miután a főcsoportvezetői tisztség Torday Egon szds. lemondásával megüresedett. A megjelentek Dobolyi Árpád cső. hdgy., bs-at választották meg, aki az egyhangúan megnyilvánult bizalmat elfogadta. Új főcsoportvezető bs-unknak — aki néhai Dr. Dobolyi Lajos cső. ezds. fia — s Közösségünk tagja, kívánunk sok szerencsét, szép eredményeket és sikert további munkájához. (G.M. 1980. VI. 12.)

Csodálatosan szép, ragyogó napsütésben, 1980. VI. 22-én tartották meg hagyományos bajtársi ebédjüket 11 magyar egyesület képviselője, illetve elnöke és az ifjuság impozáns részvételével. A megjelenteket Dobolyi Árpád főcsoportvezető üdvözölte, aki az izletes étkezés elfogyasztása után köszöntötte a lelépett vezetőséget, kiknek dicsérő díszoklevelet, illetve emléklapokot nyújtottak át sok éves munkájuk elismeréseképpen a közönség lelkes tapsaitól kísérve. Utána a főcsoportvezető 21 új tagot iktatott be, akiket a jelvények átadásakor arra kért, hogy viseljék azokat olyan büszkén és szeretettel, ahogy azt elődeik tették. Ezenkívül személyesen körüllátogatta a 26 asztalnál helyet foglaló vendégeket, ahol a régi kedves ismerősökkel és jóbarátokkal kellemes órákat töltöttek el nyájas hangulatban. A szép erkölcsi sikerrel zárult összejövetelért Kovács Iván bs-at és a rendező bizottságot illeti elismerés. (Magyar Újság 1980. VII. 3.)

1980. VII. 12-én Terézhalmy Géza tü. szds. bs-unk és felesége ismét megrendezték immár hagyományos „tüzér-piknik”-jüket, melyre több bajtársunk hivatalos volt. A nagyszerűen sikerült „garden-party”-ról a jelenlévők társaslevélben küldötték üdvözlőiket a Bajtársi Levél szerkesztőségének, melyeket köszönettel vettünk és jókívánásaikat ezúton is viszonzozzuk bajtársi szeretettel.

(f.M.I. 1980. VII. 12., 21. 30)

Sarasota (Florida) 1979. XII. 4-én Borbála-napot tartottak a helybeli tüzerek. Délben Szalay István szds. házában volt villásreggeli, aki vidám rímekben köszöntötte a tüzereket. Este Apáthy László fhdgy., volt MHBK cso. vez. otthonában tartották meg az ünnepélyt, melynek keretében vitéz Baranchi Tamáska Endre olvasta föl Borbála tekercsét a jelenlévők nagy

szereplésére. Utána vitéz L. Jezierski László vk. őrgy. emlékezett meg háborús haditettekről, majd a házigazda fölolvasta a legidősebb tüzérbajtárs Mészoly Elemér vörgy. üzenetét. A bensőséges ünnepséget finom vacsora követte és a háttérben halkán szólt hangszalagról a kellemes gitármuzsika. A társaság az éjjeli órákig maradt együtt fölelevenítve régi tüzérémlékeket. (v.BTE 1979. XII. 28.)

Hadnagyavatás a Böszörményi úti csendőrlaktányában
1940. VII. 9-én.

Sarasota (Florida). 40 éves szellemi találkozó. A Tamáska-Kuli évfolyam 40-es létszámmal vonult be a Ludovika Akadémiára és ott osztályoztattuk Bodur Gyula cső. fhdgy. volt 1939. januárjában. A 40 csendőrhadapród őrmester nem volt új az ősi Akadémia falai között, hiszen előtérük már két évfolyam töltött ott egy-egy évet. A több száz aks között a csendőrhajtókások kis létszáma szinte elveszett. Besorolásuk a legfeljebb, akkor a III. évfolyamba történt. Az Akadémia akkori pk-a vitéz Kisbarnaki Farkas Ferenc vk. ezds. örömmel fogadta őket. Az akadémiai évfolyam elvégzése után mely csak csapattiszti kiképzést adott, s egy-egybe vonta a különböző fegyvernemektől származó hallgatókat, szintén 1940-en bevonultak 1939 őszén a Böszörményi úti csendőrlaktányába, a Csendőrtiszti Tanfolyamra. Itt már csendőr szakkiképzést kaptak. Parancsnokuk először Balogh Béla, majd vitéz Szabadhegyi Ferenc cső. ezredesek voltak. Az elméleti és gyakorlati kiképzés és vizsgák után 1940. június 9-én avatták 38-ukat csendőrhadnaggyá. Az ünnepségen résztvett a Honvédelmi Miniszter, a Ludovika pk-a és sokan mások. Innen vonultak be Magyarország különböző részein lévő beosztásaikba. Az avatás óta 40 év telt el. A 38 hadnagy élete egy-egy regény lehetne. Nagyrésze megjárta a szovjet hadművelési területet, harcolt csendő-

reivel az ország különböző területen a szovjet csapatok ellen, s sokan így jutottak orosz hadifogságba. A szovjet bíróság két évfolyambelit ítélte el 25 évre. A kommunista Magyarországon pedig különböző börtönökben, kényszermunkatáborokban, internáló táborokban töltöttek sokan több évet. Csak kevésnek sikerült — beosztásuk folytán — a szabad nyugaton maradnia.

A háború után életpályájuk aszerint folytatódott, hogy a világ melyik részére vetődtek, s ott hogyan tudtak gyökeret eresztetni. Van az évfolyam tagjai között mérnök és egyetemi tanár, afrikai „fehér vadász” és szobrászművész, állami tisztviselő és ipari vállalkozó, vállalati osztályvezető és technikus. Szóval mindenki szorgalmával, tehetségével, tudásával igyekezett új életformát teremteni. Otthon persze ez szinte lehetetlen volt, mert a „csendőrbélyeget” viselniük kellett.

Az évfolyam tagjai közül a Hadak Útjára léptek: Dr. Sótonyi Jenő, akit otthon a kommunisták kivégeztek, továbbá Dr. Hegedüs Mihály, dr. Hidvégi Flórián és dr. Polgár Barna. Áldott legyen emléküik. A vasfüggönyön túl élőkről nem sok adatunk van. Ma már felettük is egy „kicsit” kiderült az ég. Élnek. Jelenlegi híreink szerint az évfolyam 34 tagja közül Magyarországon 17, az USA-ban 6, Kanadában 3, Délamerikában 3, Ausztráliában 3, Európában (a szabad nyugaton) 1, s Afrikában 1 él.

1980-ban a Csendőrnapon a volt évfolyamtársak közül a „szellemi találkozó” az USA-ban (Sarasota, Florida) hárman jöttek össze (Dr. Borhy Emil, dr. Kuli Sándor és vitéz Baranchi Tamáska Endre). Ez alkalommal emlékeztek meg és gondoltak a világon szétszóródott évfolyamtársaikra, akikkel csak így lélekben tudtak ezen a nevezetes napon együtt lenni. 1980. VII. 9-én: Egy 1940-ben avatott csendőrhadnagy.

Negyven év után j-ról b-ra: Dr. Kuli Sándor, vitéz Baranchi Tamáska Endre, dr. Borhy Emil és az 1939-es avatású Görgey Kálmán

Kanada

Welland (Ont.) A Welland és környéke MKCsBK csoport közös elhatározással eltért az előző évek gyakorlatától és a szokásos Csendőrnapi vacsorát nem február 14-én, vagy a hozzá legközelebb eső napon tartotta meg. Az elhatározás oka, hogy hat városban laknak, és február talán a tél legkritikusabb hónapja. Sokszor előfordul, hogy pl. Port Colborne-ban, az Erie tó partján hóvihar dühöng, a lakást el sem lehet hagyni. Ugyanakkor St. Catharines-ben vagy Niagara Falls-on szépen süt a nap. Ezért a Csendőrnapi vacsorát ebben az évben Niagara Falls-on, Máté János bs. lakásán, 1980. VI. 7-én tartották meg. A vacsorán megjelentek Bándy Bertalan az MHBK Welland-i csoportjának vezetője, Gallant Lajos cső. barát feleségeikkel és sokan mások. A megjelenteket a csoportvezető üdvözölte. A résztvevők a késő éjjeli órákig maradtak együtt meghitt bajtársi hangulatban. A Bajtársi Levél kiadási költségeihez az 1980. I. felére 100.00 dollárt küldöttek a bs-ak. (M.J. 1980. VI. 10)

Szokásos évi piknikjüket a Welland környéki bajtársak 1980. VII. 27-én tartották meg Lukács Ernő bs. Welland közelében lévő farmján. Kb. 75 személy vett részt a pikniken. A csoport tagjain és a meghívott civil vendégeken kívül a Hamilton-i, Delhi-i és Buffalo-i bajtársak csaknem teljes számban megjelentek. A vacsora bográcspörkölt galuskával, krump-lival a résztvevők egyhangú véleménye szerint igen izletesen volt elkészítve. A szakács Kolozsváry Zsigmond bs. volt. Sorsolás is volt: Egy himzett blúzt nyert Layko Mátyás bs. felesége, egy kalocsai terítőt Ragacs Rezsőné, míg az egy üveg boróka pálinkát Raytik Pál nyerte meg. A piknik kitűnő hangulatban igen szép anyagi, de főleg erkölcsi sikerrel zárult. A .B.L. kiadásaira a csoport 1980/II. felére 100.00 dollárt küldött melyet ezúton is hálás köszönettel nyugtázunk. (M.J. 1980. VIII. 7.)

Toronto (Ont.) Az 1980. IV. 14-én Arnstorfban elhunyt vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc vezds., a Magyar Szabadság Mozgalom alapító vezérével a helybeli bajtársak, vitézek, Szt. László lovagok temetése napján IV. 17-én búcsúztak gyertyát gyújtva és emlékeztek az emigráció aktív nagy emberére. A csendőroket különösen szerette és tisztelte. Mint Mindszenty hercegprímás, ő is 25 évvel előbb ugyanazokat mondta rólunk: „A volt m.kir. csendőr ott áll az emigrációban is mindenütt elsőnek, mozgatója a magyar szellemnek, példát mutatva küzd a nemzeti eszme és szülőhazánk felszabadítása körüli munkában.” Európai útjaim alkalmával mindig meglátogattam. Mindenkor felsorolta tíz ujján az emigráció alkotó magyar értékeit és ezek között mindig szerepelt két csendőr. Nagy embert veszített haldokló emigrációnk, s vegyünk Tőle példát: haláláig hűséggel teljesítette kötelességeit Magyarorszáért. Egyetlen fia páncélos hadnagyként hősi halált halt a Szeged körüli harcokban 1944 őszén. Nyugodjék békében előbb elhunyt felesége és leánya mellett az Arnstorf-i temetőben. Legyen emléke áldott. (v.K.K. 1980. VII. 14.)

A kegyelet és az emlékezés gyertyáját gyújtották meg Toronto-i bajtársaink vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc vezds. temetése napján 1980. IV. 17-én.

Montreál (Quebec). Csoportunk hagyományos Csendőrnapi ünnepélyét ezúttal 1980. IV. 27-én a Szt. István Kultúr Egyesület éttermében tudta megrendezni, mert az egyházközség zsúfolt programjába nem volt beilleszthető. Ettől eltekintve hősi halált halt és elhunyt Bajtársaink lelkiüdvéért 1980. III. 15-én mind a katolikus, mind a református magyar templomokban szentmisét mondtak, illetve érettség könyörgés volt.

A Csendőrnapi ünnepély IV. 27-én vasárnap délben díszebéddel vette kezdetét. Megjelentek Detre Gyula és Korsós László bs-ak, az MHBK kanadai főcsoportvezetője, illetve a helyi csoport vezetője, a Szt. István Kultúr Egyesület Vezetősége feleségeikkel és sokan mások. Ebéd előtt Ft. Boday Jenő S.J. atya mondotta el az asztali áldást. Utána Cserhalmi Ferenc őrm., csoportvezető üdvözölte a megjelent vendégeket és a bajtársakat. Az ünnepi beszédet Detre Gyula bs. mondotta többek között az alábbiakat:

„A volt m.kir. Csendőrség alapításának 99. évfordulóját ünnepelte február 14-én a szabadföldön élő emigrációs magyarság. Mindenek előtt emlékezzünk azokról a hősi halált halt csendőrbajtársokról, akik az örök ellenség ellen folytatott harcban estek el, a mártírhalt és kivégzettekéről, továbbá a hontalanságban elhunyt odahaza és idegenben nyugvó bajtársainkról, az özvegyekről és árvákról... A mai felfordult világban az eskü szentségének, a parancs teljesítésnek az áldozata lett a magyar csendőr. Aki otthon maradt az vagy az életével fizetett szeplőtlen múltjáért, vagy az ÁVH brutális, a terror minden eszközét igénybe vevő üldöztetést, bebörtönzést kínoztatást szenvedett csak azért, mert egy ki-

...karhatalmi szervezet tagja volt. De a magyar csendőr ma is tisztaság és nyugodt lelkiismerettel áll és teljesíti az emigrációban is hazájáért, népével szemben emigrációs kötelességét esküjéhez híven... A 99. évforduló e szent órájában a kanadai MHBK összes bajtársai és a Montreal-i Magyar Bizottság tagsága nevében kérem a Jóisten áldását továbbá munkátokra, a m.kir. Csendőrség hagyományainak ápolására. Ne kegyelmissen el benneteket, hogy fogyunk, hogy összejöveteleinken mindig kevesebben leszünk. Ez az élet rendje, de a m.kir. Csendőrség emléke mindenkor elevenen élni fog: A Nemzet örökkévaló!...”

A jó étvággyal elfogyasztott izletes ebéd és a hivatalos rész után a bajtársak még sokáig maradtak együtt és beszélgettek el barátaikkal és vendégeikkel.

(S.F. 1980.V.12.)

A vendégek egyik asztala a Montreal-i Csendőrnapon 1980. IV. 27-én.

Calgary (Alberta). A Calgary-i Rockyview Parkban, a Magyar Kanadai Kultúrközpont területén tartották meg az MHBK, az MKCsBK, a MSzSz és a Vitézi Rend helybeli csoportjai közös „Bar B Q”-jüket, a szokásos nyári pikniket, 1980. VI. 22-én. A nyári kirándulás ezúttal táborigénytelenséggel vette kezdetét. A magyar, kanadai és MHBK zászlókkal, valamint virágokkal gazdagon díszített táborigénytelenséggel magyar nyelvű szentmisét mondott Ft. Molnár István plébános. A szentbeszédet Ft. Horváth Miklós, ny. plébános, az MHBK egyik alapító, köztisztviselője, tagja mondotta. Örömeinek adott kifejezést, hogy a bajtársak munkájukkal földi hazánkra való emlékezéssel az égi haza jelentőségét is szem előtt tartják. Végül elismeréssel szólt az egyetemes együttműködésről, melyről ezen összejöveteleikkel a bajtársak ismét tanuságot tettek. Mise alatt a Nyugdíj-

sok Énekkara énekelt Keresztes Lajos vezetésével, az Úrfelmutatáshoz a csengőt kürtjel helyettesítette. A Kultúr Központban tartott első tábori mise a Himnusz eléneklésével ért véget.

Utána megterítették az asztalokat, s a finom sültus, kolbász, lacipe-csenye, különféle frissítők, továbbá Koronghy Gyula és zenekara megteremtették a jó hangulatot és a vidámságot. A pikniken résztvevő vitéz Duska László az MHBK központi vezetője. Megjelentek Nt. Göndöcz Kálmán ref. lelkipásztor, Berdin Árpád a Kultúr Központ elnöke és számos tagja a magyar közéletnek feleségeikkel. Még a délután folyamán hirtelen kerekedett vihar se tudta a jó hangulatot befolyásolni, mert a község egy része tovább maradt a Központ épületében előkészített asztaloknál. A már hagyományossá vált közös piknik főrendezője Zsitvay Sándor bs. a MHBK helyi csoportjának vezetője volt, míg a rendező bizottságban Zsitvay Sándorné, Karancz Jánosné, Szelei József, vitéz Balogh József, Dániel János, Dániel Gyula, Karancz János, Sárközi Kálmán és Szőke Károly végeztek különösen jó munkát a kirándulás szép, közös sikere érdekében.

Calgary (Alberta). 1980. III. 30-án Szelei József cső., csoportvezető lakásán megtartott gyűlésen 12 bs. előtt terjesztette be a Csendőrnapi megtartásával kapcsolatos elszámolását, melyet a jelenlévők elfogadtak. Utána négy fős Jubileumi Rendező Bizottságot választottak, hogy az készítsen tervet a Calgary-i 1981. évi Jubileumi Csendőrnapi megtartására, s azt terjessze a közgyűlés elé. A bizottság tagjai Szelei József, Szabó Gellért csp. vez. helyettes, Keresztes Lajos és Dr. Kiss Gyula, továbbá a bizottság egyhangú javaslatára 1980. VII. 27-től Karancz János bs.

Calgary (Alberta) Az M.H.B.K. helyi csoportja 1980. V. 4-én megtartott taggyűlése alkalmával a központi vezető a közösségi életben végzett értékes munkájukért, valamint az egyetemes magyar közösségi szolgálat terén kifejtett értékes és eredményes működésük elismeréseképpen az alant felsorolt bajtársakat tüntette ki: Ifj. Kiss Gyula (bálgájaink főrendezője) és Szabó Attila bs-ak M.H.B.K. Koszorús jelvény — Dániel János bs. (csoportunk titkára) M.H.B.K. Jubileumi Emlékérem bronz fokozat — Ft. Horváth Miklós bs. (a Calgary-i r.k. magyar egyházközség ny. plébános) M.H.B.K. Jubileumi Emlékérem ezüst fokozat — Zsitvay Sándor bs. (csoportvezető) az Európai Frontharcos Szövetség Lovagkeresztjét kapta. Ugyanakkor Fülöpp József a Szt. László Társaság és Rend Lovagkeresztjét nyújtotta át Rada Tibor bs-nak. Az 1980. VI. 12-én megtartott tisztújító közgyűlésen megejtett titkos szavazás eredményeképpen az elkövetkező 2 évre a megjelentek ismét Zsitvay Sándor bs-at választották meg csoportvezetőnek, aki a tisztséget elfogadta. (Zs.S. 1980. VII. 31.)

A magyar élet eseményei világszerte

Ausztrália

Perth (W.A.). A kisszámú helybeli magyarság minden lethargiát és visszavonást levetve, különböző egyesületi erőinek összefogásával a 60 évvel ezelőtt brutális erőszakkal reánk kényszerített **Trianoni békepanc** elleni tiltakozásának 1980. VI. 8-án megtartott ünnepélyes összejövetellel adott kifejezést. Az YMCA nagytermét a magyarság és más anyanyelvű vendégek teljesen megtöltötték. A külön írásbeli meghívót kapott miniszterek, képviselők és más ausztrál vezető személyiségek csaknem teljes számban jelen voltak. A színpad a feldarabolt magyarság térképével, az ausztrál és magyar zászlókkal volt hatásosan díszítve. A műsor — a vendégekre való tekintettel főként angol nyelven folyt le — a God save the Queen és a Magyar Hiszekeggyel kezdődött, majd Sarkadi Zsuzsi gyönyörű díszmagyarban az angolra lefordított magyar Himnuszt adta elő. Szerepelt, már az elmúlt években is sok sikert aratott, helybeli „Keszkenő” táncsoport, kalotaszegi ruhában, emek összhangban hibátlanul bemutatott tánccal. Hints Tivadarnak a Trianont követő években írott „Üzenet Erdélyből” c. költeményét vitéz Zombathy Lajos János bs-unk adta elő mély átérzéssel, mely többekből könnyeket váltott ki.

Az ünnepi beszédet Nt. Kemény Péter, evangélikus lelkész mondotta. Elvitalos adatokra támaszkodva kihangsúlyozta, hogy W. Wilson US elnök jószándékának hangzó pontjait egyszerűen félreseperték, s feldarabolták a Kárpát-medencének több száz éven át bevált geopolitikai és gazdasági egységét, mellyel a csonka haza lakosságát koldussá tették és kiszolgáltatottá gyűlölködő szomszédai kénye kedvének. „Mentse meg a szegény Ausztráliát és a még szabad világot attól, hogy olyan sorsba jusson, mint amilyent nekünk, magyaroknak a győztesek oly gonosz szívtelességgel kiosztottak” fejezte be a mély megilletődéssel és nagy hatással fogadott beszédét a szónok. Ozsdolay László az angolra fordított „Szózat”-ot szavaltta el jól hangsúlyozott, tiszta angol kiejtéssel.

Utolsó szónok volt a World Freedom League ausztráliai elnöke, Mr. Paul G. Pearson MBE, aki a magyarok ősi hitükhöz való hűségét és nemzeti hagyományaikhoz való ragaszkodását jelölte meg, mint biztos utat, melyek végül is elvezetnek a szebb és jobb jövődökhöz. A Himnusz közös eléneklésével fejeződött be a műsor, melyet uzsonna követett. A rendezőség a megjelent vezető ausztrál személyiségeknek Yves de Daruvár „The tragic fate of Hungary” c. könyvét, valamint „Witnesses to Cultural Genocide” c. művet adományozta.

(v.Sz.J.L. 1980. VII.4.)

A Graz-i magyarság koszorúja Hősök Vasárnapján 1980. VI.8-án.
A koszorút tartja középen Bánfai József lovas cső. bs-unk.

Graz (Stmk., Ausztria). A Graz-i és stájerországi Magyarország tiszta kék ég alatt, ragyogó napsütésben 1980. június 8-án tartotta meg Hősök Vasárnapját. A Központi Temető kápolnájában 9.30-kor Ft. Nyers János mondott szentmisét és szentbeszédet, s emlékezett meg a magyar Hősökről, akik legdrágább kincsüket, életüket áldozták értünk és Hazánkért. Utána megszentelte a gyönyörű piros és fehér szekfűből álló nemzeti szalaggal díszített zöld koszorút. Mise végeztével a rózsafüzért imádkozva a hősök temetőjében lévő Emlékműhöz vonultak, hol Lengyel Béla altbgy., a magyarság és a város köztisztelőjében álló tagja magyar és német nyelven beszédet mondott. Megemlékezett mind az első, mind a második világháborúban elesett, a temetőben pihenő Hőseinkről, valamint mindazokról, akik az évszázadokon át helytálltak és elestek Európa védelmében. Bécs nyugodtan táncolhatta valcerjét, Róma harangozhatott és hirdethette az evangéliumot, Párizs épülhetett, London a tengerben csak a szovjet hősöket ünneplik, a párt berkeiben, akik már háromszor tiporták el népünk szabadságát. (B.J. 1980. VI.30.)

Oberwart (Felsőőr, Vas vm., ma Burgenland, Ausztria). Magyar Cserkészszövetség Európai Kerülete 1980. április első hetében regős tábort rendezett, melyre Nyugateurópa szinte minden sarkából és 4 tengerentúli országból is 90 fiú és leány jött össze. A mezőgazdasági szakiskola

modern épületében voltak elhelyezve, s előtte egy hétig az árbócokon az Osztrák Cserkészszövetség zászlója mellett ott lobogott a magyar nemzetiszínű zászló. A tábor célja a népművészet megismerése és ápolása volt, mely ma is eleven valóság. Néptánc, balladatanulás, tojásfestés, faragás, himzés nemcsak élményt nyújtott, de gazdagabbá tette a tábori életet. Megnézték Liszt Ferenc szülőházát Doborjánban (Sopron vm., ma Raiding), Alsóőrben a Falumzeumot és Felsőőrött a Ref. Olvasóköri előadásában „A bor” c. népszínművet. Résztvettek a nagyheti szertartásokon és a feltámadási körmeneten is. Húsvétvasárnap ők hívták meg az Őrség magyarságát és búcsúztak szívet-lelket melegítő kedves műsorral. (Életünk, 1980. május.)

Párizs (Franciaország). Kovács János szkv. csendőrőrmester fiát Kovács Istvánt 1980. VI. 21-én a Lisieux-i Szt. Péter katedrálisban fényes papi segédlettel szentelte pappá a Liseux-i püspök. Ahol a fiatal pap jelenleg is szolgálatot teljesít. Az ünnepi szertartáson a püspök mellett 21 pap, 5 segédpüspök, sok seminarista, valamint 2,000 hívő vett részt. A katedrális teljesen megtöltötték. A szertartás 2 és fél óráig tartott.

Ezen a szép és magasztos ünnepen a magyarság is képviselve volt. A M.Kir. Csendőr Bajtársi Közösséget mint családtag én képviseltem a feleségemmel, 400 km. távolságból utaztunk oda. Az ünnepi szertartás befejezése után a felszentelt fiatal pap igen meleg hangú köszönetet mondott a szertartást végző püspöknek és a résztvevőknek francia és magyar nyelven.

A befejezést magyarul mondta a következőképpen:

„Kedves magyar Barátaim! Szívvel köszönöm jelenléteteket és imáitokat ezen a boldog ünnepnapon. Egy szívvel, lélekkel, franciák és magyarok énekeljük Isten dicsőségét és áldjuk adományaiért. Köszönöm, hogy itt vagytok és kísérték választásomban Istent szolgálni. Tessék elhinni szívből francia és magyar vagyok. És igazán mondom sokszor gondolok reátok és a nagy bíboros Mindszentyre, aki annyit tett népéért, a magyar népért. Kedves magyar Testvéreim! Mindenkinek még egyszer szívből mondok nagy köszönetet.”

Mise után a közelben lévő szerzetes nővérek nagy fogadótermében fogadás volt a résztvevők részére. Másnap, 1980. VI. 22-én a szülői háznál társas díszvacsora volt, melyre 70 személy volt hivatalos, igen meleg hangulatban telt el. Ez volt a szülők egyetlen fiának a kánai menyegzője. Az ünnepi díszvacsora igen nagy hozzáértéssel és körültekintéssel volt megrendezve, igen jó hangulatban, másnap reggelig tartott az örömnep.

(Tóth József törm., csoportvezető, 1980. VI. 27.)

Burg Kastl (Nyugatnémetország). A magyar gimnáziumban megkezdődtek a felvételek azon tanulók részére, akik az elemi iskola 4. osztályát sikerrel elvégezték. Az intézet 9 évi oktatás után egyetemre jogosító érettségi bizonyítványt ad. A tanítás nyelve magyar és német. A kötelező tárgyak mellett cél nemzeti hagyományaink ápolása, kultúránk és igaz történelmünk megismertetése. Az internátusi ellátás a tandíjjal együtt 250.00 US dollár. Jelentkezni lehet az alábbi címre; részletes tájékoztatót küldenek:

Az 1979/80-as tanévben 30 tanuló tett érettségi vizsgálatot. A tanévet Te Deummal zárták 1980. VI. 28-án.

Gyulafehérvár (Alsó-Fehér vm., ma Alba Julia, Románia). Ft. Márton Áron Erdély püspöke, aki gyenge egészségi állapota ellenére mind a szatmári, nagyváradai és a temesvári egyházmegye ügyeit is intézte 84 éves korában, II. János Pál pápa hozzájárulásával 1980 tavaszán nyugalomba vonult. 1896-ban született Csikszentdomonkoson, az I. Világháborúban hadnagyként szolgált, majd Gyulafehérvárott szentelték pappá, a 32 éves korában Kolozsvárott püspökké. Erdély egy részének visszacsatolásakor székhelyén maradt. 1949-ben meghurcolták, bebörtönözték, s 1968-ban bérnámhatott első ízben. Utódja Ft. Jakab Antal 1971 óta segédpüspöke, ki szintén Csikban született és 14 évet töltött börtönben. (Életünk, 1980. július.) Az otthoni és a világszerte szétszórt magyarság tisztelete és megbecsülése veszi körül Püspök urat. Adjon a Mindenható továbbra is erőt és egészséget Neki, örhélyén, híveinek és magyar testvéreinek ragaszkodó szeretetében. Szerk.

Észak-Amerikai Egyesült Államok

Sarasota (Florida). Vitéz Baranchi Tamáska Endre festő és szobrászművész a First Federal Bank előkelő Halljában kiállítást rendezett 1979 október hó két utolsó hetében. 28 olaj, aquarell, pastell és szénrajzot állított ki. Nagy volt az érdeklődés és a helybeli magyarok is sokan megtekintették a kiállítást. A helybeli legnagyobb újság a „Sarasota Herald-Tribune” fél oldalas cikket közölt a művész munkásságáról és életéről három fényképpel. (v. BTE 1979. XII. 28.)

Kanada

Toronto (Ontario). Az Árpád-nap megünneplésére a Kőrösi Csoma Sándor Társaság 1980. IV. 26-án a Kultúrközpontban (840 St. Clair Avenue, West) Árpád-napi vacsorát és táncestet tartott. Ugyanott honszerző vezérünk emlékére a torontói magyarság 1980. IV. 27-én, vasárnap délután műsoros Árpád-napi ünnepélyt rendezett, melynek keretében a hun-avar-magyar vonatkozásokról tartott vetített képes előadást Dr. Érdy Miklós. (K.M. 1980. IV. 26)

A Rákóczi Alapítvány meghívására Dr. Teller Ede, az Amerikai Egyesült Államokban élő világhírű tudós, a hidrogénbomba megalkotója 1980. V. 8 és 9-én Toronto, Kanada vendége volt. V. 8-án a torontói egyetem és a Rákóczi Alapítvány közös rendezésében előadást tartott közel 1,000 érdeklődőnek az energia kérdéseiről. 9-én tartott sajtófogadások után

mint az Ontario tartományi kormány vendége megköszönte, hogy Ontario volt az első, mely befogadta 1956-os magyar szabadságharcosokat, majd újból és újból felhívta a figyelmet a polgári légvédelemre. Este a Kanadai Magyar Kultúrközpontban megtartott díszvacsora keretében személyesen adta át az egyetemi Magyar Tanszék kiválasztott diákjainak és egy fiatal magyar sportolónak a Rákóczi Alapítvány ösztöndíjait, majd előadást tartott a közel 500 résztvevőnek. A nagy magyar tudóst Endes László a Kultúrközpont elnöke mutatta be a megjelenteknek, ki „Honfitársaim” szóval kezdett magyarul beszélni, hogy „ha nem is vagyunk sokan, de sokat tettünk” majd angolra fordította a szót. Talán senki se fordította le modern nyelvre olyan egyszerűen és mindenki részére érthetően, a kétezer éves klasszikus római intelmet, hogy „si vis pacem, para bellum.” Üzenete: Csak egyetemes, általános, áldozatos felkészültséggel védheti meg a nyugat szabadságát. A Szovjetuniót nem lehet szép szavakkal megállítani. Beszédében többek között az alábbiakat mondta:

„... Ma Kelet-Európa a világnak egyetlen része, ahol a kegyetlen gyarmatosítás még létezik. A lehetetlenség ebben a helyzetben az, hogy sokan, akik sohasem dolgoztak küzdöttek a szabadságért tálcán kapták meg azt, s mi magyarok és sok kelet-európai nemzet, akik hosszú évszázadok óta harcoltunk a szabadságért — ma még súlyosabb bilincseket hordunk, mint azelőtt... Mi nem akarunk háborút, de ha az oroszok rá lépnek erre az útra, akkor nekünk ellen kell állnunk, mert a szabadság számára ez lesz az utolsó lehetőség...”

Üzenetéhez nem kell semmiféle megjegyzés. Világos, érthető, egyértelmű. Tudja az egész világ, hogy veszély-korszakban élünk. Kitérni nem lehet, de el kell fogadni a figyelmeztetést a felkészülésre. Az előadást Korponay Miklós, a Rákóczi Alapítvány elnöke köszönte meg és a díszvacsora műsorát vitéz Hamvas J. József zárta, s mondott köszönetet az előadónak, a díszvacsora szereplőinek és rendezőinek. (H.J.J., Krónika, 1980. VI.)

Dr. Teller Ede,
v. Hamvas J. József
társaságában.

Calgary (Alberta). A Széchenyi Társaság 1980. IV. 13-án tartotta meg az évi rendes közgyűlését, melyen a következő igazgatósági tagok lettek 1982-ig megválasztva:

Elnök: Fekete Tibor (Calgary). Társelnökök: v. Hamvas J. József (Toronto), Mézes Miklós (Középkánada), Móricz Blanka (Nyugatkanada). Ügyvezető titkár: Falvi Márton (Calgary). Pénztáros: Kovács Márton (Calgary).

A torontói tanszék munkáját mind a Széchenyi Társaság, mind az egyetem vezetősége kiválóan találja. Dr. Bisztray György személyében egy lelkes és kitűnő tudású tanítója van a magyar nyelv és irodalomnak. A magyar történelem tanítására megtették az első lépéseket. Röviddel a tanszék megindulása után megalakult a magyar diák-klub a torontói egyetemen, ami szintén közelebb hozza egymáshoz a magyar származású fiatalokat. Befejezésül az újonnan választott és a már meglévő igazgatósági tagok nevében Farkas Endre üv. igazgató tett ígéretet, hogy a Széchenyi Társaság alapelveihez hűen a magyar kultúra tántoríthatatlan harcosa és terjesztője marad nemzeti hagyományaink és a kanadai magyarság szolgálatában.

(Farkas Endre 1980. május hó.)

Calgary (Alberta). A Kanadai Magyar Kultúregyesület 1980. IX. 20-án rendezte meg helyiségeiben az első magyar művészeti és népművészeti kiállítást a helybeli magyarság készséges támogatásával.

A nagyrészt Magyarországról származó dísz tárgyak, porcelánok, edények és festmények mellett művészeink fafaragványai, kerámiái, s kézimunkái, népviseleteinek pavillon-rendszerű, ötletes, könnyen áttekinthető elhelyezése megérdemelt elismerést váltott ki a látogató közönségből. A kiállítással a Kultúregyesület köszöntötte a területrendezések során a szövetséges Kanadába 75 évvel ezelőtt fölvert Alberta tartományt.

Bajtársi hírek

Apáik nyomdokában a magyarságért

Vitéz Vattay Ferenc ezds. úr (Buenos Aires, Argentína) a MKCsBK volt vezetőjének fia ifj. vitéz Vattay Ferenc szkv. vk. szds. aki az argentin Hadiakadémia kérésére vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc könyvét „A Tatárhágó visszanéz” fordítja spanyol nyelvre, jelentős munkát vállalt magára. Kapcsolata egyébként az argentin haderővel több évre nyúlik vissza. Legutóbb is a II. Világháborúról jelent meg tanulmánya spanyol nyelven az argentin katonai szaklapban. Ugyancsak elismerést érdemel vitéz Vattay Miklós mérnök, ezredes úr unokája, akit a Buenos Aires-i Katolikus Egyetem tanársegéddé nevezett ki. Ebben a minőségben nagyban hozzájárulhat hazánk és nemzetünk érdekeinek képviseléséhez. (Vitézi Tájékoztató.)

vitéz Vattay Ferenc ezds. úr fia,
unokája és két dédunokája társaságában.

Buenos Aires (Argentína, Délamerika). A Kinizsi Pál 12. sz. magyar cserkészcsapat tagjai 1980 februárjában vízi mozgótáborban vettek részt a Colorado folyón a Cordillerrák előterétől kezdve a folyó torkolatáig. 1980. II. 1-én indultak 16-an Kerekes György cs. ti., csapatpk., szigorló orvos és táborvezető vezetésével. A tábor alatt Neuquen-ből 16-án, ifjak és öregcserkészek, élelemmel, sátorfelszereléssel 7 kajak és 2 canoe-val. Naponta 50-60 km-t eveztek folyóváltással. Este táborban vertek, vadásztak, halásztak és izletes vacsorát főztek maguknak. Tanulmányozták a növény és állatvilágot. A Colorado majdnem egész útján kacskaringós, mélysége változó, sodra egész úton figyelmet igényelt, II. 11-én érkeztek meg mögöttük a változatos víziúttal

A Buenos Aires-i magyar cserkészek 1980-as vizitábora résztvevőinek egyik csoportja a Colorado-n.

Pedro Lauróba. Útjukról a Buenos Aires-i La Razon és a La Prensa fényképes riportokkal emlékezett meg, megdicsérvén a „Colorado meghódítóit, akik első ízben tettek meg 850 km-es utat, melyhez hasonló még nem volt.” A La Razon még azt is megemlítette, hogy a magyar származású argentin csapat tagjai még pontos térképészeti adatokkal se rendelkeztek. A résztvevők ifj. Kulifay László utinaplója alapján a következők voltak: Fóthy Miklós és Lomniczy Mátyás canoe, Franko Péter és ifj. Kulifay László canoe, Kádár Kari és Roósz Laci kajak, Kerekes György pk. egyedül kajak, Kerekes Laci bácsi és Szilvássy Tamás bácsi kajak, Lomniczy Jóska bácsi és Szilvássy Lőrinc (aki a vizitábor gondolatát először fölvetette) kajak, Mágel Sanyi és Németh Gyszi kajak, Mayer Milton és Pap Pindur kajak, Pap Jenő egyedül kajak. (K.L. 1980.IV.13.)

Nagyiványi Patricia

Buenos Aires. Szüleik régi életétől annyira különböző körülmények közepeztette fiataljaink tehetségükkel, szorgalmukkal és nyelvkészségükkel nemcsak Európában, de az újvilág majdnem minden országában is beke-

nek az élvonalba és kiharcolják maguknak a karriert, a hivatást, melyre valamikor apáik is elkötelezték magukat. 1949 óta látjuk, hogy bajtársaink kevés kivétellel tudásukkal és szorgalmukkal igen jó megélhetést teremtetek maguknak, gyermekeiket gondosan nevelik és több nyelven is iskoláztatják. Ez ma az alapja a gyors előmenetelnek. Az eredményért, a sikerért azonban fiataljainknak maguknak kell dolgozniuk, mégpedig keményen, ami beigazolódást nyert Nagyiványi Patricia esetében is. Csendőr százados bajtársunk leánya Buenos Airesben született és a magyar érzést magával hozta. A szülői otthonban csak magyarul beszélnek. Elemi és középiskoláit a spanyol és német nyelven működő 83 éve fennálló Goethe Schule-ben végezte kitüntetéssel. Az első években meg kellett küzdenie német anyanyelvű társai irigységével, mellőzéssel, azok nem akarták maguk közé bevenni. Ekkor elhatározta, hogy megmutatja, hogy eredményt fog elérni és mindenki mögötte marad. Úgy is lett. Mint érmetlen kitüntetett egyetlen tanuló tette le kiváló eredménnyel mind a spanyol, mind a német érettségit.

Ugyanezen idő alatt Olivosban Ft. Pesti József S.J. atyához járt magyar iskolába, aki a szentáldozásra is előkészítette és oktatta magyar nyelvre, földrajzra és történelemre. Magyarországi nagynénje jóvoltából hazulról magyar meséskönyveket kapott, melyeket először apjával, majd később önállóan olvasott. A meséket követték Gárdonyi, Jókai, Mikszáth örökszép regényei. Ennek köszönheti szép szókincsét és hogy jól magyarul és nincs semmiféle fogalmazási nehézsége. Ezenkívül korai fiáskévei alatt elkezdett zongorázni, balettleckéket vett, (ma végzett balettanárnő) és angolul tanult. Évekig volt tagja a magyar cserkészcsapatnak és az első bál felejthetetlen emléke a cserkész-bálhoz köti. Érettségi után az egyetemen biokémiára iratkozott be, hol ma V. éves hallgató. Jövőre, mikor végez az élelmiszervizsgálatban szeretne elhelyezkedni. A művészetek közül az ének érdekli és a könnyebb zene. Szabadsága alatt ismerősöknél a tenger mellett cukrászsüteményt árult. Modern nő életére is szeret hímezni, kötni, főzni, szereti tudását továbbadni, szereti a kisgyermeket.

1977-ben belépett az MHBK helyi csoportjába, hol hamarosan megbízták titkári teendőkkel. 1979-ben szép elismerés érte, mikor szorgalmas, felkészült bajtársi munkájáért az MHBK Koszorús Jelvényét kapta meg. Mély magyar érzése, szüleivel megörzött kapcsolata, műveltsége, nyelvtudása reményekre jogosít. Kívánunk Patriciaának további előmenetelt, sikereket és boldog, szép családi életet. (K.L. 1980.III.28.)

Jegenyés Pál főtörm. (Lake Geneva, Wisc., USA) családjában apáról fűtúra száll a katonai hivatás szeretete. Apósa járásörmesterként, György bátyja pedig törzsörmesterként, az I. Világháborúban mint tábortörzsörmesterként szolgáltak a csendőrségnél. Fia Jegenyés László alhadnagyi (R.S.M.) előléptetés előtt álló US főtörzsörmester a kerületi sorozó bizottság elnöke. Jelenleg három állam területén 12 városban ellenőrzi a katonának fölvetett egyének iratait, s ha szükséges kivizsgálást végez. 1960-ban sorozták be katonának az ejtőernyős ezredbe. Résztvett kétszer a Vietnam-i vizitáborban, ahol megkapta az amerikai „Bronzcsillag” kitüntetést. Egészségesen visszatért, s csapatától áthelyezték az önként jelentkezők

katonai alakulatához. Ez utóbbi helyén is háromszor részesült kitüntetésekben szorgalmas munkájáért. Betöltötte 20 éves szolgálati idejét, s Brainerd-be (Min., USA) van egy szép háza, oda akar nyugdíjba menni, hova szüleit is hívja.

Unokája **Jegenyés Jeffrey** 1980.II.15-én vonult be a US hadseregbe, most van kiképzés alatt. Veje **Némethy József** őrmester.

Unokája **Némethy Katalin** német tanárnő lesz, ír, olvas, beszél angolul, magyarul, németül és spanyolul. (J.P. 1980. III. 10.)

Ifj. vitéz **Körössy Zoltán** és családja anyósa társaságában 1979. Karácsonyan.

Ifj. vitéz Körössy Zoltán, a US hadsereg tartalékos tagja, dr. vitéz **Körössy Zoltán** szds. fia, 8 évet szolgált a Coast Guard-nál, mint (operational) technikus, 5 és fél évi egyetemi tanulmányai után mint altatót avatták föl és ma a Fairfax kórházban (Virginia) végzi a betegek operáció előtti altatását. Van egy kedvtelése. Keres, fényképez bármit, ami a magyar kir. fegyveres erőkhöz tartozott, legyen az egy katonai fénykép, szobor, érem, festmény, katonai tárgyú magyarbélyeg stb. Ma már több, mint 270 képe van két fényképalbumba csoportosítva. Van 1895-és 1935-ös Manlicher puskája, szuronnal, huszár alezredesi egyenruha köpennyel, csak a csizma, pisztoly és a kard hiányzik. Nagyon élvezi gyűjteményét. Gyermekai mindketten értenek és beszélnek magyarul. (ifj.v.K.Z. 1980.VI.29.)

Szathmáry Tünde 1980. májusában elnyerte a M.H.Sc., egészségügyi tudományok mestere oklevelet.

Dr. Reilly Györgyné született **Dr. Szathmáry Emőke** a hamiltoni

(Ont., Kanada) **McMaster** egyetemen életreszóló szerződést kapott, s a fizikai antropológiát tanítja. Már négy éve a Kanadai Antropológiai Társaság választott elnöke. (v.K.K. 1980. VIII.18.)

The Canadian Hungarian Folklore Association presents

PONTOZÓ '80

PONTOZÓ '80

Toronto (Ont., Kanada). A magyar tánc, a magyar zene és festői népviseleteink ragyogó seregszemléje volt a torontói „Pontozó '80”. A Kanadai Magyar Folklor Egyesület 1980. VII. 4. és 5-én rendezte meg a Kanadai Magyar Kultúrközpont helyiségeiben 2 napos ünnepségét, hol az Amerikai Egyesült Államokból és Kanadából 24 műkedvelő táncsoport 400 táncosa mutatott be 58 szebbnél-szebb magyar táncot eredeti zenével és népviseletben. A két napos összejövetelt — melynek keretében sor került az első magyar szólótánc-versenyre is — 1,600 fős közönség nézte és tapsolta végig honorálván fiataljaink átlagon messze fölül nyújtott gyönyörű teljesítményét. Különösen kitűntek a Kodály Együttes (Toronto), a Kárpátok Együttes (Los Angeles), az Ungaresca táncsoport (New York), a Mackinaw Együttes (Montreal) a Szittyá táncsoport (St. Catharines, Ont.) és a Magyar Táncsoport (London, Ont.). (R.T. 1980.VIII.5.)

Szeretettel gratulálunk az elért szép eredményekhez s kívánunk további sikert Mindnyájatoknak!

Egy öreg csendőr levele... a második generációhoz

Kedves fiatal Barátom, hozzád szólok, aki egy csendőrapa leszármazottja vagy. Te egy új ország állampolgára, egy új nemzedék tagja, egy más kultúra neveltje vagy. Tudok-e én, a már hatvanas éveit kezdő öreg, neked valami időtálló értékű és jövőt építő tartalmu útmutatást adni? Nagy kérdés ez!

A kor, amelyben Te élsz nem is hasonlít arra, melyben mi nevelkedtünk. Ez a kor negatív hősök kora, jelszava a szkeptikus kételkedés, a mindent kritizálás és a fegyelem társadalmat építő erejének tagadása. Ha ezeket a szempontokat már fenntartás nélkül a magadévá tetted, úgy ne is olvasd tovább soraimat, mert azokat ugyanis az „öregék öndicséretének és mentegődzésének” fogod elkönyvelni és ezzel az ügy számodra befejezést is nyert.

Ha azonban kritikai érzéked olyan fokú, amely az Igazság kereséséhez szükséges, akkor azonos úton járunk. Ezen az Igazság-kereső úton megtaláljuk a közös nevezőt egymás megértéséhez.

A társadalmi berendezkedéseknek két szélső skálája van. Egyik a mindent megengedő szabadság, mely az egyén társadalmat sértő tulajdonságainak is helyet adva anarchiába süllyed, míg a másik az egyént megsemmisítő falanszteri fegyelemmel azt bilincsbevert robottá alacsonyítja le. E két szélső pólus között tántorog az ember — mint Madách Ádámja — a történelem sodrában. Van-e egy iránytű, egy egészséges és nem torzított értékmérő, melyhez igazodhatunk? Igen van. Ez pedig nem más, mint a már előbb említett Igazság. Ez az az Igazság, melyet szándékosan írok nagybetűvel.

Az Igazság, melyhez igazodnunk kell az a fogalom, melyet az angol nyelv „Truth” szóval jelöl meg. Ennek a mindent átölelő és az egész létezését irányító fogalomnak földi vetületét a gyakorlatban igazságszolgáltatásnak, vagy „justice”-nek nevezzük. Az igazságszolgáltatásnak olyan viszonyban kell lennie magával az átfogó Igazsággal, mint a törvénynek az alkotmánnyal. Nem szegheti meg és nem sértheti annak szellemét!

Azért kell ezen fogalmakat tisztáznunk, mert a Magyar Királyi Csendőrség hármasszóval, a híven, becsülettel, vitézül” mindig ezen nagy Igazsághoz való hűséget, becsületet és bátorságot kell hogy jelentse. Mert van gangszter-bátorság, cinkos-hűség és betyár-becsület is. Ám ezek pont abban különböznek a mi eszméinktől, hogy az Igazság szellemének fordítanak hátat.

Az Igazság szolgálata az igazságszolgáltatáson keresztül minden egészséges emberi közösségnek alapföltétele. A Csendőrség mindig a bűn ellen harcolt és nem a bűnöst üldözte! Ám ez egy ideális világnézet, mely a háború szörnyű valóságában csak roppant erkölcsi bátorság árán tartható be. A mi népünk egy rettenetes válaszut elé lett állítva, melyet templomainkban mondott imáink így fejeztek ki, hogy „...mentsd meg Uram Hazánkat az egyik oldalon az istentelenség és a másik oldalon az

pagányság fenyegetésétől!” De a kis népek tragédiája az, hogy soha nem a jó és a rossz, hanem csak a rossz és a kevésbé rossz között van módjukban választani. Könnyű fehér lovon a történelem színpadára pattanni, mint a világ erkölcsi bajnoka annak, akit a sors a nemzeti függetlenség luxusával ruházott fel. Roppant nehéz azonban annak a helyzetnek, akit erkölcsi kiállásáért azonnali föbelövés fenyeget. Nekünk magyaroknak és így természetesen a Magyar Királyi Csendőrségnek sem állott módjában az „abszolút jó”-hoz való hűség gyakorlati megvalósítása ott, ahol már a két oldalon elharapódzott gyűlölet csak a tömegsírok gyártásában látta a győzelem biztosítását. Mindezen torzítások ellenére bátran állítom, hogy úgy a magyar nemzet, mint annak lelkületét híven tükröző magyar csendőrség nagy tömegében önmagán belül megőrizte eszmei hűségét és ahol csak tehette hünen, becsülettel és vitézül szolgálta az egyetemes Igazság ügyét. A Csendőrség — egyes egyénektől eltekintve — szellemében mindig a magyar falut képviselte, mely soha nem hódolt be sem a nyilas, sem a kommunista fanatizmus örvénye túlkapásainak. Igazság volna azt bizonygatni, hogy soha és senki nem követett el olyan szabálysértéseket, melyek mélyen sértették azt a szellemet, amelyen a csendőrtestület alapjai nyugodtak. De pont az bizonyítja a Csendőrség hűségének becsületes igazságérzetét, hogy ezeket a hatalmaskodásokat a testület a maga keretén belül mindig szigorúan ítélte el. A mérleg másik serpenyőjében álljon azonban az a tény is, hogy a Csendőrség a nemzet megszállásnak sok helyen fegyveresen állt ellen és a Csendőrség volt az, akitől a nyilasság a legjobban félt, mivel Széllásit is ez a testület tartotta börtönbe.

Igen, ezeket el kellett mondanom kedves fiatal Barátom, mert ez is hozzátartozik az Igazság teljességéhez. Erről azonban Te sehol nem fogsz olvasni sem hallani a mai magyar történelemben. Mert nincs a történelemben egy olyan szervezete a magyarságnak, mely annyit szenvedett volna a hazája védelmében és annyira meg lett volna hurcolva a háború után, mint a Csendőrség. Nincs egyetlen testülete sem a nemzeti mulatknak — és ebbe még az egyházakat is beleérttem, — mely olyan fanatikus gyűlölettel lett volna üldözve mint a mienk. A gyűlölet nem a magyar nép irányából árad felénk, hanem a vezetőréteg felől, amely minden eszközt felhasznál arra, hogy a magyar csendőr létezésének még a nyomatát is kiirtsa a nép emlékezetéből. Ez a hajszja szinte beteges méreteket ölt és éppen ezért ötlük fel bennünk a kérdés: Miért?

Nem hihető, hogy ez a módszeres erkölcsi megsemmisítésre való törekvés kizárólag a Csendőrségnek a zsidó kérdésben ráerőltetett hátatlan szerepének szólna. Bár kétségtelen, hogy ez a testület múltjának egyetlen homályos foltja, mely az akkori vezetők felé jogos támadási felületet adhat. Ám lényegében a feladat a közcsendőr részéről ugyanaz volt, mint a Mounted Police constable-é, aki a japánokat szedte össze. Egyikük se tudta biztosan, hogy milyen cél érdekében használják fel őket. Ám az erkölcsi felelősség kérdésében óriási kétszínűséggel mérnek azok, akiknek érdeke a Magyar Királyi Csendőrség kivégzése. Elismerem, hogy mindkét testület felelős az általános Igazsággal szemben, de tiltakoznunk kell az igazságnak eme eltorzított formája ellen. Ám még ez

sem a valódi kép. A mai Magyarországon megjelenő filmek, színdarabok, vagy TV műsorok — melyek tudvalévően az otthoni rendszer propagandaeszközei — a csendőrt a falusi nép ellenségének, durva embernyuzónak, asszonyt gyalázó fenevadnak tüntetik föl. Ez pedig még árnyalatában sem fedi a valóságot! Az otthoni kommunista pártvezetőség tisztában van azzal, hogy nem elég a csendőrt az otthoni kisszámú zsidóság előtt gyűlölet tárgyává tenni, de el kell idegeníteni őt az egész nemzet egyetemes közösségétől. Létfontosságú nekik a csendőrt erkölcsi halottnak nyilvánítani. Ez a messzemenő, minden tárgyilagosságot nélkülöző magatartás csak egy forrásból táplálkozhat: a félelemből. És ebben mutatkozik meg a mi erőnk! Még ma is üldözöttségünk és számkivetettségünkben több, mint negyed évszázada után is olyan erőt képviselünk, melytől félnie kell az otthoni rendnek! És félnek is...

...Persze nem ettől a párszáz elnyűtt, börtönökben kizsigerelt, hadifogolytáborokban megrokkant, küzdelemben megöregedett határon túlra szakadt emigráns csoporttól félnek. Nem! Hanem attól a szellemi erőtől, mely az Igazság iránti hűség, becsületesség és bátorság világnézetéből sugárzik. Ez az a kisugárzás, mely évek után is lánggra tudja lobbantani a szíveket. Ez a láng a veszély a számukra.

Ezért Ti csendőrivadékok nem kell szégyenkezzetek apáitok miatt. Amíg a modern istentelenség méltónak talál bennünket az üldözésre, addig mi biztosak lehetünk afelől, hogy az Igazság szolgálatában állunk. Az Igazságot pedig kortól és földrajzi helyzettől függetlenül lehet és kell szolgálni. Mint ifjú cserkész az „emberebb ember és magyarabb magyar” jelszavát a magamévá tettem, de csak ma, érett fővel értem azt, hogy az Igazságot csak úgy szolgálhatom, ha emberebb ember akarok lenni, mert ez az előfeltétele annak, hogy magyarabb magyar és egyben hűséges kanadai is lehessenek. Ha az emberi jobbaválást, mely egyben az Igazság felé való törekvés küzdelmét is jelenti, híven, becsülettel és vitézül szolgálod, akkor apáid nyomdokában jársz. Így leszel tagja annak a formáknak és alapszabályoknak, de mégis valóban létező emberi közösségnek, melybe a kakastoll igazi katonái mindig és mindenütt beletartoznak akkor is, ha már nem élnek, akkor is, ha a földgolyó másik felére sodródtak távol a rögtől, de sohasem távol a szellemtől. Mert az Igazság szolgálata egy örök, összefogó kapocs, melyhez hűek akarunk maradni, melyet becsülettel akarunk szolgálni és amelyért bátran akarunk meghalni.

Így nézz ránk, apáidra, az öregedő és kiháló nemzedékre és akkor látni fogod a magyar csendőr igazi arcát.

Dicsérő elismerés, kitüntetés, tagfelvétel

A Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség Vezetője

1980. április 18-án

DICSÉRŐ ELISMERÉSEST

fejzte ki

vitész Szakály János szkv. m. kir. csendőrőrmester

Vitézi hadnagy úrnak

aki 1979 évben önállóan kezdeményezte azt a tevékenységet, hogy megakadályozzuk, a jelenlegi kommunista magyar kormánynak azt a kérését, hogy Mészáros Lázár 1848—49-es honvéd tábornok hamvait az angliai sírboltjából hazavigyék, s ez a munkája mindnyájunk számára teljes sikerrel végződött, mert az angol kormány a hamvak kiadatását megtagadta.

(Sarasota, 1980. ad vBTE-vez./6-1980.sz.1.)

Fölvette továbbá a M. Kir. Csendőr Bajtársi Közösségbe mint a magyar nemzeti hagyományok ápolása és a bajtársi kapcsolatok odaadó, lelkes fenntartására irányuló fáradozásai elismeréseképpen, mint

TISZTELETBELI CSENDŐRT

Beodray Ferenc US tengerészgyalogos tart. tizedest, néhai Beodray Ferenc csendőr alezredes fia, Lakewood, Ohio, US lakost,

vitész Gálócsy Árpád tart. m.kir. honvéd tisztviselő-gyakornokot, Hot Springs, Arizona, US lakost.

(vBTE-ve/1/1979, Sarasota 1979.XII.28-án)

A Szuverén Szt. László Társaság és Rend kormányzója vitész kisbaronaki Farkas Ferenc vezds. 1979 évben a Rendbe fölvette és Szt. László lovagjává avatta a magyar nemzeti hagyományok ápolásáért és értékes társadalmi szolgálataikért Koltaváry Dénes szkv. m. kir. csendőrfőhad-

nagyot (Alhambra, Cal., USA.) Perjesi Péter szkv. m.kir. csendőr őrmes-
tert (Los Angeles, Cal., USA.), ifj. vitéz Körösy Zoltán Olivér tart. US
tengerészgyalogos alhdgy., dr. vitéz Körösy Zoltán cső. szds. fiát.
(vBTE-vez. 1/1979, 1979. XII. 28.)

A Magyar Harcosok Bajtársi Közössége központi vezetője a kanadai
főcsoportvezető előterjesztésére 1980 Hősök napján az **MHBK 20 ÉVES
BRONZ JUBILEUMI EMLÉKÉRMÉT** adományozta

vitéz Kövendy Károly CM századosnak

a katona és csendőreszme szolgálataért, melyet 1948 óta a nemzeti saj-
tóban, a Bajtársi Levélben, végül könyveiben végzett, illetőleg írt, s mű-
zeumában is kifejezésre juttatott.

A kitüntetést Detre Gyula bs. MHBK kanadai főcsoportvezető adta át
1980. Hősöknapján díszbédén Montrealban bajtársunknak.
(v.K.K. 1980.VI.14.)

Kitüntetett, kinevezést nyert bajtársainknak, valamint új tagjainknak
őszinte szerencsekívánatainkat küldjük és szívből gratulálunk.

Házasságkötés, születés, gratuláció

Magáth András őrm. Paso del Roy-i (B.Ais., Argentína) bajtárs és fe-
lesége ismét nagyszülők lettek. Leánya és vejének a két fiú mellé
1980. IV. 30-án kislányuk született, aki a keresztségben Gizella Erika ne-
vet kapta. Fiának és menyének viszont két kisleányuk mellé 1980. V. 20-án
kisfiú született, kit Miklós Istvánnak kereszteltek a szülők, nagyszülők
és jóbarátok osztatlan örömeire. (A.B. 1980. V.31.)

Sturzenbaum Károly és felesége, született **Szélpál Éva Mária** Liver-
pool-i (N.S.W., Ausztrália) lakosoknak 1980. IV. 11-én második gyermekük
született, aki a szent keresztségben Robert Jerry nevet kapta. A boldog
nagyszülők Szélpál Antal szkv., a Sydney csoport zászlótartója és felesé-
ge. (Dr.T.Gy. 1980.V.31.)

Vitéz Szendi Csaba, M.A., a Szuverén Szt. László Társaság és Rend lo-
vagja, v. Szendi József őrm. és felesége fia, torontói (Ont., Kanada)
lakós és Falusi Ágnes 1980. V. 31-én a torontói ref. templomban házas-
ságot kötöttek. Az esküvőt követő a Csárda vendéglőben tartott fogadá-
son a szülőkön kívül több cső. bs. vett részt. A köszöntőt az ifjú pár tisz-
teletére, v. Kövendy Károly CM szds. mondotta. (v.K.K. 1980. VI.1.)

Erőt, egészséget és sok szerencsét kívánunk az újszülötteknek, kedves

családjuknak, az új házasoknak, a nagy és örömszülőknek. Isten éltesse
őket örömteljes boldogságban!

Betegségek, felgyógyulások

Deme Lajos szds., hamiltoni (Ont. Kanada) bs-unikat két szívroham ér-
te a közel múltban. A harmadik roham, mely minden bizonnyal végze-
tes lehetett volna, elkerülése végett 1980. III. 14-én szívooperációt hajtot-
tak rajta végre a hamiltoni kórházban. A négy órás operáció alatt a mind-
három cholesterollal eldugult anginát kicserélték jobb lába belső feléből
kivett ütőérrel. A műtét alatt műszív és műtüdő tartotta életben. A gon-
dos ápolás után kb. két hét múlva hagyta el a kórházat. Teljes felgyó-
gyulásához kb. hat hónap szükséges. Megszabadulva a szörnyű szívbán-
almaktól most már a gyógyulás útján van. (D.L.1980.IV.2.)

Dr. Horváth Sándor, szds., Buffalo-i (N.Y., USA) lakós bajtársunkat
1979-ben rákbetegség következtében operálták. Reméljük ápolása révén
túljutott a krízisen és a gyógyulás felé tart. (v.K.K. 1980.V.18.)

Vitéz Karsay Elek fhdgy-ot 1980. V. 12-én buffalói lakásán enyhe szív-
roham érte. Azonnal kórházba szállították, hogy ott a leggondosabb ápo-
lást kapja. Hisszük, hogy a becsült, hajdani sportember betegségét ha-
marosan kiheveri. (v.K.K. 1980. V.18.)

Halmay Kálmán alez. bs-unik hosszú ideje már kórházban van agyvér-
zés és bénulás következtében Torontóban. (Ont., Kanada.)

Mosonyi Ferenc örgy. súlyos agyvérzés és szívrohamokkal került kór-
házba Torontóban (Ont., Kanada). Bajtársunk, aki egykor, mint a torontói
Központi Vezetőség elnöke működött — mielőbbi fölépülést kívánunk.

Fehérváry Ferenc örgy. bs-unikat súlyos reumája nemcsak járásban de
írásban is akadályozza. (Toronto, Ont., Kanada). A B.L.-hez gratulál, bár
annak olvasása nehézségbe ütközik. (v.K.K. 1980. VIII. 7.)

Péterffy Zsombor, szds. Glenhuntingley-i (Vic., Ausztrália) bs-unik 1980 év
tavaszán mellében több ízben fájdalmakat érzett, melyek a megszokott
orvosság beszedése után se szüntek meg. Végül is kórházba kellett szál-
lítani, hol VI. 11-én szív-műtétet hajtottak rajta végre. Az operáció sike-
rült, de még hosszú ideig kell gondos ápolás után is tartózkodnia min-
den megerőltetéstől. (A.P. 1980. VIII. 2.)

Jobbulást, erőt, egészséget és teljes felgyógyulást kívánunk kedves baj-
társainknak!

Halottaink

Vitéz Kisbarnaki Farkas Ferenc szkv. m.kir. vezérezredes, a Magyar Vitézi Rend volt Főkapitánya, a Szuverén Szt. László Társaság és Rend kormányzója, főcserkész, több lovagrend magas fokozatu tagja, a legmagasabb háborús katonai és béke kitüntetések, több pápai és világi érdemrend tulajdonosa, a magyar emigráció egyik kimagasló vezető egyénisége, egyházának, hazájának hűséges fia az Arnstorf-i (Bajorország, Nyugat-Németország) öregotthonban 1980. IV. 14-én 87 éves korában elhunyt.

1892-ben született Kismartonban (Sopron vm., ma Eisenstandt). A Ludovika elvégzése után 1912-ben avatták hadnaggyá. Az I. Világháborúban kétszer sebesült. 1927-ben vitézzé avatták. 1938-ban L.A. I. pk-a, 1943-ban a Donnál van, majd 1944-ben mint VI. hdtpk. fél évig védi a Tárhágót. 1944 októberében felmentik, s megbízzák a menekültek ügyének intézésével. Az összeomlás után a Foucarville-i hadifogolytáborba kerül, majd elbocsátása után az amerikai főhadiszálláson képviseli a magyar ügyet. Első teendőjeként megindítja a cserkészzetet, megszervezi az Altötting-i zárandoklatot, az országgyűlést, mely miniszterelnökévé választja. Egy ideig alelnöke az Antibolsevista Nemzetek Blokkjának, majd megalapítja a Magyar Szabadság Mozgalmat. Számos külföldi útja során előadásokat tartott Nyugateurópa fővárosaiban, az USA-ban és Kanadában sőt Ázsiában is. Meglátogatja a nagyobb magyar közösségeket. 1962-ben a Vitézi Rend Főkapitánya. Közben súlyos csapások érik. Egyetlen fiát a háború utolsó évében, feleségét, leányát a 60-as években elveszíti.

1978-ban szerencsétlen esés következtében súlyosan megsérül. A hosszú, gondos kórházi ápolás után se tudja magát már ellátni, s így öregotthonba kerül. Különféle újságcikkekben támadják nemcsak otthon, de az emigrációban is. Ez is mutatta, hogy a helyes úton haladt és jó munkát

végzett. Temetése IV. 18-án ment végbe a hazafias magyar egyházi és világi egyesületek és a bajtársi közösségek vezetőinek (képviselőinek) részvételével. Az Arnstorf-i temetőben helyezik örök nyugalomra. A szabad világ minden nagyobb magyar közösségében szentmisét és istentiszteletet mutattak be lelkiüdvéért. Gyászolják emlékét szívükbe zárva barátai, bajtársai és tisztelői világszerte. (K.M.V. 1980.V.11.)

Henney Árpád szkv. m. kir. altábornagy, az utolsó m. kir. kormány minisztere rövid, de nehéz szenvedés után életének 84. évében Kitzbühelben (Nyugat-Németország) meghalt. A gyázmisét 1980. V. 31-én 14 órakor tartották a Brixen im Thale templomában. Temetése közvetlenül utána ment végbe a község temetőjében. (K.M.V. 1980.VI.29.)

Sárbogárdi Mészöly Elemér szkv. m.kir. vezérőrnagy, számos béke-, és hadi-, bel- és külföldi kitüntetés birtokosa, a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége volt központi vezetője Philadelphiában (Pa., USA.) 1980. VI. 26-án 82 éves korában meghalt. Temették ugyanott VI. 28-án nagy részvét mellett. 1898-ban született Mármaroszigeten, 1917-ben a Ludovika elvégzése után tüzér hadnaggyá avatták, s az olasz harctéren a 74. h. tábori tü.ezredben szolgált. A Hadiakadémia elvégzése után több központi beosztásban szolgált, majd 1944-ben, mint a L.H.T-nak vezértitkára. Gyászolják özvegye, született nemes Kéler Marianne, rokonsága, barátai s az őt tisztelő és szerető bajtársai világszerte.

Az MHBK clevelandi főcsoportja VII. 12-én lelkiüdvéért engesztelő szentmise áldozatot mutatott be a Szt.Imre magyar r.k. templomban. (Magyar Újság 1980. VII. 3.)

Vitéz Zirczy Józsefné született Acházt Gizella, néhai vitéz Zirczy József csendőr ezredes özvegye hosszú betegeskedés után, de mégis váratlanul a halotti szentségekkel megerősítve Bécsben (Austria) 1980. V. 21-én meghalt. A Graz-i Szt. Péter városi temetőben helyezték örök nyugalomra a családi sírhelyben 1970. X. 22-én elhunyt férje mellé 1980. V. 29-én nagy részvét mellett. Gyászolják leánya Enikő, Strohschneider Hermáné, veje, s unokája, családja és barátai, tisztelői. (Gyászjelentés.)

vitéz Oláh-Sajti Lajos szkv. m.kir. csendőrzászlós, a Magyar Bronz Érdemérem és más kitüntetések tulajdonosa, a debreceni volt VI. cső. kerület állományaiban, a Magyar Vitézi Rend volt nyugatausztráliai vitézi hadnagya, a Szent László Társaság és Rend lovagja, a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége tagja, a MKCsBK volt Perth-i csoportjának vezetője, a MKCsBK „Bajtársi Levél” munkatársa East Victoria Park-i (W A.) üzletében 1980.III.25-én 69 éves korában váratlanul, szívrohamban elhunyt.

Sarkadon (Bihar vm.) született, s katonai szolgálatra önként vonult be a debreceni 11. gy.e-hez 1928-ban 17 éves korában. A tisztis iskolát kiválóan, elsőnek végezve 1928-ban a csendőrséghez jelentkezett, s ezzel megindult önként választott hivatása, mindig fölfelé ívelő pályája útján. A jt. iskolát és a jv. tanfolyamot kiválóan végezte. A mátészalkai őrsön teljesített szolgálatából, nyomozásairól, őrsi életéből több visszaemlékezése, novellája származik.

Az öpk-i iskolát 1937-38-ban Szombathelyen 350 hallgató közül ugyancsak

elsőnek végezte és nevét bevették az épület folyosóján a tanfolyamelsők neveit hirdető márványtáblába. Innen a debreceni nyomozó-álosztályhoz került, hol hamarosan alcsoportvezetőh. lett. Később Budapesten elvégezte a szabotázselhárító tanfolyamot. 1944-ben VIII. 20-án, Szt. István napján 29 bajtársával együtt kiváló minősítése, teljesítménye és rátermettsége alapján zászlóssá avatták. Ezután hadibeosztásba, s bevetésre került. Helyét itt is kiválóan állotta meg, míg szerencsés kimenetelű fejlődést kapott, melyből felgyógyult. 1945. III. 28-án hagyta el az országot.

Vitéz Oláh-Sajti Lajos
1910 — 1980

Először amerikai, majd francia hadifogságba esett, itt kitanulta a cipész mesterséget. 1949-ben kivándorolt Ausztráliába, s a Perth (W.A.) melletti Northam-i volt katonai baraktáborban helyezték el. Itt hamarosan cipésműhelyt rendezett be, s szobája a bajtársak és a magyarok központi találkozóhelye lett. A két éves munkaszerződés letelte után Nargin-ban telepedett le, hol önállósította magát és jólmenő cipészüzletet létesített. Családját állandóan támogatta, kiket 1957-ben látott viszont. Ekkor átköltöztek Perth-be, hol cipészüzletet nyitott, s áldozatos, vele együtt dolgozó feleségével anyagilag is szépen boldogultak.

Tevékeny részt vettek családjával együtt a magyar és a bajtársi közösségi életben. Hazafias összejöveteleken, ünnepegeken beszédeket mondott, előadásokon szerepelt, cikkeket írt és munkatársa volt a „Perthi Magyar Hírek”-nek. Írt csendőrségi cikkeket, tanulmányokat emigrációs életünkben adódó problémákkal kapcsolatban „Bihari Bünlátó” néven. Élénk kapcsolatot tartott fenn a bajtársakkal, akik vendégszerető házában többször jöttek össze Csendőrnapi alkalmával.

1976-ban psoriasis nevű bőrbetegséget kapott, melynek kényelmetlen következményeit nagy lelki erővel és türelemmel viselte. Ez volt az oka, hogy 1978-ban lemondott vitézi hadnagyi tisztségéről. Egyébként családjának élt.

Temetése III. 29-én ment végbe. A gyászszertartást Nt. Kemény Péter ev. lelkész végezte, barátai, bajtársai a helybeli magyarság számos tagjának együttérző részvéte mellett. Koporsója elgondolása lapján még évekkel ezelőtt elkészült jv. jelvényvel és tollaskalappal díszített magyar zászlóval volt letakarva, melyet leánya készített. A MKCsBK és a Vitézi Rend nevében vitéz Szombathy Lajos János zls., vitézi hadnagy búcsúztatta és mondotta többek között az alábbiakat:

„A MKCsBK és a Vitézi Rend nevében mondok búcsút elhalt bajtársunk vitéz Oláh-Sajti Lajos csendőrzászlós földi porhüvelyét magába záró koporsó előtt. Csak a teste van itt, a lelke már messze szállt.

Több mint 40 esztendeje annak, amikor az első, a bemutatkozó kézfogásunk megtörtént. Közös szolgálatunk alatt, mint egyik legkiválóbbat ismertem meg. Fegyelmezettsége, kötelességtudása példás volt, melyhez járult kiváló elméleti és gyakorlati tudása. Így lett a mindenkor tiszta kiváló minősítésű Lajos bajtársunk egyike azon harmincnek, kik 1944. VIII. 20-án esküjök szerint zászlósként kerültek a tiszti állományba. Utána szét lettünk szórva a különböző frontszakaszokra. Talán ez volt az utolsó alkalom, hogy Lajos bs-unk rövid néhány napra még viszontláthatta ifjú feleségét és kicsiny leánykájukat, kikkel újra 13 keserves esztendő után végre itt Ausztráliában találkozhatott. A család újból való egyesülése a hűség és egymáshoz való ragaszkodás fájdalmasan szép példája volt. Életük itteni része nyitott könyv volt mindenki számára, aki ismerte őket. A kapott köztisztteletet és megbecsülést mindenképpen kiérdemelték.

Közben múlt az idő. Lelkében hő vággyal melengette azt a kívánságát, hogy a m.kir. Csendőrség alapításának százesztendő évfordulóján — ha nem is Torontóban, de Sydneyben, vagy Melbourneben — résztvehessen. Az Őt hirtelen elragadó halál munkája végzése közben találta. Amikor rövid 10 percre kivételesen egyedül dolgozva maradt a műhelyében: akkor szólította Őt és vitte magával az örök kaszás. A szomszédból elősiető orvos már csak sajnálatát tudta kifejezni.

Lajos Bajtársam! Csendőrbajtársaid és vitézi rendtársaid ime búcsúnak Tőled és tisztelegnek előtted! Adjon a Kegyelem Istene Neked békes pihenést ebben az új hazáddá lett, de jó magyar létedre Neked mégis mindig idegennek maradt földben. Lajos Bajtárs Isten Veled! Emlékedet híven megőrizzük.”

Gyászolják Özvegye, leánya Valéria, veje, két unokája, kiterjedt rokonsága, jóbarátai és bajtársai világszerte.

(v.Sz.L.J. 1980. IV.3. és 17.)

Fájdalmas részvétellel, Szerettei felé őszinte együttérzéssel búcsúunk eltávozott Bajtársunktól, kiben családját odaadóan szerető férjet, apát, továbbá a kiválóan képzett csendőrt, közösségünk mindhalálig hűséges tagját veszítettük el. Adja meg Neki a Mindenható az örök boldogság és béke kegyelmét. (Szerk.)

Aparvály Márton ny. á. m.kir. csendőrrahadnagy, a Magyar Bronz Erdemérem és más háborús és békekitüntetés tulajdonosa autobaleset okozta hosszú szenvedés után 1957. VIII. 20-án, Montréalban (Quebec,

Kanada) 73 éves korában meghalt.

1884. I. 30-án Lengyel községben (Tolna vm.) született, s 17 éves korában önként vonult be Komáromba a vartűzértséghez. Katona évei után a csendőrség kötelékébe lépett és 1912-ben Kemence (Hont vm.) őrsparancsnok lett. 1916-ban Szerbiában 32 fős őrs pk-a volt, hol a háború végéig teljesített szolgálatot.

Aparvály Márton
1884 — 1957

1895-1987

†
Aparvály M. ne.
B.L. 1987/1. szám

1920-tól kezdve Vámosmikolán (Hont vm.) Tápíószelén (Szolnok vm.), Aszódon, majd a Mátyásföld-i repülőtéri őrsön parancsnok, majd a Bőszörményi úti laktanyában irodai beosztást kap. 1939-ben nyugdíjazását kérte. Az ostrom utáni idők meghurcolásai után 1954-ben hagyta el Magyarországot, s 1955-ben érkezett Montreálba gyermekeihez feleségével együtt. 1956-ban autóbaleset érte, mely végül is halálát váltotta ki. Erőskezű, fegyelmezett, izzig-vérig hivatásának élő kiválóan képesített csendőr, családját összetartó, szerető férj és apa volt. Nemes emlékét kegyelettel őrzik özvegye, leánya Baba, férjezett Detre Gyuláné, veje Detre Gyula, az MHBK kanadai főcsoportvezetője, családja, (Montreál, Quebec), fia László és családja (Calgary, Alberta) valamint barátai és bajtársai. (Özv. A.M-né 1980. VIII. 7.)
(A B.L. 1957. X. 10-én megjelent száma 89. oldalán hozott gyászír kiegészítése.)

Főtisztelendő Dr. Kótai A. Zoltán az akroni (Ohio, USA) Jézus Szent Szíve, valamint a clevelandi (Ohio, USA) r.k. magyar templomok papja, a „Magyar Újság” főszerkesztője, a Kárpát Publishing Co. Inc. alapítója és vezetője, a Magyar Társaság kitüntetett aktiv tagja, a Magyar

erkésszövetség támogatója szabadsága alatt, utazás közben autójában, valószínűleg szívrohamból kifolyólag 1980. VII. 30-án 66 éves korában váratlanul meghalt. 1914-ben született Budapesten. A papi pályára lépett és Vácott szentelték pappá 1938-ban, hol az egyházmegyei tudósítást szerkesztette. 1944-ben a m.kir. Pázmány Péter Tudomány Egyetemen egyházi jogi doktorrá avatták, majd mint táborigazgató katonai szolgálatot teljesített.

A háború befejeztével a Szentszék Németország és Ausztria területére nevezte pápai delegátusnak. Ettől kezdve fáradhatatlanul kutatta föl és fogatta a magyar menekült táborokat és segítette a sebesült magyar katonákat. 1949-ben Argentínába vándorolt ki és megalapította a Kárpát Könyvkiadó Vállalatot és számos könyvet és újságot adott ki. 1959-ben vándorolt az Amerikai Egyesült Államokba, s Clevelandban megindította a „Magyar Újság”-ot. Egyidejűleg néhai Mindszenty hercegprímástól kapott megbízatása alapján elindította a magyar könyvek kiadását, ami Nyirő József, Was Albert, Vaszary János, Vaszary Gábor és mások műveivel együtt több, mint 300 kötetet eredményezett. Tevékenységével a magyarságtudatot igyekezett ébren tartani és fokozni. 1972-ben „Magyar Öntudat Forrásai” címmel külön sorozatot indított el.

A „Magyar Újság” első oldalán hosszú ideig hozta a csendőrzárór képeket, majd a kiskunhalasi lovasosztály egyik lovas csoportképét. Lapján sohase szünt meg cikkeivel az elrágalmazott magyar csendőrséget megvédeni — akár tetszett valakinek, akár nem. Teljes terjedelemben hozta le, ha kellett folytatásokban is, a kapott remek csendőrtárgyú elbeszéléseket.

Temetése Akron-ban ment végbe 1980. VIII. 4-én a Jézus Szent Szíve templomban tartott gyászmise után és az ottani temetőben helyezték örök nyugalomra. Gyászolják testvérei: Béla (Cleveland-ban), István (Budapest) és Anna Argentínában, valamint keresztény, magyar, nemzetiérzésű tisztelői, hívei, barátai és bajtársai az ország határain belül és azon túl is.

The Plain Dealer, 1980. VIII. 2., v.N.L. 1980. VIII. 4.)

Majoros István szkv. m.kir. csendőrfőtörzsörsmester Bregenz-ben (Ausztria) 1980. IV. 17-én szívrohamban 75 éves korában meghalt. A bregenzi Vorarlbergi Magyar Egyesületnek könyvtárosa. Igen vallásos volt, rendszeresen résztvett a helybeli kicsi kápolnában tartott magyar szentmiséken, hol szívvel, lélekkel énekelték szép magyar egyházi énekeinket. Egyébként magányos életmódot folytatott, s otthon élő leányával levelezett, aki többször meglátogatta. Több érdekes elbeszélésben emlékezett vissza régi őrsi életére. „Karácsonyest a csendőroknél” c. novellája megjelent a B.L. 1978/2. számában. Újabban cukorbetegséget szenvedett. Mikor szokása ellenére IV. 13-án hiányzott a vasárnapi szentmiséről, alulírott bajtársára meglátogatta. Ekkor már szívére panaszkodott és gyengeség látszott az arcán. 17-én szemtanú szerint ült az asztalnál, evett egy kicsit, majd hirtelen följajdult és összeesett. Igen hamar odaérkező orvosa nem tudott segíteni rajta, kiszendvedett. Engesztelő szentmise és beszentelés után búcsúztatása a bregenzi ravatalozóban történt

meg. A temetési szertartást Msgr. Anizich Jenő, a magyarok plébánsa végezte. Szép hosszú búcsúztatót mondott a Vorarlbergi Magyarok Egyesületének elnöke. A MKCsBK nevében Lajtaváry László szds. vett tőle búcsút és tette koporsójára „Híven, Becsülettel, Vitézül” felírást koszorúját. Egy magyar jezsuita atya németül imádkozott, mert a gyászolók között sok volt a németajkú. Utána St. Gallenbe vitték, hol kivánsága szerint elhamvasztották. Gyászolják asszony lánya, ki három hozzátartozójával hazulról jött el a temetésre.

Bajtársunk hűséges magyar szívében hordozta az örök Magyarországot. Lenézte azokat, „akik revideáltak ifjukori hitüket és elképzelésüket egy-egy multjukat igazoló hazugsággal, akik a bennünket ért sok balszerencsétől elfáradva távolodnak el attól, amit mi a régi Hazánk-nak, Magyarországnak nevezünk...” Jó bajtárs volt, öntudatos, mindig igen büszke csendőr múltjára. Isten nyugasztalja. (L.L. 1980. V. 18.)

Id. Simó János szkv. m.kir. csendőr, a volt szegedi V. cső. kerület állományában, clevelandi Csendőr Családi Közösségünk tagja, 1980. IV. 9-én elhunyt. Utoljára a vásárhelykutas (Csongrád vm.) őrsön szolgált. Temetése 1980. IV. 12-én ment végbe a r.kath. egyház szertartása szerint bajtársi részvét mellett. Gyászolják özvegye, született Kartie Katalin, gyermekei János és Béla, valamint rokonsága, barátai és bajtársai. (G.M. 1980. IV. 14-én.)

Maszlay Lajos volt m.kir. honvédőrnagy, a HTVK 1931-ben bajnokságot nyert törvívó csapatának tagja, a Ludovika Akadémia I. volt vívótanára Budapesten, 1980 első felében 77 éves korában meghalt. (K.M. 1980. IV. 12.)

Özv. Máthé Ferencné (azelőtt Fóthy Ferencné ny.á.cső.alez. özvegye) született szántói Szabó-Ráday Ilona, néhai Máthé Ferenc szkv. m.kir. csendőrőrnagy özvegye hosszas és súlyos szenvedés után 1980. IV. 1-én Clevelandban (Ohio, USA.) meghalt. A háború alatt és után a Clausthalban (Harz, Nyugat-Németország) tovább működő magyar hadikórházban mint önkéntes ápolónő, műtősnővér dolgozott. Gyászolják fia Tamás, családja, barátai, tisztelői, akik szeretettel emlékeznek gödöllői szolgálatuk során a Fóthy házaspárra. (Dr. B.I. 1980. IV. 16.)

Formán József szkv. m.kir. csendőr szakaszvezető, a Szuverén Szt. László Társaság és Rend lovagja rövid szenvedés után Pasadenában (Ca., USA.), gyomorrákban 1980. V. 28-án 65 éves korában meghalt.

Délerdélyben született, katonai idejét a román hadseregben, zömmel Bessarábiában szolgálta le. 1940-ben, mikor Észak-erdély vissza került, hogy magyar katona lehessen átlépte a határt. Utána a csendőrséghez kérte magát és egyik erdélyi őrsön szolgált és vezette a közigazgatást mint gazdának a fia, komoly tudással. Az összeomlás után Bajorországba került, hol gazdaságban dolgozott. A háziak annyira megszerették, hogy amikor a hazatelepítők megjelentek családtagként elrejtették. Itt ismert meg egy Szudetaföldről menekült leányt, akivel együtt vándoroltak ki Amerikába, hol megesküdtek. Pasadenában tlepedtek le, hol mint ház és szobafestő dolgozott. A magyar közösségben sokan is-

érték, mindig segítségre kész, áldozatos magatartásával sok barátot szép elismerést vívott ki mind magának, mind családjának. Az 1956-ban kimenekültek közül több hmfitársát támogatta és anyagilag is segítette. Szép családdal áldotta meg az Isten, s ő rendkívül családszerető volt. Gyermekeit érettségi után is gondosan iskoláztatta. 1978 őszén meg-erálták, de állapota végül is rosszabbodni kezdett, s bőr, csonttá le-gyva adta vissza nemes lelkét Teremtőjének.

Formán József
1915 — 1980

Formán József csendőr temetésén koporsóvivők: B-ról j-ra: Valkay Lajos főtorm., Simon János lov.örm., Takács János törm., Bagoly Béla (Bagoly alhdgy. fia), Koltaváry Dénes fhdgy., Tátrai József csendőr.

Temetése V. 31-én a r.kath. egyház szertartása szerint a Szt. Fülöp templomban tartott gyázmise után a Forest Lawn Memorial Park temetőben ment végbe. Koporsóját, melyet bajtársai vittek, azok piros-fehérből szalagos koszorúja borította „Csendőr bajtársaid” felírással. A dél-californiai magyarság, bajtársai, barátai szokatlan nagy számban jelentek meg. Búcsúztatták Nt. Négyessy Bertalan ref. lelképásztor, valamint Dr. Hollády Ernő szds. bs-a, aki többek között az alábbiakat mon-
lotta:

.....a gyászoló Családhoz kívánok szólni. Soha ne feledjétek Édesapá-
okat, Aki önzetlenül adta egész életét értetek, Aki aggódva figyelő sor-
otokat. Az Ő gondossága elkísér benneteket még a leggöröngyösebb
utaitokon is és még ott is veletek örül és szomorkodik.

Búcsúszavaimat most pedig Noked adresszálom Formán Jóska járőr-
ársam, kivel mióta Californiába kerültünk, 1955 óta, együtt jártuk a hon-
alanság országútját. Megszoktuk és elfogadtuk egymást. Különösen az

utóbbi időkben aggódva figyeltük és mindig újabb és újabb reményekkel kísértük egymás lépéseit. Sok álmatlan éjszaka, melyet a Te állapotod okozott számomra, sem tudta a várvavárt enyhülést meghozni. Összeszekulcsolt kézzel kérem a menybéli Nagyistent, hogy legyen Hozzád könyörületes. Isten Veled, a viszontlátásra!”

Gyászolják özvegye, Antónia, aki bámulatosan elsajátította a magyar nyelvet, gyermekei József, Rosemarie, Pavelskiné, Jolanda, Olga, két unokája, kiterjedt családja, nagyszámú barátai, a németajkuak közül is özvegye révén, Magyarországon, Erdélyben, Nyugat-Németországban és Amerikában. Béke poraira.

(özv. F. J. né, Dr. H. E. 1980. VI. 27.)

Nt. Becske Lajos református lelképásztor, volt m.kir. táborig lelkész, nős, Orlando-i (Fla. USA) lakos 1980. III. 23-án Lakeland-on (Fla.) istentiszteleti szolgálat közben 69 éves korában szívrohamban hirtelen meghalt. 1911-ben született Budapesten, teológiai tanulmányait Budapesten és a franciaországi Montpellier-ben végezte. 1941-ben mint táborig lelkész kikerült az orosz frontra. Magyarországot 1946-ban hagyta el családjával, Svájcra keresztül Sydney-ben (N.S.W., Ausztrália) telepedtek le, hol megszervezte az első magyar református gyülekezetet. Utána Amerikába jöttek, hol Beaver Falls-on 9 évet töltött egyházi szolgálatban. 1975-77-ig a Kálvin Magyar Református Egyházközség lelkésze volt Calgaryban, hol tevékeny részt vett a város magyar közösségi életében. Előadásokat rendezett ünnepi beszédeket mondott. Az egyetközi együttműködés mély magyar érzésű, megértő és készséges híve volt. Gyászolják Özvegye, szül. Kerek Julia, gyermekei Éva és Barbara, családjaik, barátai, bajtársai világszerte. Emlékére a Calgary-i gyülekezet 1980. IV. 3-án Nt. Gönczöl Kálmán vezetésével gyászszertartáson vett részt a bajtársi egyesületek képviselőinek részvételével.

Csete Lajos volt m.kir. csendőralhadnagy a Magyar Bronz Érdemérem és több más kitüntetés tulajdonosa hosszú betegeskedés után Markotabödögén (Győr vm.) 81 éves korában meghalt. Gyászolják hét gyermeke és kiterjedt rokonsága. (Otthonról kapott értesítés alapján v.H.J. 1980. III. 22.)

Németh Sebestyén volt m.kir. csendőrtörzsörmszter Tiszabura-i (Szolnok vm.) lakos hosszú szenvedés után 1980. II. 13-án 68 éves korában elhunyt. A r.kath. egyház szertartása szerint temették a tiszaburai temetőbe. Gyászolják családja, kiterjedt rokonsága és bajtársai. (v.H.J. 1980. III. 22.)

Balogh Sándor volt m.kir. csendőrfőtörzsörmszter Magyarországon 1980. I. 28-án elhunyt. Korábban Budapesten a Böszörményi úti laktanya tiszti és altiszti étkezdéjének vezetője volt. Gyászolja leánya, Rozsos Miklósné, családja és bajtársai. (H.S. 1980. III. 8.)

Suba Lajos szkv. m. kir. csendőrormszter, a volt marosvásárhelyi X. kerület állományában Adelaide-ban (Délausztrália, Ausztrália) szívroham következtében 1980. II. 2-án 66 éves korában váratlanul meghalt. 1914. II. 7-én született és a jt. iskolát Szombathelyen végezte. Utoljára a Kosna-i őrsön (Naszód-i szárny) teljesített szolgálatot. Barátai és bajtársai nagy számban jelentek meg a krematóriumban végtisztességén.

Bucsuúttatta Utczás Mihály szds. a MKCsBK Adelaide-i csoportjának vezetője. Gyászolják fia Róbert, menyé, barátai és bajtársai. (U.M. 1980. III. 5. és VIII. 21.)

Borka Gyula
1912 — 1980

Borka Gyula szkv. m. kir. csendőrtörzsörmszter, a kp. közlekedési parancsnokság állományában, nyugdíjas, nős, tíz éves asztma-köhögés és fulladások okozta elzáródás következtében, hosszadalmas, súlyos szenvedés után a halotti szentségekkel megerősítve a Petone-i kórházban (Wellington, N.Z.) 1980. IV. 7-én du. 68 éves korában visszaadta nemes lelkét az ő teremő Istenének. Édesapja Borka Ignác őrm., őrsvezető, 1905-ben a gyulai (Békés vm.) lovasörs pk-a volt.

Az utolsó években a kassai közlekedési őrsön teljesített szolgálatot, majd a háború után Svájcba került, hol megnősült és felesége családjával együtt 1950-ben Csilébe vándoroltak ki. Először gépkocsi javítással foglalkozott és néhány évig saját javítóüzeme is volt. Az akkori gyenge élet és vagyonbiztonság miatt a család Új-Zelandba vándorolt ki, hol ugyancsak a motorszakmában helyezkedett el. Szerényen, megelégedetten éltek. Régi kapcsolatait megtartotta, derék, jószándéku, vendégszerető bajtárs volt. Temetése IV. 10-én ment végbe. A Petone-i templomban tartottak gyászmisét és gyászszertartást. Koporsóján ott volt a Mind-szenty Bizottság gyönyörű csokra, a nemzeti szalagon a csendőrcímerrel. A szertartás az „Óh ajd Uram örök nyugodalmat neki”, majd a Himnusz eléneklésével fejeződött be. Holttestét — kívánságára — elhamvasztották.

Gyászolják hűséges, szerető özvegye, leányuk Éva, anyósa, számos tisz-

telője és jóbarátja, valamint bajtársai. Özvegye mélyen lesújtva jelentette be a gyászírt férje volt előljárójának és az alábbi „szerény versben küldi el lelkét oda, ahol megértik:”

Magyar sors

*Valamikor csak mese volt a földön.
Nem volt számtan, jog és börtön,
Bilincs, szabadság, harc és béke,
Tank és kenyér, kezdet és vége.
Volt nap, volt fény, dal, kedv, csend, hold,
De minden, minden csak mese volt.*

*Meséket termett a lombos ág,
Mesék csodálták az orgonát.
Meséket súgott a szél a rétnék,
Mese volt csak a halál és élet.
Mese út szélén álom viritott,
Könny se volt, se süppedt sírok.*

*Az Isten járt maga aratni, vetni,
S hogy tudott a Jaj nevetni!
Mert a Jaj is csak mese volt,
Nem volt se bűn, se szenny, se folt.*

*Szép volt a föld, az ég a tenger...
S akkor megjelent az ember!*

Özv. Borka Gyuláné
Petone, 1980. IV. 12.

(v.Á-A.Z. 1980. IV. 21.)

Gulyás Lászlóné Gulyás László szkv. m.kir. csendőrtörzsőrmester felesége, Adelaide-i (S.A., Ausztrália) lakos 1979. XI. 21-én váratlanul 65 éves korában elhunyt. Számos bajtárs és ismerős jelent meg temetésén és kísérték el utolsó útjára. (U.M. 1980. III. 5.)

Veszeli Vendel ny.á. m.kir. csendőrszakaszvezető Budapesten, 1980. januárjában szívrohamban 76 éves korában meghalt. 1979-ben meglátogatta az MKCsBK Muzeumot és sok érdekes élményét mesélte el hat éves szolgálatának idejéről. Gyászolják fia és menyje Torontóban (Ont. Kanada), valamint bajtársai, barátai Budapesten és másutt. (V.K.K. 1980. VI. 14.)

Elhunyt Bajtársainknak, Hozzátartozóinknak, Barátainknak adjon a Mindenható békességes pihenést, lelküknek üdvösséget. A Gyászoló Családnak ezúton fejezzük ki őszinte együttérzésünket és bajtársi részvételünket.

A 100 éves Jubileummal kapcsolatos körlevelek, hírek, tudnivalók

Csendőr Emléktábla. 1980. V. 27-én az MKCsBK Vezetője Ft. Mészáros György O.F.M., atyától, a Franciscan Fathers Youngstown-i (Ohio, USA) rendház főnökétől az emléktábla elhelyezésével kapcsolatban a következő levelet kapta:

„...Mi ugyanis nagy megtiszteltetésnek vesszük, hogy a mi magyar kegyhelyünket választották az emléktábla számára. Meggyőződésünk, hogy Szent István király szobra és az angyalos magyar címer társaságában „otthon” fogja magát érezni a hősi emlékmű. Hely bőven van.

Szeretnénk tudni, milyen keretek között tervezik a felavatást és mikor? Talán Szent László ünnepe (jun.27) körüli egyik vasárnap lenne egy lehetőség. Vagy bármilyen más napon az Önök választása alapján. Szíves választát várva maradok szívélyes üdvözléssel:”

Jubileumi Díszérem. Az MKCsBK Vezetője a B.L. 1978/2 számának 3. oldalán a Díszérem anyaga ezüst. Besorolása az MKCsBK 25 éves Jubileumi Emlékérem elé.”

A Díszérmet a The Lombardo Mint, Sherbrooke-i (Quebec, Kanada) cég fogja elkészíteni, míg az éremszalagot a Rothe & Neffe bécsi (Ausztria) vállalat fogja legyártani és szállítani.

A díszérem térítési összege adományozási okmánnyal együtt 35.00 kanadai dollár, mely összeget kanadai dollárban kérjük a Bajtársi Levél címére haladéktalanul elküldeni.

Díszoklevél. A B.L. 1979/1. számának 7. oldalán a Díszoklevél kiadására vonatkozó 4. bekezdés után pótlólag fölveendő:

„Név, utolsó rf., szül. hely, év, hónap, nap, utolsó csapattest, tényleges szolgálatot teljesített ettől meddig. Ha hozzátartozó részére van: Az MKCsBK-t, illetve annak melyik csoportját támogatta, teljes név, kapcsolat, szül. hely, év, hó, nap és pontos cím.”

Jubileumi Találkozó. A B.L. 1980/1. számának 7. oldalán a Központi Rendező Bizottság tagjai közé pótlólag fölveendő: Finta Imre, Jakab Iván, Kiss Károly, Máté Károly, Peterdy Mihály, Varga Géza, továbbá az elhunyt Madarász Ernő helyére: Gaál Mihály.

Bizottsági tagságáról Simorjay Ferenc lemondott, így a névsorból törlve. (v.BTE 1980. VII. 31.)

Csendőr-Tabló. Az 1979/1. sz. MKCsBK Vezető-i Körlevél 8. pontjában (B.L. 1979/1. szám 8. oldal) írt Csendőrtablót Szelei József cső. bs. Calgaryban 1980 októberében elkészítette. A 32x40” nagyságú plexit üveggel védett berámázott képen 50 arckép mutatja a m. kir. Csendőrség és az MKCsBK 100 éves történetét. A színes, angyalos közép címer alatt felügyelőink, míg az MKCsBK jelvény után központi vezetőink és a vezetőségek tagjai sorakoznak időrendben szolgálati idejük, illetve vállalt tisztségeik pontos feltüntetésével.

A tablót Torontóban (Ont. Kanada) 1981. V. 15—17-ig tartandó Jubileumi Találkozó alkalmával mutatja be a MKCsBK vezetősége és adja át megőrzésre a MKCsBK Múzeumnak. A tablóról 14x18” nagyságú,

fekete-fehér nyomású fényképek kaphatók darabonként 5 kanadai dollárért, postaköltség 1.- dollár. Címünk a borítólapon 3. oldalán.

A Toronto-i Központi Jubileumi Rendező Bizottság. A Jubileumi Találkozó 1. sz. beszámolója.

1.) Jubileumi ünnepségünk Torontóban (Ontario, Kanada) lesz 1981. május 15, 16, és 17-én. A hideg, havas, jeges Csenedőnapot tavaszra kitoltuk, hogy minél több bajtársunk el tudjon jönni szerte a világból. Adjunk hálát a Hadurnak, hogy megengedte, hogy ezt a számunkra nagy évfordulót méltóan megünnepelhessük még ha az emigrációban is.

2.) Bajtársaink zöme Torontót választotta, részben mert itt van a 2.500 csendőr és katonai ereklyéből álló muzeumunk, valamint világviszonylatban Toronto központi hely, melyet kanadai, amerikai bajtársaink elérhetnek saját autóikon, a tengerentúliak pedig hajóval, vagy repülőgépen.

3.) Annak ellenére, hogy ünnepségünk világszervezetünk ügye és központi vezetőnk nagylétszámú rendezőgárdát nevezett ki távoli városokból, mégis természetesen a rendezés szinte 100 %-ban a Torontóban élő kinevezett szervező bizottság (9 fő) vállaira nehezedik, akik mind tagjai a torontói csoportnak.

4.) A torontói felkért rendezőség minden erejét és a legjobb képességét áldozza arra, hogy ez az ünnepség minél sikeresebb legyen, hogy ez az emberi számítás szerint utolsó és éppen ezért legfájóbb, de egyben legfelemelőbb megemlékezés hozzájáruljon ahhoz, hogy volt Testületünk hírneve hosszú ideig régi fényében ragyoghasson.

5.) Mivel bajtársaink a legkülönbözőbb módon és a legkülönbözőbb időben érkeznek Torontóra, ezért képtelenség, hogy bajtársainkat várjuk érkezésükkor. Ezért az utiköltséghez még mindenki számítsa hozzá legkevesebb 15.00 dollárt, ami egy taxi számára kell a gyülekezési helyre való érkezéshez.

6.) A messziről érkező bajtársak számára — kik Torontót nem ismerik — gyülekező helyet létesítünk. E gyülekező-hely arra szolgál, hogy a torontói bajtársak képviselői — kik 1981. május 15 péntek déltől kezdve felváltva fogadási szolgálatot teljesítenek — üdvözölhessék és számba vehessék az érkező bajtársakat, valamint a most, előre nem látott esetleges változásokat közölhessék (program, időeltolódás, egyéb felvilágosítás, stb.). A gyülekező helyről a központi szállodáig (akik igénylik) a torontói bajtársak fogják elszállítani őket. Ez idő alatt az eszmei laktanya 3 átvonuló szobáját tisztán és rendben zárva tartjuk, hogy az 1981. május 16-án, szombaton délelőtt és délután sorra kerülő muzeumi-szemle kifogástalan állapotban találja. Ekkor avatja fel központi vezetőnk „A Csenedő” bronzszobrot, Domokos Sándor fhdgy., szobrászművész bajtársunk kiváló alkotását. Maga az eszmei laktpk. és muzeumőr se fog ez idő alatt a laktanyában lakni, hanem a központi szállodában.

7.) Mivel feltehetőleg igen sok olyan távoli bajtársunk érkezik Torontóra, kiknek nincs torontói barátjuk, akiknél szállást kaphatnának, azért ezek részére egy jó hírnevű és nem túl drága hotelben és központi helyen óhajtunk szállodai szobát foglalni. Egy személyes szoba 1 napra 30.-tól 40.- dollárig terjed, melyhez hozzá kell számítani 7 % ontarioi, tartományi adót. Mind a hotelben, mind a környéken több jó vendéglő áll Bajtársaink rendelkezésére (reggeli, ebéd és vacsora.)

A szállodaigénylőket kérjük, hogy az itt közölt jelentkezési ívnek erre vonatkozó részét pontosan töltsék ki és 1981. március 1-ig küldjék el a következő levelezési címre: „MKCsBK” Hungarian Veterans, P.O. Box 335, Etobicoke, Ontario, M9C 4V3 Canada.

9.) Akik a központi elhelyezésre nem tartanak igényt, azok számára is kötelező a jelentkezési ív kitöltése és beküldése, ugyanis a megközelítően pontos létszámra nagy szükségünk van, részben vidéki vendégeink szállíttatása szempontjából, de főleg azért, mert az ünnepi vacsoránál egy bizonyos létszámot biztosítanunk kell és ezt be kell időben jelentenünk.

A 3 napos ünnepség legkiemelkedőbb része az Ünnepi Vacsora lesz, melyet a Kanadai Magyar Kultúrközpontban óhajtunk megtartani. (Címe: 840 St. Clair Avenue, W., Toronto, Ontario, M6C 1C1 Canada.) Ide kerül majd végleges elhelyezésre muzeumunk is, Toronto legszebb és legnagyobb magyar intézményébe. E vacsora után fognak elhangzani — az alkalom nagyszerűségéhez méltó műsor keretében — azok az üdvözlések és emlékbeszédek (időbelileg erősen korlátozottan) amelyekkel a MKCsBK illetékesei és a csendőrbáratok képviselői méltatják az évforduló jelentőségét, üdvözlük a csendőr mivoltukhoz mindig híven ragaszkodó most itt is megjelent bajtársakat és meghajtjuk az emlékezés zászlaját hősi és mártírhálalt halt és elhunyt Bajtársaink emléke előtt.

10.) Fényképészről, filmfelvevőről gondoskodunk. Nagy létszám esetén a szállításhoz a hoteltől a Kultúrközpontig és vissza, valamint a vásárnap mielőtt és istentisztelet után déltájban az Ontario tó partján lévő Budapest parkban megtartandó koszorúzásra és vissza autóbust bérölünk.

11.) Az Ünnepi Vacsora árát jelenleg még nem tudjuk pontosan közölni, kb. 13.- és 15.- kanadai dollár között lesz. A jegyet bajtársaink a bejárat melletti pénztárnál válthatják meg. A Rendező Bizottságnak semmiféle anyagi alap nem áll rendelkezésére, viszont igen sok előre fizetendő kiadásunk van és lesz (körlevél, levelezés, meghívók, teremfoglalás stb.) ezért védnökök felkérésével és a védnöki díjak előre való befizetésével próbálunk egy szerény anyagi alapot teremteni. A **védnöki díj** 25.- kanadai dollár, melyben 1 személy számára a vacsorajegy is beleértendő.

Kérjük Bajtársainkat — azokat is, akik nem tudnak eljönni — hogy védnökség vállalásával segítsék elő az ünnepség megrendezését. A védnökök neveit a meghívókon és a Bajtársi Levélben közzétesszük. A védnöki díjat kanadai dollárban (mely sokkal kevesebb az amerikaiánál és az ausztráliainál is) bank, vagy nemzetközi postautalványon, vagy ajánlott levélben készpénzben kérjük a jelentkezési címre: „MKCsBK” Hun-

garian Veterans P.O. Box 335, Etobicoke, Ontario, M9C 4V3, Canada elküldeni.

A pénzesutalványt: Royal Hungarian Gendarmerie Jubilee Fund névre kérjük kiállítani. A pénzkezelést egy háromtagu pénztári bizottság végzi, kik felelősek a pénzkezelés tisztaságáért. Az ünnepségek lezajlása után a pénztári bizottság az utolsó Bajtársi Levélben pontos elszámolást fog adni.

12.) Ünnepeinken résztvesznek nemcsak a helyi, hanem a vidéki honvéd (MHBK) és Szabadságharcos bajtársaink, valamint csendőr rokonaink és barátaink is.

13.) Az Ünnepi Vacsorán megjelenés sötét ruhában, fehér ingben, nyakkendőben. A Hölgyek részére tetszés szerint. Viseljük büszkén katonai kitüntetéseinket, jelvényeinket, a Szent László jelvényt és az MKCsBK jelvényt is. Ezekkel az ünnepeink fényét csak emelni fogjuk. Legyünk büszkék, hogy megértük Testületünk alapításának 100. évfordulóját.

14.) A Jubileumi Találkozó utolsó napján, 1981. május 17-én vasárnap, déltájban, mise és istentisztelet után az Ontario tó partján lévő Budapest parkban központi vezetőnk megkoszorúzza a magyar hősi emlékművet, melyet néhai szeretett és tisztelt tábornokunk Tölgyesy Győző vörge. néhai fia ifj. Tölgyesy Győző készített 1966-ban.

15.) Könnyítsük meg a torontói 9 fős központi Rendező Bizottság munkáját (mely 1980 forró nyarán már négyszer ülésezett) a jelentkezések és védnökségi díjak időben való beküldésével. **Határidő: 1981. március 1.** A jelentkezők számára részletes körlevelet küldünk, melyben azok a pontok is szerepelnek, melyeket 10 hónappal ünnepeink előtt 100 %-osan még nem tudunk.

16.) A fenti Rendező Bizottság hiszi, hogy bajtársaink egyedülálló nagy élményekkel szívükben távoznak az ünnepeink után. Aki idővel és anyagiakkal bírja, az maradhat továbbra is Torontóban. Az eszmei lakatanyá átvonuló szobáit már egy évvel ezelőtt lefoglalták bajtársaink, de látogatókat ezalatt is szívesen fogad az eszmei lakpak., múzeumőr és levéltáros.

Híven, Becsülettel, Vitézül a Hazáért Mindhalálig!
Etobicoke, 1980. augusztus 5-én

vitéz Kövendy Károly CM szds.
a Rendező Bizottság elnöke,
főrendező.

Könyvismertetés

A Magyar Királyi Csendőrség Oknyomozó Története írta Dr. Rektor Béla egyetemi tanár. Kiadta az Árpád Kiönyvkiadó Vállalat (Cleveland, Ohio, USA.) 1980-ban 552 oldalon. Ára puha kötésben 17 US dollár. Dr. Somogyi Ferenc egyetemi tanár előszava után szakvéleményt írt vitéz Marssó Lőrinc csendőr ezredes. Ez a szakkönyv hosszú esztendő adatgyűjtésének, forrásmunkák megszerzésének, sok tapasztalatnak, tanul-

mányoknak az eredménye. Az I. Világháború után újra fölvetett közbiztonági szolgálat, a Testületet szinte erején felül igénybe vevő II. Világháború és az azt követő összeomlás nem adott módot megfelelő, Dr. Presz-Loránd könyvéhez hasonló, történeti szakmunka megírására. A szerző a m. kir. Csendőrség szolgálatban eltöltött 64 évét kiegészítette az emigrációban eltelt 36 esztendővel, hogy így egy összetartozó egészben adhassa át „a m. kir. Csendőrség igazi történetét a Jövő Nemzedékeknek.”

A könyv három nagy részre osztható fel. Az első rész foglalkozik a csendőr szó eredetével, az európai zsendár azaz csendőr alakulatok felállításával, szervezésével és működésével. A második rész tárgyalja Magyarország területén 1849-ben felállított cs. és kir. zsendár ezredek működését, az ezekből visszamaradt Erdélyi Csendőrséget, végül pedig a köztudományok ismertetése után a m. kir. Csendőrség felállítását, megszerzését, működését, s fejlesztését az összeomlásig. A harmadik rész ismerteti a II. Világháború befejezése után a csendőrség és tagjainak sorsát az orosz megszállás alatt, továbbá a szabad világban a nyugati hatalmak alárendeltségében és az emigrációban. A három részt követi a Csendőrség Emléktáblája, utószó, a magyar és idegen forrásmunkák jegyzéke, 105 melléklet, tevékenységi névjegyzék és tartalommutató. A nagy lelkesedéssel odaadással és áldozatokkal összeállított munkát az Árpád Akadémia, a Magyar Találkozók Állandó Titkársága 1977-ben Arany Árpád Éremmel tüntette ki. Kapható a Kiadó címen: 1425 Grace Avenue Cleveland, Ohio, 44101, USA.

Az **Altöttingi Országgyűlés története** írta vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc. Megjelent Münchenben, 1969-ben, a 20. évforduló alkalmából a Mikes Kelemen Kiadóvállalat kiadásában 72 oldalon, fényképekkel puha kötésben. A még 1944-től kezdve Németországba kiképzésre kihelyezett számos magyar katonai intézmény és kb. 100.000 harcos katonán kívül tömmel bajorországba került 150.000 levente, 300.000 menekült, 250.000 népi német, számos hadiüzem, 300 mozdony, kb. 10.000 vasutikocsi, 400 gépkocsi, 4746 ló, nagyszámú vetőmag, egy millió menekült magyar egy évre szóló élelmiszere és 10.000 tonna más anyag.

Még a fegyverszünet előtt a H.M. a magyar személyek és anyag képviselőjével megbízott vitéz Farkas vezds. vezetésével egy négytagu bizottságot, melynek sikerült G. Patton, Jr. US tábornok megértő felkutatásával Revin-ben (Franciaország), majd Frankfurtban (Németország) memorandumot átnyújtani az US főpánság-nak. Kérték a Szent Korona és a Szent Jobb megőrzését a Nemzeti Bank aranykészletének biztosítását, az orosz előnyomulás elől kihozott tetemes magyar anyag magyar kézen való meghagyását, hogy azt ne tekintsék hadizsákmánynak. Ugyancsak kérték a menekült magyarság közellátását, a férfiak munkába állítását és ezzel kapcsolatban magyar közigazgatás megszervezését, végül, hogy a magyar katonák, akik nem harcoltak a nyugat ellen ne vitessenek hadifogságba. A fegyverszünet után vitéz Farkas vezds. további képviselővel való megbízását kérte vitéz Szügyi Zoltán vörge, valamint már a hadifogolytáborokból több tábornok és az amerikaiak által kiszabadított politikai foglyok is.

Miután a kapott ígéretekéből semi sem lett, nemcsak a katonák, hanem a politikusok, egyházi vezetők és az ifjuság is kívánt egy olyan független magyar központi szervezkedést, mely kizárólag az emigráció és a magyarság érdekeit szolgálja. Erre alakította meg vitéz Farkas vezds. acserkészetet és a Magyar Szabadság Mozgalmat. Az emigrációban első, kétségtelenül nagy és impozáns megmozdulása volt 1947-ben, Szent István napján az altöttingi magyar zarándoklat, melyet Ft. Kótai Zoltán, vatikáni delegátus vezetett. Kb. 10.000-re tehető a Németország minden zugából összesereglett magyarok száma. Vitéz József kir. herceg, tábornagy haladt a körmenet élén.

Az utolsó magyar békerendszerű demokratikus és alkotmányos parlament az 1938. XIX. t.c. alapján általános, titkos választással 1939-ben alakult meg. Időközben kitört a II. Világháború. Ezért az alkotmányosan meghozott 1944. VII. t.c. az országgyűlés élettartamát a békekötés ratifikálásától számított tovább fél évre meghosszabbította, s ugyanilyen törvényes módon lehetővé tette, hogy kényszerhelyzetben külföldön is ülésezhet. Erre már volt európai példa mind az I. mind a II. Világháborúban. Több helyen, megelőzőleg tartott tanácskozások során kialakult az az egyhangu álláspont, hogy az 1947-es Párizs-i békeszerződés után fél éven belül az országgyűlésnek még egyszer és utóljára üléseznie kell.

„A képviselők nem akartak egyebet, mint megőrizni a független, magyar állameszmét, a magyar alkotmányosság, szuverénitás elvét, gondolatát és erkölcsi tartalmát, hogy mindezt egy jobb jövőre átmentse... s tisztán adhassa át a magyar népnek... mihelyt az szabad országban, szabad népként veheti át tőle.”

1947-ben, Szent István napján Altöttingben, a Guttenburg kastélyban összeült a magyar országgyűlés alsó és felsőháza együttes ülésen, s megválasztották miniszterelnökül vitéz Farkas Ferenc vezds-t, aki kinevezte kormányát, majd letették esküjüket az országgyűlés előtt.

Altötting egész anyagát az illetékes nyugati hatalmaknak és a Szent-széknek is írásban tudomására hozták. Mikor egyes magyar személyek vad hajszát és intrika hadjáratot indítottak a kormány ellen, az amerikai követség a magyar kormány további működését beszüntette. Az eddigi egységes magyar emigrációban ekkor végzetes szakadás következett be, mire a kormány lemondott.

Baross Gábor a „Zárszó”-ban így ír: „Végtelenül sajnálatos és a történelem ítélőszéke előtt alig védhető, hogy a magyar emigrációban egy kis csoport lelkiismeretlen egyéni nagyravágyása és heves ellenzéki, sőt ellenségeshangu fellépése folytán a megszálló hatóság megkötött intézkedése miatt az Altöttingben kialakult magyar alkotmányos szervezet, amely magyar érdekek egységes képviselőjére hivatott lett volna — nem tudott megfelelően működni, majd 1949-ben megszűnt. Számptalan kísérlet dacára, azóta sem sikerült senkinek sem ilyent létesíteni. Párizs, 1967. december 31-én.”

A Vezetőség Levelesládájából

Ausztrália

V.M. Cloverdale (Nyugatausztrália) 1980. VI. 21. „...Tudatom, hogy a Bajtársi Leveleket megkaptam. Ezek sorait örömmel olvasom. Mind-egyikben találok olyan ismert bajtársak neveit, akik már az élők sorából elköltöztek. Ez a hír nyomasztólag hat rám, mert a 74. évemben arra gondolok, hogy nemsokára nekem is menni kell. Egyébként egészségileg jól vagyok. Magas vérnyomásom van, s reuma fájdalmak a hátamban. Ezen kívül a lábaimban az izmok már rövid gyaloglás után merevednek, s ha tovább erőltetem, fájdalmat okoz. Ezért bizonyos társadalmi megmozdulásokon már ritkábban veszek részt. Feleségemmel békességben, jó egyetértésben élek. További munkájukra Isten áldását és jó sikert kívánok. A B.L. költségeinek fedezésére mellékelten küldök 13.20 dolláros csekket.”

v.Sz.L.J., Como (Nyugatausztrália) 1980. VI. 20. „...A Rabnemzetek Hetével kapcsolatosan mint a Captive Nations Council nyugatausztráliai egyesületének elnöke levelet írtam Ausztrália miniszterelnökéhez a Romániában elnyomott magyarság érdekében, melyre mostanában kaptam egy hosszabb választ. Annak csupán utolsó bekezdéséből idézek — magyarra fordítva így hangzik: ...Tudomásom van róla, hogy Romániában az emberi jogok megsértése sokaknál Ausztráliában mély érdeklődést váltott ki. Biztosítom Önt, hogy a kormány/unk / elítéli a (román) hatóságok visszaéléseit, melyek bármely nemzetiségi csoporthoz tartozó román állampolgárokat alapvető emberi és szabadságjogaitól fosztanak meg. Az emberi jogok fenntartására vállalt kötelezettségünknek és felfogásunknak megfelelően a kormány a közel múltban számos emberi jogokat sértő esetre hívte fel a román hatóságok figyelmét: sikerrel. A kormány továbbra is eljárt ezen a területen és továbbra is tudomására hozza álláspontját azoknak az országoknak — amilyen Románia is — ahol az emberi jogok súlyos korlátozása előadódik. Öszinte híve Malcolm Fraser (Ausztrália miniszterelnöke.)

A.P., Mildura (Vitoria) 1980. VIII. 2... „Bár a házvételem se ment olyan simán, mint leírtam, különben jól vagyok. Ez a vidék azért jó, mert száraz, egészséges és csaknem mindennap napsütéses. A Murray folyamból való öntözés folytán lett ez a pusztaság egy földi paradicsom és Ausztrália legnagyobb szőlő- és gyümölcsstermelő vidéke. ...Rektor Béla könyve rendkívül érdekel. Szinte hihetetlen, hogy valaki 35 évvel testületünk megszűnése után még képes ilyen munkára...”

Európa

D.I. Gaiberg, (Nyugat-Németország) 1980. V. 28... „Szíves sorait hálásan megköszönöm. Közben megérkezett a B.L. Nekiültem és úgy csendesen és megfontoltan az elejétől az utolsó betűig fél 12-re kiolvastam. Ez így van minden alkalommal, amidőn megérkezik. Nem és nem lehet

abbahagyni. Teljes szívem melegével itt köszönöm meg a türelmes papíron kedves Mindnyájuknak, hogy ebben az örömben részesülhetek immáron az emigrációnk 35-ik esztendejében akkor, amidőn a soraink ugyanvalóst való ritkulásával, de vagyunk még annyian, akik anyagi támogatással a fenntartását biztosítani tudjuk. Csak most az a nagy kérdés, hogy meddig lehet a B.L.-t fenntartani?! Reméljük, még jó pár éivg!

A százéves évfordulóval kapcsolatban mi ketten itt a jó Bata Jóskával nekiláttunk és elosztottam a régebbi Liscsinszky alez. úrtól kapott névsort. Hogy ő északabbra lakik, kapta az északiakat. Így ő hetet, míg nekem maradt öt. Én már Húsvét előtt jóval felkértem az öt bajtársat, hogy hajlandók lennének-e egy a százéves évfordulónkat megünnepelni akkor, amidőn szerte a nagyvilágban szinte mindenütt az ottéló bajtársaink ezt cselekszik?! Nyomatékképpen még kívántam minden egyes bajtársamnak kellemes húsvéti ünnepeket abban a reményben, hátha erre ők is kívánnak, avagy bejelentik azt, hogy ilyen ünnep megtartásán nem óhajtanak résztvenni. Egyre se kaptam választ. Bata Jóska kapott 6 oldalas levelet P.J. alhdgy-tól. Így itt mi nem tartunk semmi ünnepet. Batával úgy tervezünk, hogy elmegyünk Párizsba, ahol is a jó Tóth Jóska, meg a Máthé Jenő rendezésében lesz egy nagyon szép ünnepély. Mi ketten ott rójuk le hálánkat, hogyha még ezt a magyarok Nagyisten megengedi.

Mint már írtam, a „hobby”-m a rózsatenyésztés. Jelenleg 300 tő vadrózsa vár beszemzésre. Örööm lelem benne, hogy és miként fejlődik és nyíláskor illatárjukban lelem azt, hogy a magam munkája mivé alakítja a természettel karöltve a növényt. Vagyis Mécs László egyik versének értelmében cselekszem: „Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld!” Ha ne talán ott, a nyilvántartásukban szerepelne egy itt Németországban élő csendőr özvegyasszony, aki szintén egyedül él, úgy nagyon hálás lennék a címének közlése esetén, mert valahogy így egyedül unalmas az élet és különösen az utazgatás. Ez utóbbit nagyon szeretem, mert itt igen sok jó gyógyfürdő van és az odavaló menetel jobban esne párosan.”

M.I. Bregenz (Nyugat-Németország) 1977. X. 23... „Csupán tájékoztató-sodra közlöm, hogy Matuska Szilvesztert nem a Hetényi (Hofbauer) kopói kutatták fel és fogták el, hanem a Hetényi által annyira gyűlölt csendőrnyomozók, mégpedig Karap István csendőr ny.thtts. személyében. A biatorbágyi robbantás után a csendőr erővel Szerencsy Árpád akkor cső. szds., a budapesti 1. nyom. aloszt. pk. helyettese tíz nyomozójával elsőként volt a helyszínen. Csak azután érkezett oda Hetényi akkor még ró főtanácsos a nyomozás irányítására és vezetésére a B.M. rendelete alapján. Az ott jogszerűen csendőri működési terület volt és csak a különleges helyzetre való tekintettel rendelték ki rendőrségi erőket.

Szerencsy szds. a nyomozóit a biatorbágyi szőlőkunyhók átkutatására küldte. Ennek alapján történt, hogy Karap Pista (mindig több szerencséje volt, mint esze) az egyik kunyhóban alva találta Matuskát. Kezeinek átvizsgálása során észlelte, hogy azokon az ekrazittól származó elváltozások voltak. Matuska állította, hogy a felrobbantott vonattal utazott, vasúti jegye azonban nem volt. Ugyancsak nem jelent meg a hangszórón

tett felhívásokra, s feltűnően zavartan viselkedett. Ennek alapján Karap Pista társával Matuska Szilvesztert őrizetbe vette és a központba kísérte. Hetényi a neki átadott Matuskát kikérdezte, megvizsgáltatta, de soha többet a csendőr nyomozóknak vissza nem adta. Szabadon bocsátotta, s szigorú megfigyelését és nyomonkövetését rendelte el. Matuska szabadon bocsátása után azonnal Bécsbe szökött. A rendőrség detektívjei Bécsben az osztrák rendőrséggel karöltve letartóztatták. Miután Ausztriában is hasonló bűncselekményt követett el először az osztrák bíróság ítélte el életfogytiglani szabadságvesztésre és csak azután adták át a magyar hatóságoknak.

Hetényi hiúsági kérdést csinált Matuska elfogásából és azért hagyta futni, hogy az érdem ne a csendőrnyomozóké legyen. Így történt azután, hogy a magyar bíróság nem ítélt halálra. Ha első elfogatása után a magyar statáriális bíróság elé kerül, nem kerül el a kötelelet és soha se lett volna a „dicsőséges” demokrácia alatt a Vác-i fegyintézet igazgatója. Ez az igazság a Matuska ügyben.”

M.J. Párizs (Franciaország) 1980. VI. 10... „Párizsból, Európa fővárosából küldöm szívélyes üdvözetem a világ minden táján élő cső. bajtársaimhoz! Huszonegy éve vagyok Párizsban, az MHBK párizsi csoportvezetője és egyúttal az MKCsBK szórvány vezetője is. Két év múlva 70 éves leszek, hűségesen szolgáltam a m. kir. csendőrség nyomozóosztályainál és amióta külföldön élek, 35 éve, életem minden napját hazám szolgálatába állítottam. Ugyanakkor 24-ik éve a franciaországi szabadságharcos szövetség vezetőségi tagja is vagyok, s áldozatos munkával járok mindahhoz, ami a magyar ügyet szolgálja. És nem lesz ebben megállás életem utolsó percéig! Párizsban mindenki ismer, mindenki becsül. A m. kir. csendőrségnek szolgálatában hírnevet és becsületet szereztem. Hiába a székely ember haláláig is hű marad fajtájához. Én pedig csiki székely vagyok, abból a fajtából, amelyikről Petőfi is azt írja versében: Csak nem fajult el még a drága székely vér, minden csöppje drága gyöngyöt ér!

Legutóbb II. János Pál pápát fogadtuk, s a sok ezer lengyel zászlón kívül ott tündökölt három magyar zászló is, s a piros-fehér-zöld nemzeti zászlónkat ott lobogtatta a szél 10 méterre a pápa pódiuma mellett. S amikor a Szentatya a mélyen meghajtott zászlómat észrevette és megismerte színéről a magyar zászlót, hosszasan ránézett és mély fejbólintással adott nekem, mint zászlótartónak tudomást arról, hogy ismeri színünk után nemzetünket és köszöni, ogy mi is itt vagyunk az ő fogadásain, ahol hatvanezer lengyel gyűlt össze. Ez történt 1980. május 31-én szombat délután a párizsi Champ de Mars téren.

Kérem tolmácsolják Zalán Vilmának, Zalán Zoltán kedves Nejének köszönetemet, hogy rólunk a párizsi útján való beszámolójában oly kedvesen megemlékezett. Szeretettel küldöm üdvözetemet.”

v.V.J. Lauterach (Ausztria) 1980. VII. 14... „Én örömmel köszönöm Nektek a m. kir. csendőrség tradíciója érdekében kifejtett önzetlen munkátokat és gratulálok is egész szívből. Bajtársi szeretettel üdvözlöm Mindnyájatokat.”

v.Sz.J. London (Anglia) „F. hó 12-én kelt levelét benne a Dicsérő Elis-

merés okirattal megkaptam, amit nagy hálával köszönök. Ugyanis elég nagy munka volt ezt az egész ügyet lebonyolítani és megszervezni a tiltakozásokat Mészáros tbk. hamvainak Magyarországra való szállítása ellen, ami úgy mondjam kötelességem is volt és nem járna érte semmiféle dicséret. De jóleső érzés számomra, hogy akadnak olyan vezető személyek is, akik értékelik ezt a munkát. A Szab. Harcos bélyegzőn lévő magyar Korona az angliai Szabadságharcos Szövetség vezetőségének határozata. Nekünk se tetszett a megcsonkított címer. Ez a határozatunk az elnökké való megválasztásomkor jött létre. Reméljük, hogy példánkat a többiek is követik majd. Mészáros tábornok új síremléke méltó lesz az ő nagyságához." 1980. VI. 22.

B.Á. Troisdorf (Nyugat-Németország) 1980. VIII. 8.... „A HÍDFŐ áprilisi és július-augusztusi számai részletesen hozzák a Burg Kastl-i magyar gimnázium elleni merényletet, mely cikkekből nyíltan kitűnik, hogy a gonosz támadások mögött Kádár János és a magyar titkosszolgálat nyugaton élő beépített emberei állanak. Ez egyetlen kulturális fellegvár mindenároni megmentése érdekében szükségesnek találom az egész emigráns sajtó totális segítségét. Ugyanúgy, mint ahogy Erdély kérdésében tették és teszik úgy kell azonnal ellentámadásba menni és megnyitni minden emigráns lapban egy részt azzal az állandó címmel: El a kezekkel Burg Kastl-tól!"

Délamerika

A.B. Wilde (Argentína) 1980. V. 31... „Május 1-től nyugdíjas lettem. Nagy meglepetésemre 70 %-kal több nyugdíjat kapok, mint amire számítottam. Tovább maradok a cégnél. Így csak kibírom az életet és talán még sikerül egy európai körutat is tenni. Szomorú az, hogy tudomásomraadták, hogy „öreg” vagyok. Most, amikor már nyugdíjas vagyok, visszagondolok a múltra, bár a táv még nagyon rövid, mégis csak az a boldog idő, amikor még nem számít az ember „öreg”-nek és dolgozhat. Ez a sorsunk: jöttünk és mennünk kell egyszer, hogy helyünket mások tölthessék be. Isten így akarta. Ő a bölcs, mi csak porszemek vagyunk. Fáj, az igaz, de kinek nem fáj? Senki sem kivétel, sem növény, sem állat. Úgy élünk, mint a színész a színpadon: van rövidebb, hosszabb jelenése, s utána eltűnik a függöny, vagy díszlet mögött. Különös sors a színész szerepe: az életet játssza, nemcsak a szerepet..." 1980. VII. 20... „Emlited, hogy okt. 31-én jelenik meg az ünnepi szám. Örülök, hogy megélhettem ezt az ünnepet és lélekben a Csendőrbajtársakkal lehetek. Köszönetem azoknak a csendőröknek, akik életükkel biztosították az ország nyugalalmát, akik szenvedték a hideget, hőséget, minden viszontagságot a falu biztonsága érdekében. Köszönetem azoknak, akik már eltávoztak és azoknak is, akik még köztünk vannak. Kérem a Jóistent jutalmazza meg őket. Engedje meg, hogy ha csak egy élőnek is, hogy megérhesse azt a dicsőséges feltámadást, amikor újra életre keltik a csendőrséget. Akkor újra lesz béke, biztonság, Haza, szabadság. Akkor leszünk ismét boldogok, annyit szenvedett és üldözött magyarok. Isten segítsen meg minden csendőrbajtársat."

v.V.F. Buenos Aires (Argentína) MKCsBK vezető útján: Szívesen olvasom a B.L-eket és igen örülök, hogy a főszerkesztő, aki annak idején a kolozsvári kerületnél kiváló alárendeltem volt, most ennek a „bajtársi kincs”-nek a szerkesztését 1981-ig tovább viszi. Az eddigi számok kiválóan sikerültek, áttekinthetőek és érdekesek. Időszerűnek találom és igen örülök, hogy igentisztelt vezetőnk 1978. II. 11-én a 100 éve szentesített törvény alapján testületünk alapításának emlékére emigrációs díszérmet alapított. Az otthoniaknak nincs módjukban erről emlékezni. Ugyancsak örvendetes a mostani 1. sz. B.L-ben a megjelent vezetői körrendelet, mely átfogó és részletes Irányelveket javasol a tervezett ünnepek megtartására nézve." (v.BTE 1979. XII. 28.)

Amerikai Egyesült Államok

Dr.B.I. Cleveland (Ohio) 1980. III. 26... „Ami a tanulmányomat illeti Domonkos Lacival éppen eleget beszéltem annak idején az ő tervezetéről. Nagy munka, de nem értettem egyet vele és több barátom, képviselők se. Az állami apparátusból nem lehet a csendőrséget úgy kiemelni és országgyűlés közvetlent csinálni belőle. Ebbe a belrendért felelős belügy, de a H.M. se ment volna bele. A megvolt szervezetet kellett volna javítani és a politikai célokra való igénybevétel ellen megfelelő szankciókkal biztosítani. Ugyanígy a honvédség részéről a háborús igénybevétel ellen.

Az emigrációban az otthoni helyzet ismerete és figyelembevétele nélkül a visszaállításra nem lehet konkrét tervet készíteni. Ez volt a Kormányzó úr felfogása is. Az én tervezetem is — annak idején — részletesebben tárgyalta a kérdést, mintahogy most leírtam, de le kellett egyszerűsíteni, mert más lett volna a helyzet az eredeti elgondolás szerint, ha 1947-ben haza mehettünk volna és lényegesen más 1-2 év múlva! Az én eredeti elgondolásom egy közbiztonsági minisztérium lett volna. Több képviselő barátommal beszélgettünk annak idején erről, azonban ennek jóformán csak a területvisszacsatolások esetén lehetett volna valami értelme, nem a Csonkaországban."

Dr. vitéz U.L. Colorado Springs (Colorado) 1980. IV. 16... „Csatoltan küldök 25 dollárt a B.L. 1980 évi előfizetésére egyúttal az adminisztrációs költségek fedezésére. A csendőr bajtársi szellem ébrentartása érdekében kifejtett önzetlen munka végzéséért elismeréssel és köszönettel küldöm csendőr bajtársi meleg szeretettel üdvözetemet, köszöntésemet."

vitéz N.L. Northfield, (Ohio) 1980. VII. 22... „Távol áll tőlem még a gondolat is, hogy volt előljáró, vagy felebbvalóimat általánosítva azzal vádoljam, hogy semmit nem tesznek az utóbbi időkben volt testületünket rágalmazó és vádoló írásokat megcáfolni. Tudomásom szerint egyedül Csepi Béla ezredes urunk helyezett el egy helyreigazító cikket az azóta Toronto került Képes Krónia c. lapban Márai Sándor: „Föld, föld!” írására, amiben a m. kir. csendőrséget a nagybirtokosok védelmezőinek tünteti föl, hogy a csendőrök megkaphassák „kukorica földjüket”... Végül szeretném még azt is megjegyezni, hogy volt bajtársaim ne azon gyötrődjenek, hogy milyen legyen az új csendőrség, hogy szalmakalap-

ban, vagy török bugyogóban járjanak-e? Ezt, majd ha marad még magyar odahaza, bizonyára elintézik. Nekünk idekint egy feladatunk lehet: Írásban és szóban visszautasítani a rágalmatokat és bebizonyítani, hogy az illető író valótlan állít, tehát hazudik.”

Dr. A.F. Buckhannon, (West-Virginia) 1980. VIII. 2. . . . „Sajnálom, hogy a fűrészpor itta meg helyettetek a jó magyar bort (és ne hogy mézsörnek merd titulálni, mint ahogy azt az előbbi cikkben tetted, mert bor az, méghozzá a javából!). Hogy őszinte legyek, féltem tőle ebben a döglesztő melegben, hogy ez lesz a vége, dehát a gyengébb mégis csak kibírta. A HONEY-MEAD onnan ered, hogy a legősibb korban gyógyszernek használták (mead - medicine). Ez a legősibb erjesztett ital, amit az ember feltalált. Régebbi a bornál, meg a sörnél is. A biblia AMBRÓZIA-nak nevezte. A görög istenek és istennők ittak ilyent évi party-jaikon Kr.e. kb. 3-4.000 évvel ezelőtt. Az ősvilágban, mikor a törvényes, formai házasság ismeretlen volt a legény elragadta a szép leányzót és elrejtőztek az őserdőben. A fiú szülei és testvérei tudták hol rejtőznek és éjnek idején, mikor a törzs többi tagjai aludtak, vittek ki a fiatalok rejtekhelyére mézet és méz-bort mert abban az időben kevés volt a méz és csak nagy események idején került az asztalra. A fiatalok kb. egy hónapig rejtőztek távol a törzstől és mikor a leány szülei és testvérei többé nem követelték vissza a lányukat, akkor tértek vissza a törzshöz. A hónap neve görögül: unv (moon) és innen ered a „mézes-hetek” — „honey-moon” elnevezése. S ha a fiatal asszonyka terhesen tért vissza, a kredit a mead-csinálót (?) illette és nem a férjet. A régi uralkodó családok, akik trónörökös akartak, az első évben méz-bort ittak. Az Antwerpen-i 100 éves polgármester rendkívül élelmes és életrevaló volt és a fiatal felesége minden évben szült gyereket, mert az öreg úr méz-bort ivott. I. Erzsébet angol királynőnek még mindig meg vannak a receptjei a különböző mézbor készítéséről. No de ennyi elég a mai pletykából, mert pörgetni kell! Bajtársi szeretettel ölellek Benneteket.”

Kanada

Cs.J. Edmonton, (Alberta) 1980. V. 18. . . . „Itt küldök egy 25 dollárról szóló bankcsekket, melyet kedves és szeretett lapunk 1980 évre szóló előfizetésem képpen küldöm. Az 1980/1. számot megkaptam, melynek tartalmát már ki is olvastam. Részünkre sok szépet, nemeset és hasznosat tartalmaz, mely munkájukért kérem fogadják a leghálásabb bajtársi köszönetemet. Igaz bajtársi szeretettel.”

P.J. Lethbridge (Alberta) 1980. IV. 8. . . . „Kissé késve jelentkezem előfizetésemmel, sajnos november 11-én Edmontonban elég nehéz szívroperáción estem keresztül. Sajnos nagyon lefogytam, 110 fontra. Jelenleg kissé feljavultam, de egészségem még jelenleg se kielégítő. Négy hónapot töltöttem kórházban, jelenleg havonta vizsgálatra járok. 20 dollárt a levélben mellékelve küldök. Valamennyi csendőr bajtársamat üdvözlöm és maradok bajtársi szeretettel.”

D.S. Winnipeg, (Manitoba) 1980. VII. 14. . . . „Tegnap érkeztem haza.

Ausztria gyönyörű és drága, de az emberek jól élnek. Miből? . . . az titok. Ami nekünk magyaroknak fájó, hogy mi nem voltunk része a német „Reich”-nek és mégis a nemzetközi vélemény minket jobban büntet a második világháborúért, mint az osztrákokat. Miért? . . . ez is titok.” („Arma gerunt alii tu felis Austria — nube!”) Ez a mondás még a XVIII. századból ered, annyit jelent, hogy . . . — mások csak háboruszkodjanak . . . te, szerencsés Ausztria csak házasodj! (Így is volt. Szerk.)

Értesítés

Bajtársaink érdeklődésére a Vezetőség ezúton közli, s értesíti a csoport-szervényvezetőket, hogy a MKCsBK jelvényeket újra rendeltük és így az ismét kapható. A személyi adatok (Név, volt rf, szül. hely, év, hó, nap, családi állás, gyermekek száma, kora, pontos cím) tartalmazó igényléseket a Vezetőség címére kérjük. A jelvény ára igazolvánnyal együtt 5.50 dollár darabonként. Az összeg egyidejűleg való beküldését kérjük.

• • •

Az ünnepi számunk részére beküldött és helyszüke miatt kimaradt közlésre alkalmas cikkeket későbbi számunkban hozzuk.

• • •

Helyesbítés:

A Bajtársi Levél 1980. évi 1. szám 107. oldalán, a 2. bekezdésben nyomtatott Gerendi Imre név helyesen **Goronyi I-nek** olvasandó.

A 68. oldal első bekezdésében írott szöveg helyesen így olvasandó: Dr. Berekally Tamás az MHBK Adelaide-i (Délausztrália, Ausztrália) ifjusági csoportjának aktiv vezetője, fogorvos, Berekally István MHBK főcsoportvezető fia, mint a '48-as Márciusi Ifjak leszármazottja az Adelaide-ben tartott emlékünnepeken megindította a magyar szabadságharcot — a szellem fegyvereivel!

• • •

Kellemes, kegyelemteljes, szép karácsonyi ünnepeket és szerencsés, boldog Újesztendőt kíván Bajtársainak, Hozzátartozóiknak, Barátainknak a M. Kir. Csendőr Bajtársi Közösség Vezetősége.

Az MKCsBK Vezetősége

ezúton is nyugtázza köszönettel az 1980. március 13-tól augusztus 31-ig beérkezett pénzküldeményeket:

Özv. K.S-né	2500	Adelaide-i csoport	210.30	V.H.J.	30.00
v.Cs.I.	50.00	New Brunswick-i csoport	US 315.00	T.J.	20.00
Cz. F.	US 50.00	Dr.F.Gy.	20.00	T.J.	Fr.f. 100.00
V.I.	AU 15.00	P.J.	20.00	T.J.	Fr.F. 100.00
v.Á.A.Z.	US 10.00	T.K.	US 20.00	U.J.	40.00
Dr.v.U.L.	US 25.00	Ifj.G.Á.	US 17.00	D.S.	25.00
R.J.	Sch 200.00	Melbourne-i csoport	300.00	v.T.P.F.	10.00
v.N.L.	US 13.00	Hamilton-i csoport	160.00	B.J.	US 15.00
T.J.I.	US 32.00	S.F.	20.00	Dr.Sz.S.	20.00
v.H.J.J.	15.00	S.F.	8.00	v.B.M.B.	15.00
Dr.v.Sz.F.	12.00	Dr.Á.L.	2.00	Cs.J.	25.00
J.P.	US 15.00	Dr.v.B.L.	US 10.00	P.I.	US 15.00
R.A.	US 10.00	Ifj.v.K.Z.	US 20.00	Dr.Cs.L.	10.00
v.Sz.J.	20.00	Sydney-i csoport	481.25	B.Á.	19.57
L.A-né	US 25.00	Niagara Falls-i csoport	100.00	v.J.W.S.	DM 70.00
Sz.B.	10.00	gr.T.B.	15.00	v.D.F.	US 10.00
F.I.	20.00	Hamilton-i csoport	65.00	T.P.	DM 100.00
Dr.B.I.	US 20.00	V.M.	13.22	M.A.	US 15.00
v.Á.A.Z.	US 10.00	Id.K.L.	23.00	Dr.Sz.K.	US 25.00
T.L.	US 10.00	Ifj.v.K.Z.	US 20.00	Cs.J.	50.00
v.V.J.	17.00	Niagara Falls-i csoport és környéke	100.00	Dr.A.L.	20.00
R.T.	US 10.00			Dr.H.O.	20.00
Dr.H.E.	US 20.00			Dr.R.B.	US 20.00
v.B.M.B.	5.00				
Dr.O.L.	30.00				
V.Zs.	US 15.00				
n-K.S.	34.53				
T.L.	US 10.00				

A felülfizetésekért ezúton is hálás köszönetet mondunk.

SZERVEINK:

A Bajtársi Levél

A M.Kir. Csendőr Bajtársi Közösség — MKCsBK — hivatalos lapja, központi tájékoztatója.

Tartalmaz tanulmányokat, cikkeket, leírásokat, beszédeket, verseket. Beszámol közösségi egyesületi és társadalmi eseményeinkről, a magyar élet híreiről világszerte. Személyi hírek, könyvszemle, közérdekű levelek és értesítések minden számban.

Név nélkül, egyszerű formában megindította és terjesztette Graz-ban (Stájerország, Ausztria) és környékén 1947. november 1-től

a GRAZI MAGYAR CSENDŐR BAJTÁRSI ASZTALTÁRSASÁG.
Ügyvezető és levelező: Jegenyés Pál főtörm.

Alapította és szerkesztette Graz-ban, Bregenzben, Driebergenben, végül Utrechtben 1948. november 20-tól 1964. szeptember 5-ig

néhai vitéz Karsay Jenő alez.,
szerkesztette és kiadta Islington-ban, majd Etobicoke-ban

1964. október 1-től 1975. június 30-ig

vitéz Kövendy Károly CM, szds.,

szerkeszti a MKCsBK Vezetőség megbízásából 1975. július 1-e óta Calgary-ban (Alberta, Kanada) a Szerkesztő Bizottság,

kiadja a MKCsBK Vezetősége.

Minden cikkért és közleményért annak szerzője, a közlésért a kiadó felelős.

Főszerkesztő és felelős kiadó:

Dr. Kiss Gyula

Munkatársak:

Szelei József
pénztáros

Dr. Fabó Károly
lektor

Karancz János
nyilvántartó

Vörös Imre
pénztári ellenőr

vitéz Rác István
pénztári ellenőr

Levéltár és Múzeum

Bajtársaink gyűjtéséből és adományaiból példás áldozatkészséggel létesített és fenntartott otthona történelmi és testületi értékeinknek és a testvér bajtársi egyesületek emlékeinek.

Levéltáros és múzeumőr:

vitéz Kövendy Károly CM, szds.

Címe: „MKCsBK” Hungarian Veterans’ Archive and Museums,
P.O. Box 335, Etobicoke, Ont., Canada, M9C 4V3